

Gruppen på Højt Plan vedrørende Ikkeforskelsbehandling, Lighed og Mangfoldighed

Undergruppen om ligestillingsdata

Vejledning om indsamling og anvendelse af data
med henblik på ligestilling af LGBTIQ-personer

EUROPA-KOMMISSIONEN

Generaldirektoratet for Retlige Anliggender og Forbrugere
Direktorat D — Equality and Non-Discrimination
Kontor D1 — Non-discrimination: LGBTIQ, Age, Horizontal Matters
Europa-Kommissionen
B-1049 Bruxelles

Vejledning om indsamling og anvendelse af data med henblik på ligestilling af LGBTIQ-personer

Dette dokument er udarbejdet af undergruppen om ligestillingsdata under Gruppen på Højt Plan om Ikkeforskelsbehandling, Ligestilling og Mangfoldighed.

Undergruppen om ligestillingsdata består af repræsentanter fra EU's medlemsstater og Norge, Europa-Kommissionen, Eurostat, Eurofound, EIGE og FRA. Medlemsstaternes repræsentanter er eksperter fra statslige instanser, der beskæftiger sig med politikker vedrørende ikkeforskelsbehandling, nationale statistiske kontorer og ligestillingsorganer. Undergruppen er et forum, hvor relevante nationale myndigheder og EU-institutioner kan drøfte udfordringer og muligheder i forbindelse med arbejdet for at forbedre indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata.

Undergruppen om ligestillingsdata vil gerne udtrykke deres taknemmelighed over for EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) og to eksterne eksperter, Joz Motmans og Aisa Burgwal, for deres omfattende bidrag til udarbejdelsen af denne vejledning, idet den har haft gavn af deres omfattende viden og ekspertise.

Redaktionen afsluttet i marts 2023

PDF ISBN 978-92-68-05054-5 doi:10.2838/398439 DS-03-23-327-EN-N

Luxembourg: Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2023

© Den Europæiske Union, 2023

Politikken for videreanvendelse af Europa-Kommissionens dokumenter gennemføres ved Kommissionens afgørelse 2011/833/EU af 12. december 2011 om videreanvendelse af Kommissionens dokumenter (EUT L 330 af 14.12.2011, s. 39). Medmindre andet er angivet, er videreanvendelse af dette dokument tilladt under en Creative Commons Kreditering 4.0 International (CC-BY 4.0)-licens (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Det betyder, at videreanvendelse er tilladt med behørig kildeangivelse og angivelse af eventuelle ændringer.

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	5
1. Baggrund for og formål med denne vejledning	7
1.1. Behov for data for at sikre oplyste politiske valg	8
1.2. Hvad er "ligestillingsdata"?	10
1.3. Vejledningens formål og opbygning	12
2. Udfordringer, databeskyttelse og andre etiske overvejelser i forbindelse med indsamling og anvendelse af ligestillingsdata om SOGIESC	16
2.1. Udfordringer i forbindelse med indsamling og anvendelse af SOGIESC-data	16
2.2. Databeskyttelsesreglerne er ikke til hinder for indsamling af ligestillingsdata om SOGIESC	21
2.3. Etiske overvejelser i forbindelse med data om SOGIESC.....	23
3. Generelle principper for indsamling af ligestillingsdata om SOGIESC	27
3.1. Foretag behovsvurderinger af (potentielle) brugere af data opdelt efter SOGIESC.....	27
3.1.1. Begrundelse.....	27
3.1.2. Vejledning	27
3.2. Udpeg eksisterende datakilder om SOGIESC-data	28
3.2.1. Begrundelse.....	28
3.2.2. Vejledning	29
3.3. Tilpas definitioner og kategoriseringer i forbindelse med SOGIESC	31
3.3.1. Begrundelse.....	31
3.3.2. Vejledning	32
3.4. Tag hensyn til oplysninger om SOGIESC i alle nationale undersøgelser og EU-undersøgelser	34
3.4.1. Begrundelse.....	34
3.4.2. Vejledning	41
3.5. Benyt en intersektionel tilgang ved indsamlingen og anvendelsen af SOGIESC-data	44
3.5.1. Begrundelse.....	46
3.5.2. Vejledning	46
3.6. Tilvejebring et tilstrækkeligt budget til regelmæssige undersøgelser med henblik på at indsamle ligestillingsdata om SOGIESC	47
3.6.1. Begrundelse.....	47
3.6.2. Vejledning	48
3.7. Muliggør en effektiv anvendelse af SOGIESC-ligestillingsdata for at styrke og forbedre LGBTIQ-ligestillingen	49

3.7.1. Begrundelse.....	49
3.7.2. Vejledning	50
4. Sådan indsamles oplysninger om SOGIESC	53
4.1. Sådan indsamles data om seksuel orientering	54
4.1.1. Begrundelse.....	54
4.1.2. Vejledning	57
4.1.3. Eksempler på måling af seksuel orientering	58
4.2. Sådan indsamles data om kønsidentitet	61
4.2.1. Begrundelse.....	61
4.2.2. Vejledning	65
4.2.3. Sådan indsamles data om køn og kønsidentitet — eksempler.....	67
4.3. Sådan indsamles data om kønsudtryk	72
4.3.1. Begrundelse.....	72
4.3.2. Vejledning	74
4.3.3. Eksempler på måling af kønsudtryk	75
4.4. Sådan indsamles data om køns karakteristika	77
4.4.1. Begrundelse.....	77
4.4.2. Vejledning	79
4.4.3. Eksempler på undersøgelser af interkønnede	80
Bilag: Ordliste	83

1. Baggrund for og formål med denne vejledning

Ligestilling og ikkeforskelsbehandling er blandt Den Europæiske Unions grundlæggende værdier. Disse værdier er fastlagt i EU-traktaterne¹ og i [Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder](#)². De er også en integreret del af den [europæiske søjle for sociale rettigheder](#)³.

I de seneste årtier har den lovgivningsmæssige udvikling og politiske initiativer på nationalt plan og EU-plan bidraget til at opbygge mere inklusive samfund, herunder for personer, der er lesbiske, bøsser, biseksuelle, asekuelle, transpersoner, interkønnede og queer (LGBTIQ)⁴. I november 2020 offentliggjorde Kommissionen sin første [Strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025](#)⁵. Strategien lever op til Kommissionens tilsagn om at opbygge en union med ligestilling og markerer en ny æra i bestræbelserne på europæisk plan for at fremme ligestilling for LGBTIQ-personer.

Ikke desto mindre giver en nylig undersøgelse fra [Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder \(FRA\) om LGBTI-personer i EU anledning til bekymring](#). Undersøgelsen var den største af sin art og gav oplysninger om LGBTI-personers levevilkår i EU. Den peger på vedvarende og bekymrende grader af forskelsbehandling, fordomsbaseret vold og chikane mod LGBTIQ-personer. Der er et presserende behov for at indsamle solide og sammenlignelige data, så vi kan måle fremskridt med hensyn til at fremme ligestilling og ikkeforskelsbehandling. Oplysningerne om LGBTIQ-personers levevilkår på tværs af EU er imidlertid ufuldstændige og fragmenterede. Hvis der foreligger data, er de ofte ikke tilstrækkeligt sammenlignelige eller af lav kvalitet.

I erkendelse af behovet for flere og bedre oplysninger om seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika (SOGIESC) opfordrede Europa-

¹ Artikel 10 [TEUF](#) og artikel 2 [TEU](#).

² Artikel 21.

³ Princip 3.

⁴ LGBTIQ-personer er personer: i) som tiltrækkes af andre af deres eget køn (lesbiske, bøsser) eller af ethvert køn (biseksuelle, panseksuelle), eller som kun har ringe eller ingen seksuel og/eller følelsesmæssig tiltrækningskraft (aseksuelle, aromantiske), ii) hvis kønsidentitet og/eller -udtryk ikke svarer til det køn, de blev tildelt ved fødslen (transkønnede, ikkebinære), iii) der er født med kønskarakteristika, som ikke passer til den typiske definition af mænd og kvinder (interkønnede), og iv) hvis identitet ikke passer ind i en binær klassifikation af seksualitet og/eller køn (queer). Se Europa-Kommissionen (2020), [Strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025](#), COM(2020) 698 final, Bruxelles, 12. november 2020, s. 3.

⁵ Strategien bygger på listen over foranstaltninger til fremme af LGBTI-personers ligestilling 2015-2019, som var den første politiske ramme til bekæmpelse af forskelsbehandling af LGBTI-personer. Se: Europa-Kommissionen (2020), [Final report 2015-2019 on the list of actions to advance LGBTI equality](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg (Publikationskontoret).

Kommissionen i 2020 FRA og Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE) "til fortsat at yde teknisk bistand og metodologisk støtte til medlemsstaterne angående udformningen og gennemførelsen af dataindsamlinger vedrørende LGBTIQ-personer både af enkelte og flere årsager"⁶.

1.1. Behov for data for at sikre oplyste politiske valg

"Pålidelige og sammenlignelige ligestillingsdata vil være afgørende for at kunne vurdere LGBTIQ-personers situation og effektivt bekæmpe uligheder".

[EU's strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025.](#)

Et centralt formål med enhver dataindsamlingsproces er at indsamle oplysninger, der kan hjælpe med at: i) skabe forandring, ii) udforme evidensbaserede og målrettede politikker og programmer og iii) sikre budgetter, der opfylder forskellige gruppers behov. Dataene afspejler identiteter, erfaringer og behov hos individer og grupper, der har ret til at blive hørt og respekteret. Alle bør kunne se sig selv og deres identitet repræsenteret i undersøgelser og andre dataindsamlingsinstrumenter⁷. LGBTIQ-personers mangfoldighed har imidlertid traditionelt ikke været synlig i nationale undersøgelser eller administrative datakilder⁸.

Denne generelle mangel på (udførlige) statistiske oplysninger om LGBTIQ-personers identitet og erfaringer gør det vanskeligt at vurdere det reelle omfang eller den reelle udbredelse af forskelsbehandling, strukturelle uligheder, fordomsmotiveret kriminalitet og chikane, som LGBTIQ-personer udsættes for. Manglen på ligestillingsdata gør det også vanskeligt at overvåge og evaluere, hvor effektivt lovgivning og politikker bidrager til at bekæmpe den forskelsbehandling og ulighed, som LGBTIQ-personer oplever. Mange undersøgelser og forskningsprojekter, der anvendes som grundlag for politikker, omfatter ikke: i) spørgsmål om seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og køns karakteristika (SOGIESC) eller ii) spørgsmål om erfaringer med forskelsbehandling på grund af SOGIESC. Derved kan LGBTIQ-personer blive usynlige i nationale og internationale datasæt og i arbejdet med at overvåge ligebehandling.

⁶ Europa-Kommissionen (2020), [Strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025](#), COM(2020) 698 final, Bruxelles, 12. november 2020, s. 24.

⁷ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), Washington, DC: The National Academies Press, s. 6.

⁸ "Administrative data" omfatter data i registre, der indsamles og lagres af offentlige organer.

For at kunne træffe informerede politiske beslutninger om bekæmpelse af forskelsbehandling og fremme af ligebehandling har lovgivere og politiske beslutningstagere brug for data om borgernes sociale position og om deres erfaringer med forskelsbehandling på grund af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika. Indtil har den systematiske og tilbagevendende indsamling af data om LGBTIQ-personer på tværs af EU væres begrænset, og de SOGIESC-data, der findes, varierer meget med hensyn til omfang og kvalitet. Kun få medlemsstater indsamler data om SOGIESC, mens andre bevidst undlader at gøre dette, som det fremgår af [Kommissionens rapport fra 2017 om dataindsamling vedrørende LGBTIQ-personer](#). Selv om der generelt kun foreligger begrænsede data om seksuel orientering, foreligger der ifølge undersøgelserne stadig betydeligt flere data om kønsidentitet, kønsudtryk eller kønskarakteristika. Som det understreges i EU's LGBTIQ-ligestillingsstrategi, viser dette, at der er behov for at forbedre indsamlingen og anvendelsen af data om LGBTIQ-ligestilling⁹.

Boks A 1 — Undergruppen om ligestillingsdata

I 2018 nedsatte EU's [Gruppe på Højt Plan vedrørende Ikkeforskelsbehandling, Lighed og Mangfoldighed](#) en undergruppe om ligestillingsdata (undergruppen) for at støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser på at forbedre indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata. Den opfordrede FRA til at fremme undergruppens arbejde i overensstemmelse med agenturets mandat til at udvikle metoder og standarder til forbedring af sammenligneligheden, objektiviteten og pålideligheden af ligestillingsdata på europæisk plan¹⁰.

Til dato har undergruppen udviklet:

- et sæt [ikkebindende retningslinjer om indsamling og anvendelse af ligestillingsdata](#)
- et [kompedium over lovende praksis for indsamling af ligestillingsdata](#) gennemført på nationalt plan
- et [diagnostisk kortlægningsværktøj](#), der kan hjælpe medlemsstaterne med at identificere eksisterende kilder til ligestillingsdata og identificere mangler i deres data
- en [praktisk vejledning til medlemsstaterne om forbedring af indsamlingen af data om race eller etnisk oprindelse](#).

⁹ Europa-Kommissionen (2020), [Strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025](#), COM(2020) 698 final, Bruxelles, 12. november 2020, s. 22.

¹⁰ Rådets forordning (EF) nr. 168/2007 af 15. februar 2007 om oprettelse af Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder, (EUT L 53 af 22.2.2007).

1.2. Hvad er "ligestillingsdata"?

I [European handbook on equality data](#) og [Guidelines on improving the collection and use of equality data](#) defineres "ligestillingsdata" som alle oplysninger, der er nyttige med henblik på at beskrive, analysere, begrunde og træffe beslutninger om status for ligestilling. Oplysningerne kan være af kvantitativ eller kvalitativ karakter. De kan omfatte aggregerede data, der afspejler uligheder og deres årsager eller virkninger i samfundet¹¹.

Ligestillingsstatistikker kan udarbejdes fra forskellige datakilder, f.eks. folketællinger, administrative registre, husstandsundersøgelser og individuelle undersøgelser, undersøgelser af viktimisering og holdningsundersøgelser. Andre kilder omfatter: i) klagedata (herunder aggregerede profiler af klagere og lovovertrædere), ii) strafferetlige data (herunder domstolsstatistikker og data om udfaldet af retssager og tilbudte erstatninger/anvendte sanktioner) og iii) andre måder at indsamle data på (f.eks. diskriminationstest og mangfoldighedsovervågning foretaget af arbejdsgivere, civilsamfundsorganisationer og tjenesteudbydere).

Data, der er opdelt efter bestemte personlige karakteristika (herunder alder, køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, seksuel orientering, kønsidentitet, interkønsidentitet eller det at have forskellige køns karakteristika), kan anvendes til at udarbejde ligestillingsdata på aggregeret niveau til statistiske formål, hvis dette gøres frivilligt og i fuld overensstemmelse med de retlige bestemmelser om databeskyttelse (se afsnit 2.2 i denne vejledning)

Boks A 2 — Kunstig intelligens

En vigtig og relativt ny udvikling vedrører anvendelsen af data til at skabe algoritmer til støtte for beslutningstagning og systemer med kunstig intelligens (AI-systemer). Sådanne algoritmer og systemer med kunstig intelligens er ofte baseret på kompleks databehandling, der tager sigte på en mere effektiv beslutningstagning og undertiden på fuld automatisering af processer.

¹¹ USA's National Science and Technology Council skelner mellem tre typer data, som alle er nødvendige for evidensbaseret politikudformning:

"a) data, der hjælper os med at forstå, hvor mange personer der har bestemte erfaringer eller karakteristika ("kvantitet" eller "prævalensdata"), b) data, der hjælper os med at forstå, hvordan personer oplever systemer forskelligt ("kvalitet" eller "differencedata"), og c) data, der hjælper os med at forstå, om politikker og interventioner fungerer for forskellige grupper ("forståelse af, hvad der virker" eller "vurderingsdata").

Se Subcommittee on Sexual Orientation, Gender Identity, and Variations in Sex Characteristics (SOGI) Data and Subcommittee on Equitable Data of the National Science and Technology Council (2023), [Federal Evidence Agenda on LGBTQ+ Equity](#), United States Government, s. 8.

I disse datadrevne teknologier skal ligestilling og ikkeforskelsbehandling indgå som centrale elementer. Som det fremgår af FRA's nylige rapport¹², er der et betydeligt potentiale for diskriminerende forudindtagethed, når der arbejdes med algoritmer. Der ligger ofte forudindtagethed i data, der hyppigt anvendes til at opbygge algoritmer og AI-systemer, de såkaldte oplæringsdata. I FRA's simulering af algoritmer til afsløring af krænkende tale blev der f.eks. anvendt oplæringsdata, der bestod af virkelige opslag på sociale medier, som var blevet betegnet som krænkende eller ikke krænkende¹³. Tilfældene af onlinehad i dataene var ofte rettet mod LGBTIQ-personer, muslimer og jøder. Som følge heraf blev betegnelser knyttet til seksuel orientering, f.eks. "bøsse", oftere fejlagtigt betegnet som krænkende i FRA's simulering af algoritmer til afsløring af krænkende tale, og det samme gjaldt betegnelser som f.eks. "muslim" og "jøde"¹⁴. Sådant "over-flagging" kan hjælpe med at identificere og imødegå hadefuldt tale mod disse grupper. Det kan imidlertid have den negative virkning, at medlemmer af disse grupper i uforholdsmæssig høj grad får deres indhold markeret som krænkende¹⁵, hvilket bliver særligt problematisk, hvis det markerede indhold ikke er genstand for menneskelig gennemgang¹⁶.

Algoritmer skal analyseres for forudindtagethed, bl.a. ved at kontrollere oplæringsdata for kilder til forudindtagethed og ved at kontrollere selve algoritmernes output. Selv når dataene ikke indeholder direkte oplysninger om beskyttede karakteristika, kan brugen af algoritmer stadig føre til forskelsbehandling på grund af data, der er tæt forbundet med beskyttede karakteristika (proxies). Et særligt problematisk eksempel er algoritmisk profilering, der anvendes af de retshåndhævende myndigheder, og som anvender forskellige teknikker til at profilere personer baseret på korrelationer og datamønstre¹⁷. Profilering, der resulterer i forskelsbehandling på grundlag af beskyttede karakteristika, er ulovlig¹⁸, men kan være vanskelig at opdage. De fleste algoritmiske skævheder resulterer i indirekte forskelsbehandling gennem proxies (f.eks. kvarterer eller navne som proxy for etnicitet eller skostørrelse som proxy for køn). I betragtning af det potentielt uendelige antal proxies, hvis sammenhæng med beskyttede karakteristika måske ikke er indlysende, kan dette være vanskeligere at bekæmpe¹⁹.

Forudindtagethed kan også indføres, hvis oplæringsdataene ikke er repræsentative. Hvis f.eks. en ansigtsdetektionsalgoritme primært oplæres i mandlige ansigter, er

¹² FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg.

¹³ FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 11 og s. 55.

¹⁴ FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 11 og s. 62.

¹⁵ FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 11.

¹⁶ FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 77.

¹⁷ FRA (2018), [Preventing unlawful profiling today and in the future: a guide](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 19.

¹⁸ [Politidirektivets artikel 11, stk. 3.](#)

¹⁹ FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 24.

dens forudsigelser muligvis ikke pålidelige, når den anvendes på kvindelige ansigter²⁰. Forudindtagethed, der skyldes dårlig datakvalitet, kan også forstærkes af feedbacksløjfer, som opstår, når forudsigelser af algoritmer danner grundlag for fremtidige oplæringsdatasæt, f.eks. i forbindelse med forudsigende politiarbejde²¹.

Det er derfor vigtigt, at algoritmernes output også analyseres for forudindtagethed. Hvis algoritmernes output kun afviger, når oplysninger om beskyttede karakteristika ændres, er der øjensynligt risiko for forskelsbehandling²². Med henblik herpå er det nødvendigt at indsamle data om beskyttede karakteristika, herunder SOGIESC. På nuværende tidspunkt kan retsgrundlaget for dette være uklart for brugere af algoritmer, da konstatering af algoritmisk forskelsbehandling ikke er angivet som en begrundelse for behandling af følsomme personoplysninger i [databeskyttelsesforordningen \(GDPR\)](#)²³, selv om forslaget til EU's forordning om kunstig intelligens kan give en vis klarhed²⁴.

1.3. Vejledningens formål og opbygning

Da kategorierne af seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika (SOGIESC) kan have forskellige betydninger i forskellige grupper og sociale sammenhænge, findes der ingen indlysende løsning til at måle disse kategorier. Der er heller ingen fastsat standard for, hvordan man bedst indsamler data om SOGIESC. Dette resulterer i manglende sammenlignelighed mellem de eksisterende dataindsamlings tiltag på nationalt plan og i hele EU. Det øger også den tid og de omkostninger, der er forbundet med at udvikle relevante kategorier og indsamle data. En forbedring af dataindsamlingsindsatsen og kvaliteten af de indsamlede data vil hjælpe medlemsstaterne og EU med at indsamle mere nøjagtige SOGIESC-data til støtte for overvågnings- og rapporteringsaktiviteterne. Det vil også bidrage til at øge tilliden blandt LGBTIQ-personer til regeringernes og de offentlige institutioners dataindsamlingsindsats.

Selv om denne vejledning støtter bevidstgørelse om mulighederne for og udfordringerne ved at indsamle SOGIESC-data, fastsætter den et udgangspunkt, som kan hjælpe medlemsstaterne med effektivt at anvende og overvåge EU's

²⁰ FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 19.

²¹ FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 77.

²² FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 25.

²³ FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 24.

²⁴ FRA (2022), [Bias in algorithms — Artificial intelligence and discrimination](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 10.

ligestillingslovgivning. Den beskriver udfordringerne i forbindelse med indsamling af data om SOGIESC og fremhæver lovende muligheder for at opnå en mere standardiseret og konsekvent tilgang, samtidig med at den afspejler de forskellige nationale forhold og de forskellige krav til indsamling af ligestillingsdata baseret på SOGIESC. Politiske beslutningstagere og andre interessenter kan vælge eller prioritere de foranstaltninger, der er fastsat i vejledningen, og som passer bedst til de behov, der er identificeret på det pågældende tidspunkt i en given medlemsstat.

EU-medlemsstaterne opfordres til at anvende denne vejledning: i) som grundlag for udviklingen og den effektive gennemførelse af nationale handlingsplaner for ligestilling af LGBTIQ-personer, ii) som grundlag for deres strategier for ligestillingsdata og iii) til at overvåge resultaterne af disse strategier ud fra et ligestillingsperspektiv.

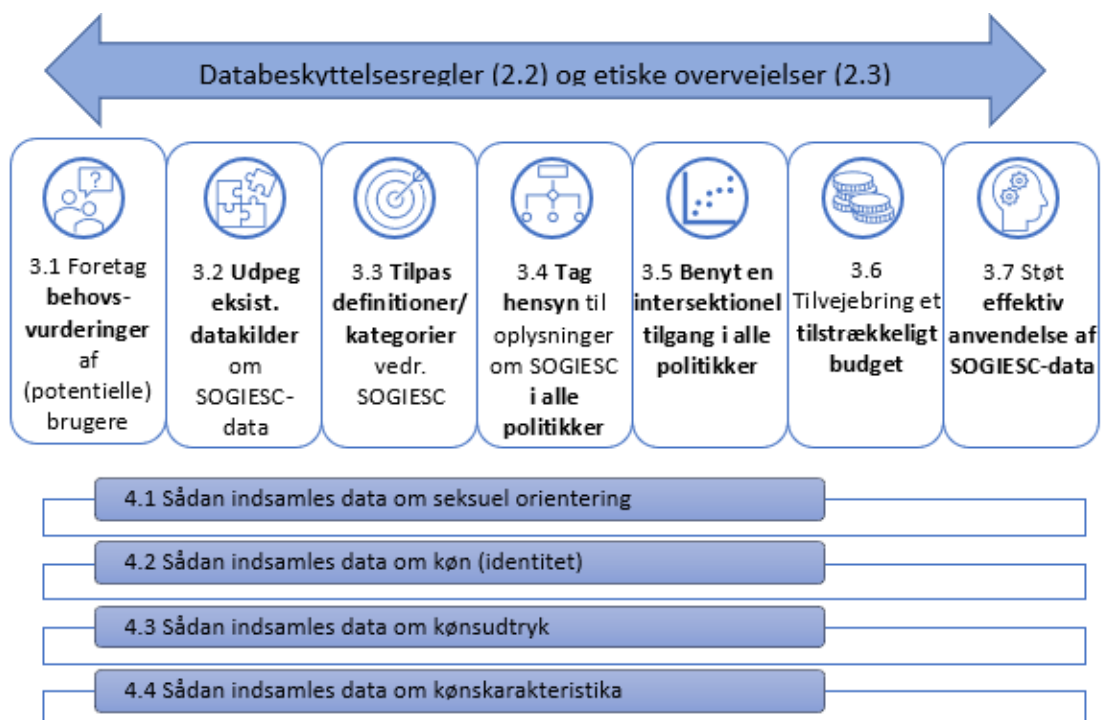
Målgruppen for denne vejledning omfatter offentlige og private enheder, der er involveret i indsamling og anvendelse af data om ligestilling for LGBTIQ-personer, herunder:

- dataproducenter i politiske og administrative organer på nationalt, regionalt og lokalt plan
- nationale statistiske kontorer
- private og offentlige organisationer
- retssystemet og politiet
- ligestillingsorganer og nationale menneskerettighedsinstitutioner
- den akademiske verden.

Vejledningen indledes med en beskrivelse af udfordringerne, databeskyttelsesreglerne og de vigtigste etiske overvejelser i forbindelse med indsamling og anvendelse af SOGIESC-data (afsnit 2). I vejledningens hovedafsnit opsummeres to sæt principper for indsamling og anvendelse af ligestillingsdata baseret på SOGIESC. Det første sæt af syv principper er generelle/tværgående og behandles i afsnit 3. Det andet sæt af fire principper giver praktisk vejledning i, hvordan SOGIESC-data indsamles, og behandles i afsnit 4. Det andet sæt praktiske principper omfatter flere eksempler på tidligere undersøgelser for at illustrere mulige tilgange. Disse er imidlertid ikke tænkt som eksempler på bedste praksis til direkte indførelse. Hvis eksemplerne indeholder problematiske elementer, fremhæves disse i bemærkningerne til overvejelse under hvert eksempel.

Da kravene til indsamling af ligestillingsdata om SOGIESC kan variere på tværs af forskellige datakilder (f.eks. administrative data, optællinger eller undersøgelsesdata), kan det være lettere at anvende følgende vejledende principper i forbindelse med nogle datakilder sammenlignet med andre. Principperne er ikke anført i prioriteret rækkefølge. Afhængigt af brugerens behov kan de enten læses sammen og anvendes som en helhed, eller de kan anvendes individuelt eller kombineret.

Figur 1 — Vejledende principper for indsamling og anvendelse af ligestillingsdata om SOGIESC

Alternativ tekst: Figur, der viser vejledningens struktur. Øverst vises en pil med teksten "Databeskyttelsesregler (2.2) & Etiske overvejelser (2.3)". Derunder vises rubrikker med de generelle/tværgående principper og grafikker for at illustrere dem: "3.1 Foretag behovsvurderinger af (potentielle) brugere", "3.2 Udpeg eksisterende datakilder om SOGIESC-data", "3.3 Tilpas **definitioner**/kategoriseringer i forbindelse med SOGIESC", "3.4 Tag **hensyn** til oplysninger om SOGIESC i alle politikker", "3.5 **Benyt en intersektionel tilgang i alle politikker**", "3.6 Tilvejebring et **tilstrækkeligt budget**" og "3.7 **Støt effektiv anvendelse af SOGIESC-data**". Derunder vises fire bokse med de praktiske principper: "4.1. Sådan indsamles data om seksuel orientering", "4.2 Sådan indsamles data om køn (identitet)", "4.3 Sådan indsamles data om kønsudtryk" og "4.4. Sådan indsamles data om køns karakteristika".

Indsæt overskrift her.

© Indsæt oplysninger om ophavsret her.

Kilde: Indsæt kilden her.

Vejledningen suppleres af et [kompedium over lovende praksis for indsamling af ligestillingsdata](#)²⁵, som indeholder en eksempler på praksis i forbindelse med forskellige grunde til forskelsbehandling, herunder SOGIESC, og har til formål at give praktiske eksempler på, hvordan principperne om indsamling og anvendelse af ligestillingsdata kan gennemføres.

Undergruppen om ligestillingsdata har udarbejdet denne vejledning med støtte fra og to ledende eksperter i LGBTIQ-ligestilling. Inden vejledningen blev færdiggjort og godkendt af Gruppen på Højt Plan vedrørende Ikkeforskelsbehandling, Lighed og Mangfoldighed, blev centrale europæiske repræsentative LGBTIQ-organisationer²⁶ og undergruppen om LGBTIQ-ligestilling hørt.

²⁵ FRA (2023), [Compendium of practices for equality-data collection](#).

²⁶ ILGA Europe, The Eurocentralasian Lesbian* Community (EL*C), OII Europe, Transgender Europe (TGEU) og IGLYO.

2. Udfordringer, databeskyttelse og andre etiske overvejelser i forbindelse med indsamling og anvendelse af ligestillingsdata om SOGIESC

2.1. Udfordringer i forbindelse med indsamling og anvendelse af SOGIESC-data

Ud over de fælles udfordringer og mangler i indsamlingen og anvendelsen af ligestillingsdata mere generelt, som blev undersøgt i det første vejledende notat, der blev udarbejdet af undergruppen²⁷, er der andre og/eller kumulative udfordringer i forbindelse med indsamling og anvendelse af SOGIESC-data. I de 11 punkter nedenfor redegøres der nærmere for disse yderligere udfordringer.

- **Begrænsede pålidelige oplysninger om sammensætningen af LGBTIQ-personer i befolkningen i EU og mangel på stikprøvegrundlag.** Indtil videre er det kun Maltas folketælling²⁸, der omfatter spørgsmål om seksuel orientering og kønsidentitet. Der er ingen nationale folketællinger i EU, hvor der spørges om kønsudtryk eller kønskarakteristika. Der mangler derfor pålidelige skøn over procentdelen af LGBTIQ-personer i befolkningen, hvilket begrænser den kvantitative forskning og gør det vanskeligt at udvikle pålidelige stikprøvegrundlag²⁹.

²⁷ Fælles udfordringer i forbindelse med indsamling og anvendelse af ligestillingsdata omfatter: manglen på en koordineret tilgang, manglen på tilstrækkelige ressourcer, utilstrækkelig sammenlignelighed på tværs af forskellige datakilder, utilstrækkelig høring af relevante interessenter, en ubalance i indsamlingen af data vedrørende forskellige grunde til forskelsbehandling og på tværs af forskellige områder af livet, overdreven anvendelse af proxies og unøjagtig fortolkning af databeskyttelsesrammerne. Se: EU's Gruppe på Højt Plan vedrørende Ikkeforskelsbehandling, Lighed og Mangfoldighed, undergruppen om ligestillingsdata (2018), [Guidelines on improving the collection and use of equality data](#), Publikationskontoret, Bruxelles, s. 9.

²⁸ National Statistics Office — Malta, [Census](#).

²⁹ Daly, F., Crehan, P. R., Grzywnowicz, M. (2022), [The LGBTI Inclusion Index: An Innovative Tool to Incentivize Human Rights and Development Data](#). *Journal of Human Rights Practice*, 14(2), 600-621, s. 614.

- **Behovet for gyldige og pålidelige foranstaltninger, der afspejler moderne terminologi og begreber.** Definitioner og kategoriseringer skal tilpasses på tværs af nationale datakilder og mellem medlemsstaterne for at sikre sammenlignelighed (se retningslinje **3.3** i denne vejledning). Opfattelserne af LGBTIQ-identiteter og -erfaringer udvikler sig løbende, så disse begreber bør revideres regelmæssigt, samtidig med at det tilstræbes at støtte sammenligneligheden over tid³⁰. Forskelle i sprog, kultur og historiske opfattelser bør også tages i betragtning (se [afsnit 4 i denne vejledning](#)). Desuden er betegnelser, der er almindeligt kendt i LGBTIQ-samfundet, måske ikke så velkendte for offentligheden, og forskerne bør derfor afbalancere anvendelsen af præcis terminologi med behovet for forståelige spørgsmål, navnlig når undersøgelsen er rettet mod befolkningen som helhed³¹. I den forbindelse bør forskere undgå at anvende betegnelser, der kan være almindeligt anvendte, men som anses for forældede og/eller nedsættende (f.eks. "hermafrodit" i stedet for "interkønnet" eller "transseksuel" som en betegnelse for alle transpersoner)³².
- **Små stikprøvestørrelser, der begrænser den statistiske styrke.** I de fleste befolkningsbaserede undersøgelser udgør LGBTIQ-personer mindre end 10 % af stikprøven. Dette kan være en udfordring i forbindelse med opdeling af data og statistisk styrke. Det kan resultere i, at LGBTIQ-personer helt udelukkes fra de rapporterede resultater eller medtages med store konfidensintervaller. Det kan også begrænse mulighederne for at foretage en væsentlig intersektionel analyse. Dette kan imødegås ved at øge den samlede stikprøvestørrelse, oversample³³ LGBTIQ-personer, anvende boosterprøver³⁴ eller gennemføre særlige undersøgelser, selv om disse tilgange alle medfører ekstra omkostninger³⁵.
- **Metoder til indsamling af data.** Der er særlige udfordringer forbundet med at undersøge LGBTIQ-personer ved hjælp af traditionelle metoder, f.eks. personlige

³⁰ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), Washington, DC: The National Academies Press, s. 124.

³¹ Center for American Progress (2022), [Collecting Data About LGBTQ+ and Other Sexual and Gender-Diverse Communities — Best Practices and Key Considerations](#).

³² Yderligere oplysninger om betegnelser, der bør anvendes og undgås, kan findes i Europa-Parlamentet (2020), [Glossary of Sensitive Language for Internal and External Communications](#) og i Ginicola, M, Smith, C og Filmore, J. (red.) (2017), [Affirmative Counseling with LGBTQ+ People](#), *American Counseling Association*, s. 368.

³³ Ved oversampling udvælge respondenter, således at nogle grupper udgør en større andel af stikprøven end i populationen.

³⁴ I det tyske socioøkonomiske panel (SOEP) blev der anvendt en "boosterprøve" af respondenter fra seksuelle og kønsbaserede mindretal til at supplere den eksisterende sandsynlighedsbaserede stikprøve. Se Fischer M., Kroh M., De Vries L., Kasproski D., Kühne S., Richter D. og Zindel Z. (2022), [Sexual and Gender Minority \(SGM\) Research Meets Household Panel Surveys: Research Potentials of the German Socio-Economic Panel and Its Boost Sample of SGM Households](#), *European Sociological Review*, (38(2)).

³⁵ Sell, R. L. (2017), [Challenges and Solutions to Collecting Sexual Orientation and Gender Identity Data](#). *American Journal of Public Health*, 107 (8), 1212-1214, s. 1213.

interviews, der gennemføres personligt eller via telefon. Mange LGBTIQ-personer er ikke trådt "ud af skabet" i alle aspekter af deres liv og er måske ikke villige til at afsløre aspekter af deres private identitet eller oplevelser, eller de er måske kun villige til at gøre det anonymt. Dette kan imødegås ved hjælp af et afsnit, som personen selv udfylder under et personligt interview (CASI — computerstøttet selvinterview), der sikrer fortrolighed, eller ved hjælp af en onlineundersøgelsesmetode (f.eks. CAWI — computerstøttet webinterview), der sikrer anonymitet. Dette kan bevirke, at flere respondenter fra forskellige lag af målgruppen er villige til at deltage, herunder dem, der ikke ønsker at oplyse, at de er LGBTIQ-personer i en traditionel undersøgelse, der gennemføres personligt eller via telefon. På grund af manglende stikprøvegrundlag³⁶ er den foretrukne metode til dataindsamling ofte en onlineundersøgelse, hvor personen selv foretager valg. Dette indebærer imidlertid også særlige udfordringer, da stikprøven har en tendens til at være partisk over for personer, der er mere aktive i LGBTIQ-samfundet, navnlig hvis den ikke kombineres med en veludviklet opsøgende kampagne. En generel udfordring ved onlinemetoder er, at de udelukker personer, der ikke har adgang til teknologi eller digitale færdigheder.

- **Vægtningmetoderne afhænger af dataindsamlingsmetoden.** Hvis der foreligger data for en repræsentativ stikprøve (f.eks. gennem folketællingen i Malta³⁷), kan disse data vægtes på grundlag af andelen af populationen og deres sammensætning. Når der anvendes en ikke-sandsynlighedsorienteret metode, kan der anvendes post-stratificeringsvægtning for at bringe den afsluttede stikprøve i overensstemmelse med de anslåede populationstal. Vægtningen bør også forsøge at korrigere for potentielle skævheder i forbindelse med udelukkelse, udvælgelse og ikkedeltagelse. Dette kan omfatte hensyntagen til de kanaler, der anvendes til fremme af undersøgelser³⁸.
- **Manglende — eller utilstrækkelig — deltagelse/høring af LGBTIQ-personer og deres repræsentative organisationer i:** i) udformning og gennemførelse af dataindsamling, ii) fortolkning af resultater og iii) formidling. Denne manglende deltagelse kan føre til ukorrekte kategoriseringer og fortolkninger af resultaterne samt begrænset rækkevidde. I betragtning af LGBTIQ-samfundenes erfaringer og ekspertviden er det vigtigt at udvikle politiske foranstaltninger, der afspejler den aktuelle terminologi og situation. Aktiv høring af LGBTIQ-personer og -organisationer i alle faser af indsamlingen, analysen og anvendelsen af data kan

³⁶ Et stikprøvegrundlag er en liste over enheder/personer, hvorfra der udtages en prøve.

³⁷ National Statistics Office — Malta, [Census](#).

³⁸ I forbindelse med FRA's LGBTI-undersøgelse 2019 blev vægtene for tilhørsforhold f.eks. anvendt til at korrigere for overrepræsentation af tilknyttede respondenter og respondenter, der reagerede på LGBTIQ-organisationers kampagner. Se FRA (2020), [Technical report. A long way to go for LGBTI equality](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, s. 76.

være nyttig for at forstå den kulturelle kontekst, stigmatiseringen af LGBTIQ-personer og andre specifikke erfaringer.

- **Behovet for at opbygge tillid.** I betragtning af de mange års forfølgelse og kriminalisering, som LGBTIQ-personer har været udsat for og fortsat udsættes for, kan de være tilbageholdende med at give oplysninger om deres seksuelle orientering og kønsidentitet, eller om de er interkønnede/har forskellige køns karakteristika. Dette er især tilfældet for personer, der tilhører flere marginaliserede grupper. Det er derfor vigtigt at: i) opbygge tillid ved at samarbejde med civilsamfundsgrupper og ii) præcisere, hvordan oplysningerne lagres og anvendes, og til hvilket formål de lagres og anvendes (se afsnit 2.3 i denne vejledning). Anonymiserede data bør så vidt muligt gøres tilgængelige for LGBTIQ-samfund og -organisationer til deres eget brug. Alle offentlige organer bør offentliggøre ligestillingsdata, der let kan anvendes af offentligheden, civilsamfundsorganisationer og uafhængige forskere. Dette bør ske i en form, der er tilgængelig for personer, som ikke er eksperter på området. Der bør lægges særlig vægt på at gøre disse data tilgængelige for personer med handicap³⁹.
- **Problemerne med at nå ud til underrepræsenterede grupper og grupper, der er svære at nå.** Ved dataindsamling bør man være bevidst om at anvende prøveudtagningsstrategier, der når ud til underrepræsenterede LGBTIQ-personer. I denne forbindelse bør der bl.a. tages hensyn til følgende faktorer: køn, alder, handicap, race og etnisk baggrund, migration og flygtningestatus, klasse, social baggrund, sprog, der tales af potentielle respondenter, graden af respondenternes involvering i LGBTIQ-samfundet, adgang til boliger (da LGBTIQ-personer i uforholdsmæssig høj grad oplever hjemløshed), adgang til teknologi og skæringspunkterne mellem disse faktorer. Undersøgelsesmetoderne bør tilpasses de grupper, der skal nås, og metodologiske begrænsninger bør anerkendes åbent. En undersøgelse med fokus på LGBTIQ-samfundscentre vil f.eks. i overvældende grad nå ud til personer, der allerede er aktivt engageret i samfundet, og vil være mindre tilbøjelige til at nå ud til personer, der ikke er "sprunget ud" (dvs. som ikke offentligt tilkendegiver, at de er LGBTIQ-personer)⁴⁰.

³⁹ Foranstaltningerne kan omfatte brug af "letforståeligt sprog", tegnsprogstolkning, tekst med store bogstaver, ALT-tekst til billeder og farver i datavisualiseringer, der kan opfattes af farveblinde personer.

⁴⁰ Human Rights Campaign Foundation (2019), [LGBTQ-Inclusive Data Collection: A Lifesaving Imperative](#). Washington, DC, Human Rights Campaign Foundation, s. 17.

- **Behovet for at forbedre det opsøgende arbejde over for LGBTIQ-kvinder.** Inden for LGBTIQ-samfundet er der en tendens til, at ciskønnede⁴¹, endokønnede⁴² homoseksuelle mænd er overrepræsenteret i dataindsamlingen⁴³. Der bør derfor gøres en særlig indsats for at: i) sikre deltagelse af andre medlemmer af samfundet, herunder specifikt kvinder i LGBTIQ-samfundet, og ii) sikre, at civilsamfundsorganisationer, der ledes af — og fokuserer på — LGBTIQ-kvinder, inddrages i alle dele af formidlingsprocessen.
- **Behovet for eksplicit inklusion af transpersoner og interkønnede personer.** Ofte tager forskning i LGBTIQ-samfund kun hensyn til seksuel orientering (se retningslinje 3.4 i denne vejledning), og der spørges ikke om kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika. Det er vigtigt at sikre, at alle dele af samfundet gøres synlige i dataene, og at tage højde for flere tilhørsforhold inden for LGBTIQ-kategorierne (en person kan f.eks. være transkønnet, interkønnet, lesbisk og kvinde).
- **Administrative data og anvendelsen af proxies** (se retningslinje 3.4 i denne vejledning). Medlemsstaterne anvender i stigende grad administrative data til at udarbejde befolkningsrelaterede statistiske oplysninger og til deres folketællinger. Da administrative datakilder sjældent omfatter oplysninger om seksuel orientering og kønsidentitet eller om at være interkønnet/have forskellige kønskarakteristika, er der risiko for, at LGBTIQ-personer i stigende grad vil blive gjort usynlige. Indsamling af SOGIESC-oplysninger i administrative data uden et retsgrundlag eller en begrundelse kan også rejse spørgsmål om databeskyttelse og gyldigheden af de indsamlede oplysninger⁴⁴. Administrativ indsamling af SOGIESC-data vil altid være begrænset til: i) det retsgrundlag, der fastsætter indsamlingens formål, og ii) overholdelse af databeskyttelsesreglerne. Indsamling af SOGIESC-oplysninger i administrative data kan også føre til begrænsning af sammenligneligheden på tværs af datakilder i og mellem lande. Dette skyldes, at målingerne i forskellige datakilder og lande kan være baseret på forskellige begreber. Hvis der anvendes proxyoplysninger, afspejler de måske ikke, hvordan den pågældende person ville have identificeret sig selv, og de kan derfor resultere i undertællinger. Selv om

⁴¹ Ciskønnede personer er personer, hvis kønsidentitet svarer til det køn, de blev tildelt ved fødslen.

⁴² Endokønnede personer er personer, hvis kønskarakteristika passer til de normative medicinske eller sociale begreber for kvindelige eller mandlige kroppe.

⁴³ I FRA LGBTI II-undersøgelsen fra 2019 udgjorde ciskønnede homoseksuelle mænd f.eks. 42 % af respondenterne. FRA (2020), [Technical report. A long way to go for LGBTI equality](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, s. 63.

⁴⁴ Ashley, F. (2021), [Recommendations for Institutional and Governmental Management of Gender Information](#). *New York University Review of Law & Social Change*, 44(4):489-528, s. 504, 514-515.

sådanne data bør behandles med forsigtighed, kan de være nyttige, f.eks. hvis de danner grundlag for yderligere forskning, der muliggør selvidentificering⁴⁵.

Boks A 3 — Villighed til at dele SOGIESC-oplysninger

Resultaterne af den [særlige Eurobarometerundersøgelse 437](#) peger i retning af bred støtte til at give følsomme personoplysninger anonymt, navnlig blandt personer, der beskriver sig selv som tilhørende en minoritetsgruppe, der risikerer at blive udsat for forskelsbehandling. Omkring 83 % af de respondenter, der identificerede sig selv som tilhørende en seksuel minoritetsgruppe, gik ind for anonymt at give oplysninger om deres seksuelle orientering⁴⁶.

2.2. Databeskyttelsesreglerne er ikke til hinder for indsamling af ligestillingsdata om SOGIESC

"Sikre, at krav til enkeltpersoner om at give oplysninger om deres køn er relevante, rimelige og nødvendige som krævet i lovgivningen til et legitimt formål under de omstændigheder, hvor de efterspørges, og at sådanne krav respekterer alle personers ret til selvbestemmelse med hensyn til køn".

-[The Yogyakarta Principles plus 10](#)⁴⁷, princip 6(G).

I EU er indsamlingen af personoplysninger opdelt efter følsomme personlige karakteristika, f.eks. SOGIESC, beskyttet af EU's databeskyttelseslovgivning og [EU's charter om grundlæggende rettigheder](#). Databeskyttelsesreglerne er imidlertid ikke til hinder for indsamling af ligestillingsdata til statistiske formål. Tværtimod gør reglerne det muligt at behandle oplysninger, samtidig med at det sikres, at de grundlæggende rettigheder overholdes⁴⁸.

⁴⁵ Ashley, F. (2021), [Recommendations for Institutional and Governmental Management of Gender Information](#). *New York University Review of Law & Social Change*, 44(4):489-528, s. 504, 514-515.

⁴⁶ Europa-Kommissionen (2015), [Special Eurobarometer 437: Discrimination in the EU in 2015](#), Den Europæiske Union, s. 99.

⁴⁷ I 2006 vedtog internationale menneskerettighedsekspertter et sæt internationale principper vedrørende seksuel orientering og kønsidentitet, der tjener som en universel vejledning i menneskerettigheder. Disse Yogyakarta-principper bekræfter bindende internationale retlige standarder, som alle stater skal overholde. I 2017 blev [Yogyakarta Principles plus 10 \(YP+10\)](#) vedtaget for at supplere de oprindelige [Yogyakarta-principper](#).

⁴⁸ Se FRA (2021), [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives](#), Publikationskontoret, Bruxelles, og Europa-Kommissionen (2021), [Round table on Equality Data in September 2021](#).

Databeskyttelsesforordningen ([GDPR](#)) indeholder et enkelt sæt databeskyttelsesregler for hele EU. Det betyder, at al indsamling og behandling af data om ligestilling skal foretages i fuld overensstemmelse med de principper og garantier, der er fastsat i forordningen. I henhold til GDPR skal dataindsamling forfølge et veldefineret mål, f.eks. måling og dokumentation af uligheder eller opfyldelse af retlige rapporteringskrav⁴⁹. Der gælder mere restriktive betingelser for behandling af følsomme oplysninger som nævnt i [GDPR](#) vedrørende "særlige kategorier af personoplysninger"⁵⁰.

Desuden er "dataminimering" et centralt princip i EU's generelle databeskyttelsessystem. Det kræver, at personoplysninger skal være "tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles"⁵¹. Det betyder, at:

- databehandling skal begrænses til det, der er nødvendigt til at opfylde et legitimt formål
- behandlingen af personoplysninger skal kun finde sted, når behandlingens formål ikke kan opfyldes via andre midler på rimelig vis
- behandling af oplysninger ikke må være et uforholdsmæssigt indgreb i de foreliggende interesser, rettigheder og friheder⁵².

I henhold til [databeskyttelsesforordningens](#) artikel 9, stk. 2, finder det generelle forbud mod behandling af særlige kategorier af personoplysninger i overensstemmelse med princippet om "dataminimering" ikke finder anvendelse i flere tilfælde, herunder når:

- den registrerede har givet sit udtrykkelige samtykke
- behandlingen er nødvendig af hensyn til væsentlige samfundsinteresser på grundlag af EU-retten eller medlemsstaternes nationale ret

⁴⁹ En organisation, der behandler personoplysninger, skal have et gyldigt retsgrundlag for den pågældende behandlingsaktivitet. I forordningen fastsættes der seks retsgrundlag for behandling: samtykke, opfyldelse af en kontrakt, en legitim interesse, beskyttelse af vitale interesser, en retlig forpligtelse og en offentlig interesse. Se artikel 6 i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF \(generel forordning om databeskyttelse\)](#).

⁵⁰ I henhold til [databeskyttelsesforordningens artikel 9](#) omfatter særlige kategorier af personoplysninger "personoplysninger om race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold" samt "genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering".

⁵¹ Artikel 5, stk. 1, litra c), i [databeskyttelsesforordningen](#) (GDPR) og betragtning 39 til samme forordning.

⁵² FRA, Europarådet, [Håndbog om europæisk databeskyttelseslovgivning](#) (2018-udgaven), afsnit 3.3. Publikationskontoret, Luxembourg.

- behandling er nødvendig: i) til opfyldelse af formål af almen interesse, ii) til videnskabelige eller historiske forskningsformål eller iii) til statistiske formål.

Desuden præciseres det i betragtning 26 til [databeskyttelsesforordningen](#), at databeskyttelsesprincipperne finder anvendelse på særlige kategorier af personoplysninger, der vedrører en identificeret eller identificerbar fysisk person. De finder derimod ikke anvendelse på anonyme oplysninger eller personoplysninger, der er gjort anonyme på en sådan måde, at den registrerede ikke eller ikke længere kan identificeres⁵³. I betragtning af oplysningernes følsomhed bør dataanonymitet sikres, selv ved sammenkædning af datasæt. Der bør træffes foranstaltninger til at forhindre misbrug eller datalækager efter indsamlingen af data.

Dataindsamlingsindsatsen skal også sikre en balance mellem fordelene ved de indsamlede data og de risici, der er forbundet med potentielt misbrug eller uautoriseret videregivelse af data⁵⁴. Dette sikrer, at data kun indsamles, hvis fordelene ved at indsamle oplysningerne opvejer krænkelser af privatlivets fred⁵⁵. Data bør derfor ikke offentliggøres eller gøres offentligt tilgængelige på en måde, der gør det muligt at identificere de enkelte registrerede, hverken direkte eller indirekte.

2.3. Etiske overvejelser i forbindelse med data om SOGIESC

"Anerkende, at behov, karakteristika og menneskerettighedssituationer for befolkningsgrupper med forskellig seksuel orientering, kønsidentiteter, kønsudtryk og kønskarakteristika er forskellige fra hinanden, og sikre, at data om hver gruppe indsamles og forvaltes på en måde, der er i overensstemmelse med etiske, videnskabelige og menneskerettighedsmæssige standarder og stilles til rådighed i en opdelt form".

- [The Yogyakarta Principles plus 10](#), princip 19.

Anvendelsen af statistiske og analytiske kategorier i forbindelse med dataindsamling eller opdeling af data bør altid være styret af det overordnede

⁵³ For yderligere oplysninger, se: i) vejledende princip 4 i [Guidance Note on the collection and use of equality data based on racial and ethnic origin](#), ii) [Europa-Kommissionens rapport fra 2017 om dataindsamling vedrørende LGBTIQ-personer](#), iii) EDPS' foreløbige udtalelse om databeskyttelse og videnskabelig forskning af 6.1.2020 og iv) Databeskyttelsesrådets kommende vejledning om databeskyttelse og videnskabelig forskning.

⁵⁴ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 61.

⁵⁵ Conference of European Statisticians, 67. plenarforsamling (2019). [In-Depth Review of Measuring Gender Identity](#). United Nations Economic and Social Council, Paris.

menneskerettighedsbaserede princip om **ikke at gøre skade**. Dette princip blev fastsat af FN's højkommissær for menneskerettigheder (OHCHR) i [Human Rights-Based Approach to Data](#).

Med "ikke at gøre skade" menes der: i) at dataindsamlingsaktiviteter ikke bør skabe eller styrke eksisterende forskelsbehandling, forudindtagethed eller stereotyper, og ii) at de indsamlede data bør anvendes til fordel for de grupper, de beskriver.

Denne vejledning anerkender og bekræfter OHCHR's sæt af seks principper for en menneskerettighedsbaseret tilgang til dataindsamling: deltagelse, opdeling af data, selvidentificering, gennemsigtighed, privatlivets fred og ansvarlighed.

Ud over de menneskerettighedsbaserede principper for dataindsamling bør de etiske principper, der omhandlet i punkterne nedenfor, understøtte og være retningsgivende for alle nationale bestræbelser i forbindelse med indsamling af data om SOGIESC.

- Spørgsmål om SOGIESC bør være **frivillige**: Det betyder, at personer aldrig bør tvinges til at afsløre deres seksuelle orientering eller kønsidentitet, eller om de har forskellige køns karakteristika, hvis de ikke ønsker det. Respondenterne bør derfor have mulighed for at besvare spørgsmål om SOGIESC med "ønsker ikke at svare/oplyse" og "ved ikke" eller "i tvivl".
- **Informeret samtykke** til at deltage er afgørende⁵⁶. Dette kræver, at den registrerede med en klar bekræftende handling giver sit samtykke til, at vedkommendes oplysninger behandles. Samtykket skal være frivilligt, specifikt og utvetydigt. Det skal omfatte alle formål med databehandlingen og alle behandlingsaktiviteter, der udføres til disse formål⁵⁷.
- Når formålet med indsamlingen af særlige kategorier af personoplysninger ikke er klart, bør den registrerede underrettes om: **i) retsgrundlaget for indsamlingen af oplysninger, ii) formålet med indsamlingen af oplysningerne og iii) hvordan oplysningerne vil blive behandlet og beskyttet.**
- **Civilsamfundsorganisationer, herunder LGBTIQ-organisationer og undersøgelseseksperter, bør så vidt muligt inddrages** i alle faser af udviklingen af et undersøgelses- eller dataindsamlingsinstrument. Når det er muligt, bør de også inddrages i fortolkningen og kontekstualiseringen af resultaterne i overensstemmelse med det underliggende princip om ikke at gøre skade. Under

⁵⁶ IE SOGI — FN's uafhængige ekspert inden for beskyttelse mod vold og diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet (2019), [Data collection and management: An essential component in creating awareness and providing effective measures to address violence and discrimination based on SOGI](#), United Nations Human Rights Special Procedures.

⁵⁷ Betragtning 32 til [databeskyttelsesforordningen](#) (GDPR).

enhver høringsproces bør LGBTIQ-repræsentanter ikke føle sig presset til at deltage, og de bør modtage passende kompensation for deres bidrag.

- **Uoverensstemmelser i oplysninger om SOGIESC, der er givet af respondenter til forskellige administrative kilder, bør ikke automatisk fortolkes som forsøg på forfalskning eller som fejl, der skal rettes eller tydeliggøres.** Dette er særlig vigtigt i situationer, hvor oplysninger om SOGIESC indsamles som en del af administrative oplysninger med henblik på at tilvejebringe tilladelser, tjenester, ydelser eller beskæftigelse. Uoverensstemmelser kan skyldes forskellige årsager, herunder: i) ændringer i respondenternes identiteter, ii) ændringer i den grad, hvori de er trygge ved at videregive sådanne oplysninger eller iii) begrænsede svarmuligheder (f.eks. anvendelse af binære køn eller køns kategorier). I formularer til indsamling af oplysninger om SOGIESC bør det udtrykkeligt præciseres, at respondenterne ikke vil blive sanktioneret for eventuelle uoverensstemmelser⁵⁸.
- **Interviewerne** kan påvirke resultaterne, da nogle personer kan være mere tilbageholdende med at afsløre deres seksuelle orientering, kønsidentitet/kønsudtryk eller det forhold, at de er interkønnede/har forskellige køns karakteristika til en interviewer (se afsnit 2.1 i denne vejledning om dataindsamlingsmetoder).
- I forbindelse med personlige interviews er det vigtigt at **skabe et trygt miljø**, hvor respondenterne kan besvare spørgsmål i deres eget tempo, med beskyttelse af privatlivets fred og uden frygt for at blive overhørt af andre medlemmer af deres husstand eller af forbipasserende⁵⁹. Intervieweren bør tage hensyn til, at det kan være følelsesmæssigt belastende at besvare ømtålelige spørgsmål, og at det kan "udløse" en reaktion⁶⁰ hos nogle deltagere.
- Principperne om at undgå skade bør også udvides til at omfatte interviewerne. Da **interviewerne i nogle tilfælde besøger personer**, som de ikke kender, i forbindelse med undersøgelser, udsætter de sig selv for en vis grad af psykologisk og fysisk risiko. I sådanne tilfælde bør interviewerne have adgang til psykologisk støtte under feltarbejdet⁶¹.

⁵⁸ Subcommittee on Sexual Orientation, Gender Identity, and Variations in Sex Characteristics (SOGI) Data and Subcommittee on Equitable Data of the National Science and Technology Council (2023), [Federal Evidence Agenda on LGBTQ+ Equity](#), *United States Government*, s. 39.

⁵⁹ Europa-Kommissionen (2021), [Guidance note on the collection and use of equality data based on racial or ethnic origin](#). Publikationskontoret, Luxembourg, s. 55.

⁶⁰ Udløsende ord kan vække stærke følelser (f.eks. frustration) på grund af tidligere oplevelser.

⁶¹ Europa-Kommissionen (2021), [Guidance note on the collection and use of equality data based on racial or ethnic origin](#). Publikationskontoret, Luxembourg, s. 55.

- Når en undersøgelse har til formål at vurdere følsomme emner som f.eks. vold, forskelsbehandling og seksuelt misbrug, bør der gives indholdsadvarsler og oplysninger om **specialiserede støttetjenester** til respondenterne i begyndelsen og slutningen af undersøgelsen.
- Når svarkategorien "Andet" indgår som et valg i forbindelse med et undersøgelsesspørgsmål, bør der så vidt muligt være mulighed for at **skrive tekst**. Dette giver respondenterne mulighed for at uddybe deres holdning til et bestemt emne/en bestemt grund med egne ord og mindsker risikoen for, at upålidelige data indgives under en lukket kategori med overskriften "Andet". Medtagelsen af muligheden "Andet" kan også danne grundlag for eventuelle ændringer af svarkategorierne i efterfølgende gentagelser af undersøgelsen. Hvis spørgsmålet drejer sig om en respondents identitet, kan der eventuelt anvendes en alternativ formulering som f.eks. "Beskriv" eller "Ønsker selv at beskrive".
- Når forskere udfører kvalitativ forskning, bør de være opmærksomme på implicite skævheder. De bør derfor **uddannes i mangfoldighed og ikkeforskelsbehandling** for at minimere ubehag og magtubalancer, der kan opstå, når de interagerer med respondenterne. **Interviewermatch** (dvs. at sikre, at interviewerens på en eller anden måde ligner den interviewede, f.eks. med hensyn til køn, sprog eller migrationserfaring) kan øge svarprocenten og accepten blandt respondenterne og dermed forbedre forskningsresultaterne⁶². Ved at give de interviewede mulighed for at lytte til en optagelse af det interview, de har givet, så de kan reflektere over og korrigere deres svar (såkaldt **interviewee transcript review**), kan misvisende oplysninger eller forskeres forudindtagethed i forbindelse med SOGIESC-emner undgås⁶³.

Databeskyttelsesregler og andre etiske overvejelser er af generel/tværgående karakter og bør tages i betragtning i forbindelse med gennemførelsen af retningslinjerne i denne vejledning.

⁶² Europa-Kommissionen (2021), [Guidance note on the collection and use of equality data based on racial or ethnic origin](#). Publikationskontoret, Luxembourg, s. 55.

⁶³ Hagens, V., Dobrow, M.J. and Chafe, R. (2009), [Interviewee Transcript Review: assessing the impact on qualitative research](#). *BMC Med Res Methodol* 9, 47, og Rowlands, J. (2021), [Interviewee Transcript Review as a Tool to Improve Data Quality and Participant Confidence in Sensitive Research](#). *International Journal of Qualitative Methods*, 20.

3. Generelle principper for indsamling af ligestillingsdata om SOGIESC

3.1. Foretag behovsvurderinger af (potentielle) brugere af data opdelt efter SOGIESC

3.1.1. Begrundelse

En behovsvurdering af brugere og potentielle brugere af data opdelt efter SOGIESC vil bidrage til at identificere den type ligestillingsdata, der er nødvendig for både evidensbaseret politikudformning og overvågning af situationen med hensyn til ligestilling og menneskerettigheder.

Behovsvurderingen bør baseres på: i) relevant EU-ret, ii) internationale og nationale normative standarder, som medlemsstaterne er underlagt (f.eks. [EU's charter om grundlæggende rettigheder](#)), iii) EU's ligestillingslovgivning, iv) international menneskerettighedslovgivning og v) national lovgivning. Alle disse standarder og retsakter kan på forskellig vis omhandle ligestilling og ikkeforskelsbehandling i forhold til SOGIESC. Vurderingen bør også afspejle relevante politikker og politiske forpligtelser, herunder [den europæiske søjle for sociale rettigheder](#), [strategien for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025](#) og [FN's dagsorden for bæredygtig udvikling](#).

Behovsvurderingen kan fremmes eller koordineres af et nationalt statistisk institut eller af et relevant ministerium eller en relevant regeringsmyndighed. Alternativt kan der gives et specifikt mandat og særlige ressourcer til at foretage vurderingen til en national menneskerettighedsinstitution, et ligestillingsorgan eller et forskningsinstitut.

3.1.2. Vejledning

Medlemsstaterne opfordres til:

- at foretage en omfattende vurdering af behovet for ligestillingsdata i forhold til SOGIESC under hensyntagen til den politiske og lovgivningsmæssige udvikling, herunder international menneskerettighedslovgivning og relevante politikker og politiske forpligtelser
- at foretage en periodisk vurdering af brugernes behov, f.eks. hvert 4.-5. år, under hensyntagen til ny lovgivningsmæssig og politisk udvikling eller evalueringer af eksisterende love og politikker
- at fastlægge prioriteter for dataindsamling på grundlag af, hvor meget brugernes behov haster
- at formidle resultaterne af behovsvurderingerne ad forskellige kanaler og i forskellige formater til alle relevante institutioner, organer, statistiske kontorer, forskningsinstitutter, civilsamfundsorganisationer osv.

3.2. Udpeg eksisterende datakilder om SOGIESC-data

3.2.1. Begrundelse

Det er nødvendigt at identificere alle tilgængelige data (herunder data fra administrative, statslige, akademiske og civilsamfundsmæssige kilder) vedrørende SOGIESC med henblik på at: i) opnå en koordineret tilgang til dataindsamling og ii) opstille ensartede kategorier, begreber og definitioner. Ved at identificere alle disse data kan der etableres et grundlag for en mere systematisk tilgang til indsamling af data om SOGIESC. Det vil også gøre det muligt at etablere et solidt grundlag for de nødvendige forbedringer ved at identificere de tre vigtige faktorer, der er anført i de følgende punkter.

- Den første vigtige faktor er de forskellige datakilder og udbydere af ligestillingsdata vedrørende SOGIESC. I denne forbindelse er det vigtigt også at tage hensyn til kilder og udbydere, der ikke specifikt har til formål at indsamle ligestillingsdata, men som stadig har variabler, der kan anvendes til at måle eksisterende strukturelle uligheder.
- Den anden vigtige faktor er mangler og uoverensstemmelser i udformningen af et studie og i de anvendte metoder, koncepter og målinger (disse

uoverensstemmelser omfatter også unødvendige overlapninger i dataindsamlingen).

- Der kan skelnes mellem internationale/europæiske datakilder og nationale datakilder. Der er relativt få internationale/europæiske undersøgelser, der indsamler internationale data om LGBTIQ-personers erfaringer⁶⁴. For nationale datakilder kan der skelnes yderligere mellem indsamling af data om et specifikt emne, f.eks. forskelsbehandling, eller indsamling af data om befolkningen generelt og/eller husstandskarakteristika (f.eks. nationale tællinger). Sidstnævnte kan give indsigt i den kvantitative tilstedeværelse af LGBTIQ-personer i samfundet og kan muligvis også give nærmere oplysninger om disse LGBTIQ-personers sociale stilling, når de kan sammenlignes med andre oplysninger (f.eks. i en sammenlignelig arbejds- eller levesituation)⁶⁵.

3.2.2. Vejledning

Medlemsstaterne og alle andre relevante institutioner og aktører, der er involveret i — eller ansvarlige for — indsamlingen af SOGIESC-data, opfordres til at træffe de foranstaltninger, der er beskrevet i følgende punkter.

- De bør tage behørigt hensyn til retningslinje 1 "Kortlæg eksisterende kilder til ligestillingsdata, og udpeg datamangler" i Kommissionens [retningslinjer for forbedret indsamling og anvendelse af ligestillingsdata](#).
- De bør udpege og bemyndige en institution/et organ/en organisation til at indlede, koordinere og gennemføre kortlægningen.
- De bør foretage en omfattende kortlægning af alle eksisterende datakilder⁶⁶, der understøtter opdeling af data efter SOGIESC i statistisk henseende. De bør også opstille en liste over alle SOGIESC-kategorier og proxyvariabler, der anvendes i de forskellige datakilder, herunder deres underliggende begreber og definitioner.

⁶⁴ Som eksempler kan nævnes følgende: Out Now Global (2020), [Out Now Global LGBT 2020 Study: International LGBT2020 Homophobia Report](#), Out Now, Paris, FRA (2020), [A long way to go for LGBTI equality](#), Publikationskontoret, Luxembourg, Europa-Kommissionen (2019), [Special Eurobarometer 493: Discrimination in the European Union](#), *Den Europæiske Union*, European Social Survey (2018), [ESS Round 9 Source Questionnaire](#), University of London, London, og GESIS (2016), [European Values Study](#), *GESIS*, Köln.

⁶⁵ Yderligere oplysninger om internationale datakilder og eksisterende officielle og ikkestatslige datakilder findes i [rapporten om dataindsamling vedrørende LGBTIQ-personer](#).

⁶⁶ Datakilder, der indsamles og/eller anvendes af nationale myndigheder på områder, der er omfattet af EU-retten om ligestilling og ikkeforskelsbehandling i forbindelse med SOGIESC — disse kan også henvise til proxies (f.eks. partnerens køn sammen med respondentens køn osv.).

- De bør anvende resultaterne af identifikationen/kortlægningen til at finde ligheder og uoverensstemmelser mellem datakilder og over tid om:
 - det politikområde/den lovgivning, for hvilket/hvilken dataene er blevet anvendt eller er nødvendige
 - datakilden (administrativt register, undersøgelsesdata, klagedata osv.)
 - de kategorier/klassifikationer, der anvendes til opdelingen, eller de spørgsmål, der anvendes i en undersøgelse til måling af SOGIESC samt de begreber og definitioner, der ligger til grund for disse spørgsmål (og relevante ændringer af kategorier/klassifikationer over tid)
 - skæringspunkterne mellem grunde til forskelsbehandling
 - de områder af livet, for hvilke der indsamles data, f.eks.: arbejde, adgang til arbejde, bolig, adgang til bolig, uddannelse, sundhed, adgang til klage og domstolsprøvelse, adgang til varer og tjenesteydelser osv.
 - metoder til kvalitativ og kvantitativ dataindsamling (f.eks. personlig samtale, onlineundersøgelse, undersøgelse pr. post, telefoninterview osv.), stikprøvestørrelse, repræsentativitet og geografisk dækning
 - offentlig adgang til data og analyser
 - den hyppighed, hvormed dataene blev indsamlet (dvs. hyppigheden af opdateringer og eksisterende tidsserier samt eventuelle afbrydelser eller variationer i hyppigheden).
- De bør gennemgå resultaterne af datakortlægningen sammen med resultaterne af vurderingen af brugernes behov (se retningslinje 3.1 i denne vejledning) og vurdere de nuværende behov for at indsamle data opdelt efter seksuel orientering, kønsidentitet/kønsudtryk og kønskaraktistika.
- De bør sikre, at aggregerede statistiske data baseret på SOGIESC bliver offentligt tilgængelige på en gennemsigtig måde, navnlig i tilfælde, hvor sådanne data kan anvendes af domstolene (artikel 47 i [EU's charter om grundlæggende rettigheder](#)).
- De bør etablere et datacenter (med en særlig webside) til indsamling og visning af SOGIESC-data, der er identificeret gennem identifikation/kortlægning i overensstemmelse med retningslinje 3 i Kommissionens [retningslinjer for forbedret indsamling og anvendelse af ligestillingsdata](#). Dette datacenter kan også hostes af den institution/det organ, der er bemyndiget til at foretage behovsvurderingen (se retningslinje 3.1 i denne vejledning).

- De bør regelmæssigt foretage en kortlægning af data om ligestilling af LGBTIQ-personer under hensyntagen til både: i) den hyppighed, hvormed de identificerede datakilder ajourføres, f.eks. hvert 4.-5. år, og ii) nye potentielle datakilder og udbydere.
- Medlemsstater, der ikke indsamler SOGIESC-data i officielle statistikker eller gennem omfattende undersøgelser, bør overveje en struktureret dialog med forskellige interessenter (f.eks. beslutningstagere, offentlige myndigheder, forskningsinstitutter, civilsamfundsorganisationer osv.) for at nå til enighed om, hvilken type data der bør og kan indsamles, og på hvilke betingelser.

3.3. Tilpas definitioner og kategoriseringer i forbindelse med SOGIESC

3.3.1. Begrundelse

En ensartet tilgang til dataindsamling (herunder tilpasning af de anvendte SOGIESC-definitioner) vil støtte harmoniseringen af de indsamlede data: i) over tid, ii) inden for forskellige datakilder iii) og på tværs af forskellige datakilder. En tilpasning af definitionerne af seksuel orientering, køn, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika vil føre til bedre måling og vil dermed maksimere sammenligneligheden, gyldigheden og pålideligheden af de indsamlede data. Det vil også minimere omkostningerne ved indsamling af data. Bedre måling af seksuel orientering, køn, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika vil gøre det lettere at identificere seksuelle og kønsmæssige mindretalsgrupper og forstå de udfordringer, de står overfor. Definitionerne fra ordlisten i denne vejledning kan tages som udgangspunkt for en sådan tilpasning.

Sammenfattende vil en ensartet tilgang på dette område bidrage til at:

- maksimere sammenligneligheden (på nationalt plan og i hele EU)
- øge gyldigheden og pålideligheden af SOGIESC-begreber
- maksimere mulighederne for at sammenkæde forskellige datakilder med henblik på yderligere analyse og rapportering om ligestilling
- minimere tid, omkostninger og unødvendigt dobbeltarbejde mellem datakilder.

3.3.2. Vejledning

Medlemsstaterne og relevante institutioner/organer, der er involveret i — eller er ansvarlige for — indsamlingen af data baseret på SOGIESC, opfordres til at træffe de 12 foranstaltninger, der er anført i de følgende punkter.

- De bør bygge på de seneste resultater fra akademisk forskning i sociologi og socialpsykologi vedrørende SOGIESC for at øge bevidstheden hos potentielle dataindsamlere og databrugere om den sociale konstruktion af følgende begreber: køn, kønsidentitet, kønsudtryk, seksuel orientering og kønskarakteristika.
- De bør indgå i strukturerede høringer med repræsentanter for alle relevante LGBTIQ-samfund for at: i) identificere de bedst egnede kategorier til opdeling/spørgsmål om selvidentificering, der skal stilles i en undersøgelse, og ii) nå til enighed om operationelle definitioner. I overensstemmelse med [FN's menneskerettighedsbaserede tilgang til data](#) bør grupper så vidt muligt høres og have mulighed for at deltage på alle undersøgelsesniveauer, herunder i den fase, hvor der spørgeskemaer og målinger udvikles.
- På grundlag af resultaterne af disse høringer bør de gennemføre høringer af: i) eksperter i undersøgelsesmetoder, ii) eksperter i udformning af undersøgelser og iii) dataeksperter, der er involveret i indsamlingen af administrative data (f.eks. nationale registre og folketællinger). I forbindelse med disse høringer bør de drøfte udfordringerne og problemerne i forbindelse med potentielle kategoriseringer med henblik på opdeling/undersøgelsesspørgsmål (herunder proxydata om SOGIESC) i forskellige dataindsamlinger. Under disse høringer bør man søge at nå til enighed om de mest effektive, gyldige og pålidelige tilgange til indsamling og anvendelse af data om LGBTIQ-personer. Disse høringer kan også danne grundlag for udvikling af standarder eller lovende praksis i forbindelse med måling af relevante kategoriseringer.
- De bør forbedre svarprocenten ved om nødvendigt at tilpasse og revidere spørgsmål/kategorier (navnlig tvetydige spørgsmål og kategorier). Disse tilpasninger og revisioner kan baseres på erfaringer fra høringerne.
- De bør anvende en præcis terminologi, som er fri for forudindtagethed, og som afspejler de undersøgte konstruktioner. I de anvendte spørgsmål angives det klart, hvilke komponenter der måles (f.eks. køn, kønsidentitet, kønskarakteristika og seksuel orientering). Det bør sikres, at én konstruktion ikke anvendes som proxy

for en anden⁶⁷. I den forbindelse bør de tage behørigt hensyn til [retningslinje 4.1-4.4 i denne vejledning](#).

- Der bør tages behørigt hensyn til forskellene i kravene til forskellige datakilder (administrative registre, folketællinger, undersøgelsesdata osv.) og muligheden for/fleksibiliteten til at anvende ensartede kategorier i forskellige datakilder.
- De bør: i) dokumentere de grundlæggende kriterier og klassificeringsprocedurer i forbindelse med SOGIESC, ii) dokumentere deres foreslåede kombination af disse kriterier og procedurer og iii) informere databrukerne om de begreber, som disse kriterier og procedurer er baseret på.
- De bør tage behørigt hensyn til retningslinje 9 "Styrk ligestillingsdataenes gyldighed og pålidelighed" og retningslinje 11 "Styrk ligestillingsdataenes sammenlignelighed" i Kommissionens [retningslinjer for forbedret indsamling og anvendelse af ligestillingsdata](#).
- De bør bygge på resultaterne af identificeringen (retningslinje 3.2 i denne vejledning) for at identificere fællestræk og uoverensstemmelser mellem de kategorier/definitioner, der anvendes på tværs af datakilder og over tid.
- De bør tage behørigt hensyn til retningslinje 3.4 i denne vejledning vedrørende hensyntagen til oplysninger om SOGIESC i alle politikker for at indarbejde: i) aftalte SOGIESC-definitioner/-kategorier med henblik på opdeling og de nødvendige kombinationer af disse definitioner/kategorier og ii) spørgsmål, der måler forskelsbehandling/viktimisering på grundlag af SOGIESC i EU-undersøgelser og nationale undersøgelser.
- De bør styrke og i alle politikker tage hensyn til den regelmæssige anvendelse af aftalte SOGIESC-kategorier for at opdele alle data, der indsamles til det europæiske statistiske system.
- De bør styrke samarbejdet mellem forskellige nationale og internationale ligestillingsorganer for at forbedre og koordinere deres dataindsamling baseret på SOGIESC.

⁶⁷ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 6.

3.4. Tag hensyn til oplysninger om SOGIESC i alle nationale undersøgelser og EU-undersøgelser

Dataindsamlere og databrugere har brug for flere og supplerende kilder til ligestillingsdata, så der kan foretages evidensbaseret politikudformning, og status for ligestilling for LGBTIQ-personer kan vurderes. En passende konsekvensanalyse af politikkerne på området for ligestilling og ikkeforskelsbehandling forudsætter, at der foretages en regelmæssig dataindsamling om alle grunde til forskelsbehandling og for alle livsområder, der er omfattet af den relevante lovgivning. Indsatsen for at indsamle flere og bedre ligestillingsdata bør imidlertid afbalanceres og styres af EU's databeskyttelsesregler. Dette kræver, at staterne kun indsamler personoplysninger til "udtrykkeligt angivne og legitime formål", som er "relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil [personoplysningerne] behandles"⁶⁸.

3.4.1. Begrundelse

3.4.1.1. Folketællinger

Folketællinger, omfattende nationale og internationale undersøgelser og administrative data kan være værdifulde kilder til ligestillingsdata. De er imidlertid ofte begrænsede med hensyn til de data, de indsamler.

Folketællingerne giver oplysninger om befolkningens størrelse, sammensætning og geografiske fordeling samt om dens socioøkonomiske og demografiske karakteristika. Ved folketællinger indsamles der data om hver enkelt person i befolkningen som helhed baseret på registre, spørgeskemaer eller blandede datakilder.

Indsamlingen af personoplysninger opdelt efter personlige karakteristika er beskyttet af forfatningsmæssige standarder, EU's databeskyttelseslovgivning og [EU's charter om grundlæggende rettigheder](#). I henhold til den nuværende EU-lovgivning skal der ved alle folketællinger indsamles og anmodes om oplysninger om **køn**. Spørgsmålet er obligatorisk, og de mulige svarkategorier er "mand" eller "kvinde"⁶⁹. Dette har skabt et problem for LGBTIQ-befolkningen, da nogle transpersoner, kønsdiverse personer og interkønnede personer ikke falder ind under den binære kønsramme. De begrænsede valgmuligheder er således ekskluderende og påvirker dataenes gyldighed. I de tilfælde,

⁶⁸ Artikel 5, stk. 1, litra c), i [databeskyttelsesforordningen](#) (GDPR) og betragtning 39 til samme forordning.

⁶⁹ Eurostat (2019), [EU legislation on the 2021 population and housing censuses: Explanatory notes](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 66.

hvor landes lovgivning tillader kønsmarkører uden for den binære ramme i officielle dokumenter (som i Østrig⁷⁰, Tyskland⁷¹, Danmark⁷², Italien⁷³, Malta⁷⁴ og Nederlandene⁷⁵), kan de binære muligheder desuden kræve, at respondenterne afgiver en falsk erklæring om deres officielle retlige status. I sine folketællinger medtager Tyskland⁷⁶ kategorierne "forskelligartet" og "ikke opført i fødselsregistret", og Malta⁷⁷ har kategorien "Andet" kategori for spørgsmålet om køn, men kun i det omfang dette svarer til registreringen i fødselsregistret. Østrig, Danmark og Nederlandene baserer sig på administrative data og foretager ikke folketællinger. I Italien omfattede folketællingen i 2022 imidlertid kun mulighederne "mand" og "kvinde"⁷⁸.

Generelt indsamles der ved folketællinger sjældent oplysninger om "særlige kategorier af personoplysninger", f.eks. oplysninger vedrørende SOGIESC⁷⁹. Hvis spørgsmål om SOGIESC ikke medtages, har det vidtrækkende konsekvenser, da folketællinger almindeligvis anvendes som stikprøvegrundlag for forskellige typer undersøgelser. Det skal derfor gentages, at databeskyttelsesreglerne ikke står i vejen for indsamling af ligestillingsdata til statistiske formål, og at databeskyttelsesprincipperne ikke finder anvendelse på anonyme oplysninger eller på personoplysninger, der er gjort anonyme på en sådan måde, at den registrerede ikke identificeres eller ikke længere kan identificeres⁸⁰. Malta er indtil videre den eneste EU-medlemsstat, der har medtaget specifikke spørgsmål om seksuel orientering og kønsidentitet i sin folketælling⁸¹. Uden for EU har Det Forenede Kongerige, Canada og Australien medtaget et spørgsmål om

⁷⁰ Ministry of Finance (2023), [Changing Assigned Sex](#). Bemærk, at disse kønsmarkører er begrænset til interkønnede.

⁷¹ Forbundsagenturet for bekæmpelse af forskelsbehandling (Antidiskriminierungsstelle des Bundes) (2023), [Male — Female — Diverse: The "third option" and the General Act on Equal Treatment](#). Det er uklart, om disse kønsmarkører er åbne for ikkebinære personer, der ikke er interkønnede.

⁷² TGEU (2014), Danmark: [X in Passports and New Trans Law Works](#).

⁷³ Baska, M og Milton, J. (2022), [Italian court recognises non-binary person's gender identity in historic first](#), Pink News.

⁷⁴ Human Rights Directorate (2020), [Legal Gender Recognition and Bodily Integrity](#).

⁷⁵ Government of the Netherlands (2022), [Changing the registration of gender on official documents](#).

⁷⁶ Statistische Ämter des Bundes und der Länder (2022), https://www.zensus2022.de/DE/Wer-wird-befragt/Musterfragebogen_Uebersicht/Fragebogen.html?nn=610864 \ "Haushaltebefragung.

⁷⁷ National Statistics Office — Malta, [Census](#).

⁷⁸ ISTAT (2022), [Popolazione e Abitazioni: Documentazione](#).

⁷⁹ I henhold til [databeskyttelsesforordningens](#) artikel 9 omfatter særlige kategorier af personoplysninger "personoplysninger om race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold" samt "genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering".

⁸⁰ Se Europa-Kommissionen (2021), [Round table on Equality Data in September 2021](#), og princip 4 i [Guidance note on the collection and use of equality data based on racial or ethnic origin](#).

⁸¹ National Statistics Office — Malta, [Census](#).

kønsidentitet i deres folketælling, og Nepal, Indien og Pakistan har revideret deres folketællinger, så de omfatter ikkebinære køns kategorier⁸².

Hvis der ikke er nogen specifikke SOGIESC-spørgsmål, kan der opnås en idé om LGBTIQ-personers levevilkår ved hjælp af indirekte oplysninger, f.eks. ved at stille spørgsmål om: i) tællingsrespondentens partner, ii) tællingsrespondentens forhold til andre husstandsmedlemmer og iii) partnerens/husstandsmedlemmernes køn i tællingen. Indsamlingen af sådanne proxyoplysninger er blevet udvidet i de seneste år, hovedsagelig fordi par af samme køn i et stigende antal lande kan indgå registreret partnerskab eller ægteskab. I henhold til EU-forordningerne om folketælling fra 2021⁸³ skal medlemsstaterne fremlægge oplysninger om kategorierne "Gift eller i registreret partnerskab med en person af modsatte køn" eller "Gift eller i registreret partnerskab med en person af samme køn". Forordningerne afskaffer imidlertid også sondringen mellem partnere af det modsatte køn og partnere af samme køn for kategorien "Partnere i et samlivsforhold"⁸⁴, hvilket gør det vanskeligere at indsamle oplysninger om antallet af par af samme køn, der ikke er gift eller i registreret partnerskab.

Selv om data om partnerskaber mellem personer af samme køn ofte anvendes som indikator for seksuel orientering, er de oplysninger, de giver, begrænsede. De omfatter ikke personer, der i øjeblikket ikke er i et forhold, eller som ikke er villige til — eller trykke ved — at oplyse deres forhold. De tager heller ikke højde for respondenter, som i øjeblikket befinder sig i et forhold mellem personer af modsat køn, hvilket navnlig vil føre til en undertælling af biseksuelle og panseksuelle samt transpersoner, der ikke har fået deres køn juridisk registreret.

Boks A 4 — Spørgsmål om SOGIESC i Maltas folketælling

Spørgsmål 5

Angiv dit registrerede køn (vælg kun ét punkt)

- Mand
- Kvinde
- Andet

Spørgsmål 7

Er det køn, du identificerer dig med, det samme som dit registrerede køn?

⁸² National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 114.

⁸³ [Forordning \(EU\) 2017/543](#).

⁸⁴ Eurostat (2019), EU legislation on the 2021 population and housing censuses — Explanatory Notes, Publikationskontoret, Luxembourg, s. 66.

- Ja (gå til spørgsmål 9)
- Nej

Spørgsmål 8

Angiv det køn, du identificerer dig med

(Åbent tekstfelt)

Spørgsmål 9

Hvilket af følgende beskriver bedst din seksuelle orientering? (vælg kun ét punkt)

- Heteroseksuel
- Homoseksuel
- Biseksuel
- Andet (angiv nærmere)

Bemærkninger til overvejelse:

Folketællingen har visse begrænsninger. I spørgsmål 5 henviser kategorien "Andet" specifikt til registreret køn. Dette spørgsmål bør derfor ikke bruges til at angive forekomsten af ikkebinære eller interkønnede personer. I spørgsmål 7 spørges der om, hvorvidt respondentens køn adskiller sig fra vedkommendes registrerede køn og ikke det køn, der blev tildelt ved fødslen. Dette spørgsmål vil derfor kun omfatte transpersoner, som ikke har fået deres køn juridisk anerkendt. Spørgsmål 9 er også begrænset med hensyn til de muligheder, der gives og omfatter f.eks. ikke aseksuelle personer.

3.4.1.2. Omfattende undersøgelser

Selv om SOGIESC-data stadig ikke indsamles i folketællinger i de fleste lande, er situationen tilsyneladende ved at ændre sig for befolkningsbaserede undersøgelser. **Omfattende undersøgelser** er et effektivt redskab, som gør det muligt at indsamle et omfattende sæt ligestillingsdata. Generelle befolkningsundersøgelser er baseret på en stikprøve, der er repræsentativ for den samlede befolkning, f.eks. [arbejdsstyrkeundersøgelsen](#), [EU's undersøgelse af levevilkår](#) (EU-SILC) eller nationale sundhedsundersøgelser.

I en nyligt offentliggjort rapport anfører Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD), at det er vigtigt at indsamle **repræsentative** data om SOGIESC⁸⁵.

⁸⁵ OECD (2020), [Over the Rainbow? The Road to LGBTI Inclusion](#), OECD Publishing, Paris, s. 29.

Repræsentativitet viser, i hvilket omfang en stikprøves karakteristika (f.eks. dens sammensætning i forhold til SOGIESC) svarer til kendetegnene ved den population, som stikprøven er udtaget fra, i henhold til gældende regler. Som det fremgår af Kommissionens [retningslinjer for forbedret indsamling og anvendelse af ligestillingsdata](#), kan repræsentativiteten påvirkes negativt, hvis stikprøvestørrelsen er for lille — dvs. når den ikke omfatter et tilstrækkeligt antal personer, der tilhører en målgruppe, eller hvis specifikke undergrupper af befolkningen i første omgang systematisk udelukkes fra dataindsamlingen (på grund af sprogproblemer, funktionsnedsættelser osv.)⁸⁶.

Flere lande i EU og Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde har allerede medtaget spørgsmål om SOGIESC i befolkningsbaserede undersøgelser⁸⁷. Belgien⁸⁸, Danmark⁸⁹, Finland⁹⁰, Frankrig⁹¹, Irland⁹², Nederlandene⁹³, Sverige⁹⁴ og Norge⁹⁵ har gennemført undersøgelser om både seksuel orientering og kønsidentitet. Tyskland⁹⁶, Italien⁹⁷, Spanien⁹⁸ og Island⁹⁹ har medtaget spørgsmål om seksuel orientering. Italien har gennemført en pilotundersøgelse om forskelsbehandling, som omfatter spørgsmål om seksuel orientering og kønsidentitet. Portugal sigter også mod at medtage spørgsmål om seksuel orientering, kønsidentitet og kønskarakteristika i en kommende undersøgelse om kønsbaseret vold¹⁰⁰. Medtagelsen af kønskarakteristika vil være særlig vigtig, da der ikke i en generel befolkningsundersøgelse spørges om, hvorvidt respondenterne er interkønnede/har forskellige kønskarakteristika¹⁰¹.

⁸⁶ Europa-Kommissionen (2018), [Guidelines on improving the collection and use of equality data](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 21.

⁸⁷ En udførlig liste over nationalt repræsentative undersøgelser om seksuel orientering og kønsidentitet, som er gennemført af offentlige institutioner i OECD-lande fra og med 2018, findes i OECD (2019), [Society at a Glance 2019: OECD Social Indicators](#), OECD Publishing, Paris, s. 52. Yderligere oplysninger om data indsamlet af medlemsstaterne findes også i Europa-Kommissionen (2017), [Data collection in relation to LGBTI People](#), Publikationskontoret, Luxembourg.

⁸⁸ Institut for ligestilling mellem mænd og kvinder (Institut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen) (2022), [Enquête #YouToo?](#).

⁸⁹ Statens Serum Institut (2019), [Projekt SEXUS](#).

⁹⁰ Finnish Institute for Health and Welfare (2021), [School Health Promotion Study](#).

⁹¹ Institut National D'Études Démographiques (2020), [VIRAGE](#).

⁹² Central Statistics Office (2019), [General Household Survey](#).

⁹³ Statistics Netherlands (2021), [Safety Monitor](#).

⁹⁴ Public Health Agency of Sweden (2022), [Public Health Survey](#).

⁹⁵ Statistics Norway (2021), [Quality of Life in Norway](#).

⁹⁶ Det tyske institut for økonomisk forskning (DIW Berlin) (2022), [Socio-Economic Panel](#).

⁹⁷ Istituto Nazionale di Statistica (2015), [Survey on discriminations by gender, sexual orientation and ethnic origin](#).

⁹⁸ Instituto Nacional de Estadística (2006), [Health and Sexual Behaviour Survey](#).

⁹⁹ Directorate of Health (2022), [Health and Wellbeing Study](#).

¹⁰⁰ OHCHR (2018), [Report of the Independent Expert on protection against violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity: Responses by the Portuguese Authorities](#), s. 3.

¹⁰¹ OECD (2019), [Society at a Glance 2019: OECD Social Indicators](#), OECD Publishing, Paris, s. 15.

3.4.1.3. Administrative data

Administrative data adskiller sig fra data, der udelukkende indsamles til statistiske formål (data, der udelukkende indsamles til statistiske formål, omfatter folketællingsdata og undersøgelsesdata). Administrative data er data, der indsamles af offentlige myndigheder. Administrative data tjener primært andre formål end udarbejdelse af statistikker¹⁰², f.eks. betaling af skatter eller registrering af fødsler og dødsfald.

I modsætning til data fra undersøgelser dækker administrative data ofte hele populationer (f.eks. alle skatteydere), og de kan afsløre oplysninger, som ellers aldrig ville være blevet indsamlet. Administrative data kan indsamles oftere end data, der indsamles til statistiske formål. Med hensyn til situationen for LGBTIQ-personer i Europa er det f.eks. almindeligt at finde administrative data fra registre om: i) antallet af personer, der indgår i et juridisk anerkendt partnerskab mellem personer af samme køn (uanset om der er tale om ægteskab eller en anden status), og ii) antallet af personer, der har fået tilladelse til at ændre registreringen af deres køn som tildelt ved fødsel.

Administrative data kan være nyttige, men de giver anledning til mange udfordringer og kan være problematiske som kilde til SOGIESC-data. Indsatsen for at indsamle administrative data koordineres og spores ikke på samme måde som indsatsen for at indsamle statistiske data. I nogle tilfælde er data på gruppeniveau slet ikke tilgængelige¹⁰³. Variablerne kan også være begrænsede, f.eks. hvis der indsamles data om juridisk køn, men ikke data om kønsidentitet. I mange tilfælde indsamles SOGIESC-data, uden at der er et retsgrundlag eller en begrundelse herfor (f.eks. ved ansøgning om et bibliotekskort), hvilket kan opfattes som alt for invasivt og i nogle tilfælde afholde LGBTIQ-personer fra at få adgang til en bestemt tjeneste¹⁰⁴.

3.4.1.4. Anvendelse af proxyvariabler

En proxyvariabel er en indikator, der anvendes til at give en tilnærmet repræsentation af et fænomen, der er relateret til variabelen, men som ikke kan måles direkte på en mere objektiv måde. For at en variabel kan være en gyldig proxy, skal den være tæt forbundet med den variabel, den erstatter.

¹⁰² Europa-Kommissionen (2016), [European Handbook on Equality Data \(2016 revision\)](#), Publikationskontoret, Luxembourg, afsnit 2.1.1.

¹⁰³ I sundhedsdatabaser er interkønnede f.eks. ikke specifikt defineret som sådan i sundhedsmæssig henseende med henblik på statistisk analyse og indgår derfor ikke i databaser. Se: Republic of Slovenia, Advocate of the Principle of Equality (2022), [Special report. The Situation of Intersex People in Medical Procedures](#), Advocate of the Principle of Equality, Ljubljana.

¹⁰⁴ Ashley, F. (2021), [Recommendations for Institutional and Governmental Management of Gender Information](#). *New York University Review of Law & Social Change*, 44(4):489-528. s. 504 og 514.

Ifølge [OHCHR's menneskerettighedsbaserede tilgang til data](#) skal populationer være selvidentificerbare. Det betyder, at populationsparametre ikke kan pålægges af en ekstern part eller tildeles gennem imputation eller proxy. Den primære bekymring med hensyn til proxyindberetning er, at de deraf følgende data ikke vil afspejle, hvordan en person ville have identificeret sig, hvis vedkommende havde haft mulighed for selv at besvare spørgsmålet¹⁰⁵. Indsamling af oplysninger om personers selvidentificering med hensyn til SOGIESC har derfor forrang frem for proxyoplysninger.

Mange medlemsstater indsamler regelmæssigt befolkningsdata eller folketællingsdata, der kan anvendes som en ufuldstændig proxy for SOGIESC-data (f.eks. i spørgsmål vedrørende respondentens og dennes partners køn som proxy for LGBTIQ-forhold). Sådanne oplysninger vil sandsynligvis være unøjagtige af flere grunde. De tager f.eks. ikke højde for transpersoner, der ikke har registreret deres køn juridisk, eller for biseksuelle eller panseksuelle personer i et forhold med en person af et andet køn. Sådanne oplysninger bør derfor kun anvendes, hvis der ikke findes andre metoder til indsamling af SOGIESC-data.

Det kan være nødvendigt at anvende proxyindberetning i nogle tilfælde (f.eks. ved indsamling af data om spædbørn), men det vil sandsynligvis føre til "undertælling". Hvis statistikkerne f.eks. kun er baseret på prænatal screening (som proxy for personer med forskellige køns karakteristika), omfatter de ikke de personer, hvis forskellige køns karakteristika afsløres senere i livet. På samme måde er standardiserede binære kønsmål en utilstrækkelig proxy for den primære måling af køns karakteristika, navnlig blandt befolkningsgrupper med et andet kønsudtryk¹⁰⁶. Hvis data om antallet af ændringer i registrering af juridisk køn anvendes som proxy for transpopulationens størrelse (eller for den andel af befolkningen, der er transpersoner), kan dette føre til undertællinger, da ikke alle transpersoner kan eller ønsker at ændre registreringen af deres juridiske køn. Det kan også føre til unøjagtigheder, da det kan omfatte interkønnede personer, der ikke identificerer sig som transpersoner. Vægtning baseret på skøn fra andre lande af andelen af transpersoner, der søger juridisk anerkendelse af køn, kan forbedre pålideligheden af proxydata. Dette er dog kun muligt, hvis landene har en sammenlignelig lovgivning, da juridiske hindringer i væsentlig grad kan påvirke antallet af personer, der søger juridisk anerkendelse af køn.

Boks A 5 — Anvendelse af proxier i EU-SILC-husstandsundersøgelsen

¹⁰⁵ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 50.

¹⁰⁶ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 44.

EU-SILC-husstandsundersøgelsen indeholder et spørgsmål om køn og et spørgsmål om alle husstandsmedlemmers civilstand¹⁶⁶. Der gøres en bemærkning om par af samme køn for at præcisere, at registrerede partnerskaber også tæller som civilstand. Kombinationen af de to spørgsmål kan vurdere forekomsten af par af samme køn, selv om disse oplysninger kun vil omfatte par af samme køn, som er gift eller har indgået et registreret partnerskab.

[Køn] (spørgsmål gentages for alle husstandsmedlemmer)

- Mand
- Kvinde

[BEMÆRK: Alle nuværende husstandsmedlemmer på 16 år og derover.]

[Civilstand] (spørgsmål gentages for alle husstandsmedlemmer)

- Aldrig været gift
- Gift
- Separeret
- Enke/enkemand
- Skilt

[BEMÆRK: Alle nuværende husstandsmedlemmer på 16 år og derover. Nogle lande har en retlig ramme for registrering af partnerskaber (i de fleste lande er der tale om partnerskaber mellem personer af samme køn, og de har en retlig status parallelt med gifte par). Disse oplysninger skal også behandles på en harmoniseret måde, og det foreslås at behandle disse juridisk anerkendte partnere som gifte og klassificere dem under kode 2, når forholdet stadig eksisterer, eller under kode 3-5, alt efter hvad der er relevant (separation eller dødsfald hos en af partnerne).]

Eurostat og medlemsstaterne opdeler ofte ikke disse data for at vurdere forekomsten af par af samme køn, selv om oplysningerne foreligger. Hvis der ikke foreligger bedre data, kan en sådan opdeling være et nyttigt redskab.

3.4.2. Vejledning

Medlemsstaterne og relevante institutioner og organer, der er involveret i — eller er ansvarlige for — indsamlingen af data baseret på SOGIESC, opfordres til at tage hensyn til oplysninger om SOGIESC i alle politikker. I punkterne nedenfor redegøres der nærmere for forhold, som medlemsstaterne bør tage hensyn til.

- Hvis folketællingerne ikke giver oplysninger om SOGIESC, bør de suppleres af stikprøveundersøgelser og regelmæssigt omfatte spørgsmål/moduler, der omhandler SOGIESC-karakteristika.

- Når medlemsstaterne udvikler undersøgelser eller indsamler data som led i [det europæiske statistiske system](#) gennem [arbejdsstyrkeundersøgelsen](#) og [EU-SILC](#), bør de, hvor det er hensigtsmæssigt, systematisk indarbejde oplysninger baseret på SOGIESC. Det er også muligt at tilføje valgfrie spørgsmål om selvidentificering. Oplysninger baseret på SOGIESC kan også indarbejdes ved at udvikle og gennemføre tematiske undersøgelsesmoduler, der f.eks. omfatter: i) erfaringer med forskelsbehandling på forskellige områder af livet, ii) fordomsmotiveret chikane og vold, iii) kendskab til rettigheder og iv) indberetning af tilfælde af forskelsbehandling.
- For at opfange tværgående ligheder bør medlemsstaterne indføre individuelle variabler og undersøgelsesspørgsmål, der specifikt vedrører måling af uligheder og opfattet forskelsbehandling af flere grunde, herunder SOGIESC, på forskellige områder af livet.
- Hvor det er relevant og muligt, bør medlemsstaterne undgå at begrænse deres indsamling af SOGIESC-data til kun at omfatte voksne. Selv om mindreårige nyder større beskyttelse i henhold til flere af de vigtigste love om databeskyttelse (herunder [databeskyttelsesforordningen](#)), viser data fra europæiske undersøgelser betydningen af også at indsamle data om personer, der er under 18 år. I FRA's LGBTIQ II-undersøgelse blev der f.eks. indsamlet data fra unge i alderen 15-17 år¹⁰⁷. Selv om den anbefalede aldersgrænse for samtykke til besvarelse af undersøgelser er 16 år ifølge [databeskyttelsesforordningen](#), kan medlemsstaterne sænke aldersgrænsen til 13 år (men ikke under 13 år) i henhold til databeskyttelsesforordningens [artikel 8, stk. 1](#)¹⁰⁸.
- Medlemsstaterne bør overveje at anvende et spørgsmål om tilhørsforhold til minoritetsgrupper, når SOGIESC-aspekter ikke kan måles direkte i en undersøgelse. Hvis det er umuligt at tilføje mindst fire yderligere spørgsmål (om seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og/eller variationer i køns karakteristika), kan der findes en alternativ, men mindre præcis tilgang ved at spørge respondenterne, i hvilket omfang de er en del af andre minoritetsgrupper, idet der gives en liste over relevante eksempler, herunder LGBTIQ-personer. Der bør gives en forklaring på eller definition af, hvad en minoritetsgruppe er (med hensyn til SOGIESC). Definitionerne fra [ordlisten i bilaget til denne vejledning](#) kan tages som udgangspunkt for en sådan forklaring.

¹⁰⁷ EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) (2020), [A long way to go for LGBTI equality](#), Publikationskontoret, Luxembourg.

¹⁰⁸ [Databeskyttelsesforordningens](#) artikel 8, stk. 1.

- Medlemsstaterne bør øge antallet af personer, som ellers ikke ville være tilstrækkeligt repræsenteret i undersøgelsesprøverne på grund af deres beskedne antal i befolkningen som helhed, ved at anvende boosterprøver.
- Hvis der er for få respondenter i en kategori til, at der kan foretages en meningsfuld analyse (f.eks. et begrænset antal ikkebinære respondenter sammenlignet med mænd og kvinder), bør medlemsstaterne dokumentere, at de har "upålideligt" små prøver/celler i tekniske rapporter, og angive, hvorfor det ikke er muligt at medtage visse kategorier i hovedanalysen. Dette øger synligheden og forhindrer alt for forenkede fortolkninger.
- Medlemsstaterne bør fremme inddragelsen af SOGIESC i tidsserieundersøgelser (undersøgelser, der gentagne gange indsamler data om de samme personer over en længere periode, f.eks. panelundersøgelser) for at gøre det muligt at vurdere individuelle ændringer over tid.
- Når formålet med indsamlingen af særlige kategorier af personoplysninger ikke er klart, bør medlemsstaterne angive retsgrundlaget for og formålet med indsamlingen af oplysningerne. Som anført i databeskyttelsesforordningens artikel 6 er retsgrundlaget for dataindsamling samtykke, kontrakt, retlig forpligtelse, vitale interesser, offentlige opgaver eller legitim interesse. Unødigt indgribende spørgsmål, der ikke opfylder nogen af ovennævnte formål, kan øge udelukkelsen af LGBTIQ-personer ved at afskrække LGBTIQ-personer fra at anvende bestemte tjenester. De indsamlede data bør være nødvendige, forholdsmæssige og i overensstemmelse med det overordnede princip om ikke at gøre skade. Hvis der ikke er noget retsgrundlag for at indsamle SOGIESC-data, anbefales det derfor, at der ikke indsamles data om SOGIESC i administrative data.
- Ofte indsamles oplysninger om en persons køn blot for at gøre det muligt at henvende sig til den pågældende på en korrekt måde. I sådanne tilfælde skal personen i stedet anmodes om den korrekte titel, herunder kønsneutrale muligheder. På denne måde kan personen informere dig om sine foretrukne titel uden at dele personoplysninger. Et spørgsmål kunne f.eks. være: "Hvilken titel foretrækker du? Fru, hr. eller ingen titel, kun mit fornavn".
- Medlemsstaterne bør anvende proxyvariabler/-kategorier i eksisterende datakilder, hvor det menneskerettighedsbaserede princip om selvidentificering ikke kan anvendes
- I forbindelse med husstandsundersøgelser, hvor et husstandsmedlem giver oplysninger om andre husstandsmedlemmer (en såkaldt proxyinformant), bør

indsamling af SOGIESC-oplysninger så vidt muligt undgås¹⁰⁹, da der her er tale om følsomme oplysninger, som kræver den pågældende persons samtykke. Derfor bør spørgsmål om SOGIESC kun stilles til den udvalgte målrespondent. Ikke-statistiske organisationer og andre forskningsinstitutioner kan, alt efter hvad der er relevant, anvende deres etablerede praksis med henblik på at erstatte husstande eller respondenter, der afviser at deltage i interviewet, eller som ikke er tilgængelige.

- Dataindsamlingen bør gøre det muligt for respondenterne at identificere sig selv, når det er muligt, og enhver proxyindberetning bør afspejle, hvad der vides om, hvordan en person identificerer sig selv.
- Ved alle dataindsamlingsaktiviteter bør der kræves velinformeret samtykke fra potentielle respondenter uden sanktioner for dem, der fravælger at dele personoplysninger om sig selv eller andre husstandsmedlemmer.

Det bør klart anføres, at data, der indsamles gennem en proxy, måske ikke afspejler, hvordan en person ville have identificeret sig, hvis vedkommende havde haft mulighed for at identificere sig selv, og vil sandsynligvis medføre undertælling af marginaliserede befolkningsgrupper. Denne begrænsning bør anerkendes i enhver analyse af sådanne data¹¹⁰.

3.5. Benyt en intersektionel tilgang ved indsamlingen og anvendelsen af SOGIESC-data

"Forskelsbehandling er ofte en flerdimensionel størrelse, og kun en intersektionel tilgang kan bane vejen for bæredygtige og respektfulde ændringer i samfundet."

[EU's strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025.](#)

De nationale ligestillingslove i EU indeholder sjældent bestemmelser, der vedrører multipel eller intersektionel forskelsbehandling. Hvis de indeholder sådanne bestemmelser, er der forskelle mellem landene, som det europæiske netværk af

¹⁰⁹ Undersøgelingsmodul til måling af erfaringer med forskelsbehandling udviklet af Praia Group Task Team on Non-discrimination and Equality.

¹¹⁰ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 50.

juridiske eksperter inden for ligestilling og ikkeforskelsbehandling har bemærket¹¹¹. Uanset retlige ordninger og bestemmelser fremhæver forskningsdata og dokumentation, at intersektionel forskelsbehandling er en tilbagevendende realitet for mange mennesker i hele EU.

Undersøgelserdata fra viser f.eks., at folk oplever forskelsbehandling på grund af forskellige grunde og som en kombination af grunde, f.eks. alder og etnicitet eller religion og etnicitet (herunder migrationsbaggrund)¹¹². Resultaterne af FRA's LGBTI-undersøgelse II viser, at seksuel orientering blev nævnt som en yderligere grund til forskelsbehandling, som 60 % af de interkønnede og 46 % af transpersonerne oplevede, mens 46 % af de biseksuelle kvinder og 29 % af de lesbiske kvinder nævnte køn som en yderligere grund til forskelsbehandling, de havde oplevet. Ud af de LGBTI-responder, der opfattede sig selv som et etnisk mindretal (herunder migranter), rapporterede 35 % om forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse eller migrationsbaggrund. Af dem, der opfattede sig selv som tilhørende et religiøst mindretal, nævnte 28 % religion eller tro. Af dem, der opfattede sig selv som et mindretal med hensyn til handicap, nævnte 33 % handicap som en yderligere grund til den seneste chikane, de havde oplevet. Af interkønnede responder nævnte 41 % også kønsidentitet og kønsudtryk som en yderligere grund til forskelsbehandling, som de havde oplevet¹¹³.

Alle nylige EU-ligestillingsstrategier og -handlingsplaner omhandler intersektionalitet ved at opfordre til tiltag til at tackle intersektionel forskelsbehandling og flere former for forskelsbehandling. I EU-handlingsplanen mod racisme opfordrer Europa-Kommissionen medlemsstaterne til "hurtigt at nå til enighed om Kommissionens forslag fra 2008 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering"¹¹⁴. Fagfolk på området anerkender desuden, at bekæmpelse af forskelsbehandling set ud fra et enkelt grundlag ikke i tilstrækkelig grad tackler de forskellige måder, hvorpå ulige behandling kan manifestere sig¹¹⁵.

¹¹¹ Det europæiske netværk af juridiske eksperter inden for ligestilling og ikkeforskelsbehandling (2020), [A comparative analysis of non-discrimination law 2019](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 36.

¹¹² FRA (2021), [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality directives](#), Publikationskontoret, Bruxelles, s. 42.

¹¹³ FRA (2020), [A long way to go for LGBTI equality](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 45. For en mere intersektionel analyse af resultaterne af FRA's anden LGBTI-undersøgelse om LGBTI-personer i EU og Nordmakedonien og Serbien, se: Calderon-Cifuentes, PA. (2021), *Trans Discrimination in Europe. A TGEU analysis of the FRA LGBTI Survey 2019*, ILGA Europe, EuroCentralAsian Lesbian Community (EL*C) (2022), [Intersections, Lesbian Briefing](#), og ILGA-Europe og IGLYO (2022), [Intersections, Youth Briefing](#). Kommende briefinger vil omhandle intersektionelle oplevelser blandt ~~es~~ interkønnede, religiøse og etniske mindretal, ældre LGBTI-personer, transpersoner og andre.

¹¹⁴ Europa-Kommissionen (2020), [En Union med lighed — EU-handlingsplan mod racisme 2020-2025 \(COM\(2020\) 565 final\)](#), Bruxelles, s. 6.

¹¹⁵ FRA (2017), [Fundamental Rights Report 2017](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 58.

Boks A 6 — Multipel og intersektionel forskelsbehandling

Ved "**multipel forskelsbehandling**" forstås forskelsbehandling, der finder sted på grundlag af flere forskellige grunde, der gør sig gældende hver for sig.

Ved "**intersektionel forskelsbehandling**" forstås en situation, hvor flere former for forskelsbehandling fungerer og interagerer med hinanden på en sådan måde, at de er uadskillelige og skaber specifikke former for forskelsbehandling¹¹⁶.

3.5.1. Begrundelse

Kompleksiteten af LGBTIQ-identiteter og -oplevelser kan ikke samles under én grund, da de omfatter flere og indbyrdes forbundne karakteristika, der bør anerkendes¹¹⁷. Der kræves derfor en forståelse af intersektionelle erfaringer, for at der kan udformes effektive foranstaltninger og politikker, der i tilstrækkelig grad kan højde for situationer, hvor forskellige grunde til forskelsbehandling krydser hinanden eller handler i kombination med hinanden.

3.5.2. Vejledning

Medlemsstaterne og relevante institutioner/organer, der er involveret i eller er ansvarlige for indsamlingen af data baseret på SOGIESC, opfordres til at anvende en intersektionel tilgang ved indsamlingen og anvendelsen af SOGIESC-data. De opfordres også til at inddrage de omhandlede grupper i processen. Punkterne nedenfor indeholder yderligere forslag til medlemsstaterne.

- Medlemsstaterne og de relevante institutioner/organer bør udvikle strategier til: i) på passende vis at tage højde for situationer, hvor forskellige grunde til forskelsbehandling krydser hinanden eller handler i kombination med hinanden, og ii) tage hensyn til multipel og intersektionel forskelsbehandling i dataanalysen. Med henblik herpå bør EU's medlemsstater anvende et omfattende sæt værktøjer til at indsamle ligestillingsdata, herunder omfattende kvantitative undersøgelser, der dækker forskellige befolkningsgrupper og grunde til forskelsbehandling¹¹⁸.
- Medlemsstaterne og relevante institutioner/organer bør overveje skæringspunkter både inden for LGBTIQ-samfundet (f.eks. kan en lesbisk transkvinde opleve specifik

¹¹⁶ FRA og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (2018), [Handbook on European non-discrimination law — 2018 edition](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 59.

¹¹⁷ Se også EIGE (2022), [Intersectionality](#).

¹¹⁸ FRA (2021), [Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the Equality Directives](#), Publikationskontoret, Bruxelles, s. 20.

forskelsbehandling, der adskiller sig fra den forskelsbehandling, som ciskønnede lesbiske eller transpersoner, der ikke er lesbiske, udsættes for), og med andre grunde til forskelsbehandling end SOGIESC (alder, etnicitet, handicap, religion osv.).

- Medlemsstaterne og relevante institutioner/organer bør anvende et omfattende sæt værktøjer til at indsamle ligestillingsdata¹¹⁹, herunder omfattende kvantitative undersøgelser, der dækker forskellige befolkningsgrupper og grunde til forskelsbehandling.
- Medlemsstaterne og relevante institutioner/organer bør indarbejde målingen af multipel og intersektionel forskelsbehandling i alle eksisterende systemer til indsamling af data. De indsamlede data om handicap bør f.eks. ideelt set omfatte oplysninger om SOGIESC og andre potentielle karakteristika, som kan føre til en højere risiko for forskelsbehandling på grund af flere faktorer eller tværgående uligheder.
- Med henblik på dataindsamling gennem undersøgelser bør medlemsstaterne og relevante institutioner/organer sikre en tilstrækkelig nettostikprøvestørrelse til at muliggøre en yderligere opdeling af data og intersektionel analyse. For at opnå dette bør de overveje at anvende en passende stikprøvemetode. Der kan anvendes forskellige prøveudtagningsstrategier for at opnå en passende stikprøvestørrelse, der fuldt ud repræsenterer variationerne i LGBTIQ-målpopulationen.

3.6. Tilvejebring et tilstrækkeligt budget til regelmæssige undersøgelser med henblik på at indsamle ligestillingsdata om SOGIESC

3.6.1. Begrundelse

Regeringerne bør sikre, at der regelmæssigt indsamles ligestillingsdata, for at overvåge overholdelsen af forpligtelser i henhold til EU-retten¹²⁰, selv når det ikke er muligt at

¹¹⁹ Yderligere oplysninger findes i [European Handbook on Equality Data](#) og [Guidelines on improving the collection and use of equality data](#).

¹²⁰ Som nævnt i [European Handbook on Equality Data](#) giver direktivet om ligebehandling på beskæftigelsesområdet udtrykkeligt mulighed for — men kræver ikke — at medlemsstaterne opretholder

indsamle administrative data. I disse tilfælde bør der afsættes tilstrækkelige budgetmidler på nationalt/regionalt plan til at indsamle ligestillingsdata om SOGIESC gennem regelmæssige nationale/regionale undersøgelser, der gennemføres af en kompetent myndighed.

3.6.2. Vejledning

I mangel af regelmæssig indsamling af SOGIESC-data gennem administrative kilder eller undersøgelser bør medlemsstaterne stille **tilstrækkelige budgetmidler til rådighed til at indsamle sådanne data hvert 4.-5. år gennem en omfattende national undersøgelse.**

Undersøgelsen bør nå de fire mål, der er anført i nedenstående punkter.

- Den bør nå ud til alle LGBTIQ-grupper og aktivt inddrage grupper, der specifikt arbejder med — og for — specifikke grupper, der hører under LGBTIQ-kategorien. Den bør også nå ud til og inddrage flere marginaliserede grupper som f.eks. handicappede LGBTIQ-personer, farvede LGBTIQ-personer og LGBTIQ-sexarbejdere.
- Den bør sigte mod at repræsentere mangfoldigheden i dette samfund og sigte mod at dække befolkningsgrupper og grupper, der er defineret som "vanskelige at nå", herunder personer, der lever i fattigdom, hjemløse, sexarbejdere, migranter, asylansøgere og personer, der ikke er trådt "ud af skabet" i deres dagligdag. Dette betyder også, at undersøgelsværktøjet (spørgeskema og andet feltarbejdsmateriale) skal oversættes til sprog, der er relevante for disse grupper, grupper, der er vanskelige at nå, og at civilsamfundsorganisationer skal inddrages¹²¹.
- Den bør baseres på en stikprøvestørrelse, der er tilstrækkelig stor til at gøre det muligt både at foretage mere detaljerede dataanalyser og identificere geografiske forskelle, herunder intersektionelle forskelle. Det betyder, at stikprøvestørrelsen bør være tilstrækkelig stor til at gøre det muligt yderligere at analysere data om: geografisk fordeling, alder, race eller etnisk oprindelse,

eller indfører regler, der gør det muligt på grundlag af statistisk materiale eller på enhver anden måde at konstatere, om der foreligger forskelsbehandling. Regeringerne har desuden selv ved flere lejligheder erkendt behovet for at indsamle ligestillingsdata (Københavnserklæringen om social udvikling og handlingsprogrammet fra verdensstopmødet om social udvikling af 12.3.1995 (A/CONF.166/9), Durbanerklæringen og -handlingsplanen, Wienerklæringen og -handlingsprogrammet af 12.7.1993 (A/CONF.157/23), verdenshandlingsprogrammet vedrørende handicappede og standardreglerne om lige muligheder for handicappede).

¹²¹ UNECE (2020), [Poverty Measurement: Guide to Data Disaggregation](#), FN, New York og Genève.

handicap, religion, køn tildelt ved fødslen, seksuel orientering, kønsidentitet/kønsudtryk, kønskarakteristika osv.

- Med stikprøven bør det være muligt at frembringe pålidelige og gyldige data for alle LGBTIQ-grupper, dvs. ved at anvende de ajourførte retningslinjer for måling af undersøgelser og vælge et prøvedesign, der også når ud til grupper, der er vanskelige at nå.

Regelmæssige undersøgelser, der indsamler ligestillingsdata vedrørende SOGIESC, kan gennemføres som en uafhængig undersøgelse med særligt fokus på grupper, der selv identificerer sig som LGBTIQ-personer, eller som led i en generel ligestillingsundersøgelse (dvs. en undersøgelse, der også omhandler andre beskyttede grunde). Dette kan gøres på nationalt (og, hvis det er relevant, regionalt) niveau af en kompetent myndighed, et statistisk institut, et ligestillingsorgan eller en forskningsorganisation med den relevante kapacitet og ekspertise til at gennemføre sådanne undersøgelser.

3.7. Muliggør en effektiv anvendelse af SOGIESC-ligestillingsdata for at styrke og forbedre LGBTIQ-ligestillingen

3.7.1. Begrundelse

Pålidelige, gyldige og sammenlignelige SOGIESC-data er en forudsætning for evidensbaserede politikker til fremme af ligestilling og ikkeforskelsbehandling på EU-plan, nationalt plan og regionalt plan. SOGIESC-data betragtes som et væsentligt element i alle faser af en politikcyklus for at forbedre ligestillingen for LGBTIQ-personer. Disse SOGIESC-data bør derfor systematisk anvendes til udvikling, gennemførelse og overvågning af både særlige LGBTIQ-politikker/-foranstaltninger og bredere ligestillingsrammer på EU-plan/nationalt plan.

USA's National Science and Technology Council har opstillet en detaljeret liste over mulige undersøgelsesspørgsmål, der kan behandles med SOGIESC-data inden for

sundhedspleje, bolig, uddannelse, økonomisk sikkerhed, sikkerhed og retlige anliggender¹²². Der er anført nogle illustrative eksempler i de tre punkter nedenfor.

- "Hvor udbredt er hjemløshed blandt voksne LGBTQI+-personer? Hvad er det tilsvarende tal for andre personer end LGBTQI+-personer?"¹²³.
- "Hvor udbredt er forskellige former for jobrelateret forskelsbehandling, chikane eller repressalier mod LGBTQI+-personer, f.eks. forskelsbehandling i forbindelse med ansættelse, løn, lige beskæftigelsesmuligheder, retfærdig behandling, forfremmelse eller afskedigelse?"¹²⁴.
- "Hvilke institutionelle sammenhænge, politikker eller praksisser fremmer et positivt akademisk miljø og bidrager til en højere grad af fastholdelse af LGBTQI+-studerende og færdiggørelse af LGBTQI+-studerendes uddannelse? Hvilke beskyttende faktorer på individuelt niveau, familieniveau eller lokalt niveau anvender LGBTQI+-personer for at få succes inden for uddannelse og arbejdsstyrken?"¹²⁵.

Spørgsmålene giver også eksempler på, hvordan man opfanger intersektionel forskelsbehandling, f.eks. spørgsmålet "Hvilke hindringer står LGBTQI+-mindreårige og LGBTQI+-voksne med handicap over for med hensyn til at få adgang til sundhedstjenester, der kræver deltagelse af værger?"¹²⁶. Ved at besvare disse spørgsmål kan SOGIESC-data spille en afgørende rolle i udviklingen og evalueringen af politikker.

3.7.2. Vejledning

For at fremme en effektiv anvendelse af SOGIESC-ligestillingsdata opfordres medlemsstaterne og de relevante institutioner og aktører, der er involveret i eller

¹²² Subcommittee on Sexual Orientation, Gender Identity, and Variations in Sex Characteristics (SOGI) Data and Subcommittee on Equitable Data of the National Science and Technology Council (2023), [Federal Evidence Agenda on LGBTQI+ Equity](#), *United States Government*, s. 18.

¹²³ Subcommittee on Sexual Orientation, Gender Identity, and Variations in Sex Characteristics (SOGI) Data and Subcommittee on Equitable Data of the National Science and Technology Council (2023), [Federal Evidence Agenda on LGBTQI+ Equity](#), *United States Government*, s. 23.

¹²⁴ Subcommittee on Sexual Orientation, Gender Identity, and Variations in Sex Characteristics (SOGI) Data and Subcommittee on Equitable Data of the National Science and Technology Council (2023), [Federal Evidence Agenda on LGBTQI+ Equity](#), *United States Government*, s. 25.

¹²⁵ Subcommittee on Sexual Orientation, Gender Identity, and Variations in Sex Characteristics (SOGI) Data and Subcommittee on Equitable Data of the National Science and Technology Council (2023), [Federal Evidence Agenda on LGBTQI+ Equity](#), *United States Government*, s. 26.

¹²⁶ Subcommittee on Sexual Orientation, Gender Identity, and Variations in Sex Characteristics (SOGI) Data and Subcommittee on Equitable Data of the National Science and Technology Council (2023), [Federal Evidence Agenda on LGBTQI+ Equity](#), *United States Government*, s. 22.

ansvarlige for indsamlingen af SOGIESC-data, til at træffe de foranstaltninger, der er beskrevet i nedenstående punkter.

- De bør anvende SOGIESC-ligestillingsdata til at måle både: i) virkningen af LGBTIQ-specifikke love og politikker og ii) virkningen af bredere ligestillings- og ikke-diskriminationspolitikker og -foranstaltninger på LGBTIQ-personer.
- De bør anvende SOGIESC-ligestillingsdata til at: i) aflægge rapport om fremskridtene hen imod ligestilling af LGBTIQ-personer på nationalt plan og ii) støtte arbejdet med at rapportere om gennemførelsen af EU's [strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025](#) og andre relevante instrumenter som f.eks. andre EU-ligestillingsstrategier¹²⁷ og den europæiske søjle for sociale rettigheder.
- De bør anvende SOGIESC-ligestillingsdata og -indikatorer som grundlag for processer og politikker på europæisk plan og FN-plan i bredere forstand. Landene kan anvendes SOGIESC-data som grundlag: i) når de rapporterer om relevante henstillinger fra Europarådet¹²⁸, ii) når de rapporterer om fremskridt hen imod opfyldelsen af 2030-dagsorden og målene for bæredygtig udvikling¹²⁹, iii) når de samarbejder med andre internationale menneskerettighedsovervågningsmekanismer, f.eks. FN's traktatorganer og særlige procedurer (f.eks. FN's uafhængige ekspert inden for beskyttelse mod vold og diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet), eller iv) når de følger op på anbefalinger fremsat i forbindelse med FN's overordnede regelmæssige gennemgange.
- De bør anvende SOGIESC-data som grundlag for alle faser af politikudviklingen. Dette kan indledes med at: i) anvende SOGIESC-data som udgangspunkt for udvikling af politikker, ii) udforme indikatorer til overvågningsformål og iii) fastsætte benchmarks. Senere i forbindelse med politikudviklingen bør de anvende SOGIESC-data som grundlag for midtvejsevalueringerne. I de senere faser af politikgennemførelsen bør de anvende SOGIESC-data til at opstille indikatorer,

¹²⁷ Med henblik på at fremme en Union med lige muligheder har Europa-Kommissionen vedtaget en række politiske instrumenter ud over [strategien for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025](#), herunder: [EU-handlingsplanen mod racisme 2020-2025](#), [EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse 2020-2030](#), [EU's handlingsplan for integration og inklusion 2021-2027](#), [EU's strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025](#), [handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder](#) og [strategien for rettigheder for personer med handicap 2021-2030](#).

¹²⁸ F.eks. om Ministerkomitéens [Recommendation CM/Rec\(2010\)5 on measures to combat discrimination on grounds of sexual orientation or gender identity](#) eller Europarådets ECRI's [Country Monitoring](#). Yderligere oplysninger findes på temasiden for [Sexual Orientation and Gender Identity \(SOGI\) Unit](#).

¹²⁹ Mål 17.18 i [FN's mål for bæredygtig udvikling](#) kræver, at staterne i væsentlig grad at øger "tilgængeligheden af høj kvalitet, opdateret og pålidelig data", der er sorteret efter køn "og andre relevante kendetegn i en national kontekst".

vurdere den effektive gennemførelse af foranstaltningerne, vurdere resultaterne af disse foranstaltninger og overvåge tendenserne.

- De bør sikre, at data kan opdeles efter SOGIESC og andre relevante karakteristika (alder, handicap, etnisk eller racemæssig oprindelse, religion og socioøkonomisk status) for at afspejle, analysere og rapportere om forskelle i erfaringer i overensstemmelse med retningslinje 3.5 i denne vejledning om anvendelse af en intersektionel tilgang ved indsamlingen og anvendelsen af SOGIESC-data.
- De bør anvende illustrative eksempler, f.eks. anonymiserede citater og personlige historier indsamlet i forbindelse med undersøgelsen, for at hjælpe med at kontekstualisere undersøgelsesresultaterne og øge virkningen og rækkevidden af kommunikationen om resultaterne.
- De bør sikre rettidig formidling af de indsamlede data og gøre dem frit tilgængelige både online og offline for interesserede grupper, forskere og politiske beslutningstagere.
- De bør præsentere dataene i et tilgængeligt og forståeligt sprog og i formater, så de kan anvendes af forskellige interessenter og grupper (f.eks. af repræsentative LGBTIQ-organisationer i deres lobbyarbejde eller af ligestillingsorganer i deres overvågning af og rapportering om forskelsbehandling).
- De bør skræddersy præsentationen af dataene til målgruppen (f.eks. politiske beslutningstagere, eksperter, dataspecialister og medierne) og sikre, at de er ordentligt kontekstualiseret.
- De bør, hvor det er relevant, sikre, at der gives forklaringer og fortolkninger af dataene for at undgå fejlfortolkninger og misbrug af dataene eller af de konklusioner, der drages.
- De bør dokumentere dataindsamlingen og alle metadata i overensstemmelse med høje faglige standarder. De bør udarbejde en teknisk rapport med henblik på at dokumentere: i) undersøgelsesmetoden, ii) feltarbejdet (herunder den opnåede svarprocent), iii) databehandlingsaktiviteterne og iv) alle relevante kontekstuelle oplysninger (f.eks. befolkningsdata opdelt efter relevante sociodemografiske karakteristika). Anvendelsen og rapporteringen af LGBTIQ-data bør altid kontekstualiseres med forbehold og ved at fremlægge dokumentation, der forklarer, hvordan dataene er indsamlet.

4. Sådan indsamles oplysninger om SOGIESC

Som anført i [OHCHR's menneskerettighedsbaserede tilgang til data](#) bør enhver dataindsamlingsindsats omfatte midler til gratis, aktiv og meningsfuld deltagelse af relevante interessenter, navnlig de mest marginaliserede befolkningsgrupper. Når der indsamles data om SOGIESC, er det vigtigt at anvende en terminologi, der passer til den omhandlede gruppe, og sikre, at dataindsamlingen er kulturelt baseret¹³⁰. Arbejdet med at indsamle data om forskellige SOGIESC-aspekter bør kontekstualiseres for at forklare kulturelle og historiske faktorer. Definitioner og oversættelser bør udvikles i tæt samråd med LGBTIQ-civilsamfundsorganisationer og med fokus på lokal kulturel terminologi¹³¹. Hvis det er relevant, bør civilsamfundsorganisationer, nationale menneskerettighedsinstitutioner, ligestillingsorganer og andre relevante interessenter fremlægge relevante perspektiver og oplysninger (hvis de er kvalificerede eller har kapacitet til at repræsentere gruppens interesser). Tæt samarbejde med undersøgelseksperter og civilsamfundsorganisationer om udvikling af dataindsamlingsmetoden anbefales også. Dette er især vigtigt: i) for så vidt angår ordlyden af de relevante spørgsmål og mulige svarkategorier, og ii) når man overvejer, i hvor høj grad SOGIESC's begreber kan oversættes i den pågældende medlemsstat, samtidig med at principperne om ikke at gøre skade overholdes.

Der kan opnås større klarhed om de underliggende begreber i en undersøgelse på tværs af kulturer og sprog ved at medtage "infoknapper"¹³². Sådanne knapper kan give yderligere oplysninger om spørgsmålene eller svarkategorierne. Da mange mennesker ikke klikker på en informationsknap, bør de imidlertid ikke bruges til vigtige oplysninger. Når forklarende tekst tilføjes via infoknapper, kan der gives mere indsigt i og eksempler på de pågældende betegnelser. Det sikrer i sidste ende en højere grad af forståelse blandt respondenterne i undersøgelsen, og undersøgelsen bliver således mere pålidelig.

Når SOGIESC-data indsamles, er det vigtigt, at **seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og køns karakteristika ikke sammenblandes**. Når respondenterne bliver spurgt, hvordan de identificerer sig, bør de altid have mulighed for at udtrykke

¹³⁰ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 66.

¹³¹ FRA's LGBTIQ-undersøgelse fra 2019 gennemgik f.eks. en oversættelsesproces i fire faser, hvor oversættere sigtede mod begrebsmæssig ækvivalens frem for tekst-til-ord-oversættelse. Oversættelserne blev tjekket af landenes LGBTIQ-eksperter. Se EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder (FRA) (2020), [A long way to go for LGBTIQ equality. Technical report](#), Publikationskontoret, Luxembourg, s. 18.

¹³² En "infoknap" er en boks på en webside, hvor der vises flere oplysninger, når markøren placeres på den (f.eks. definitionen af en betegnelse).

forskellige aspekter af deres identitet og erfaring (f.eks. bør en aseksuel transkvinde have mulighed for at vælge alle disse i et spørgeskema). Når der anvendes routing¹³³ på grundlag af identitetskategorier, bør respondenter med flere identiteter modtage alle relevante spørgsmål.

De følgende afsnit indeholder praktiske retningslinjer for, hvordan man indsamler data om køn, kønsidentitet, kønsudtryk, seksuel orientering og køns karakteristika, herunder eksempler fra tidligere undersøgelser for at illustrere mulige tilgange. Disse eksempler har imidlertid ikke til formål at demonstrere bedste praksis, der skal vedtages direkte, som det fremgår af noterne til yderligere overvejelse under hvert eksempel.

4.1. Sådan indsamles data om seksuel orientering

4.1.1. Begrundelse

Seksuel orientering: "Hvordan man føler sig tiltrukket (eller ikke tiltrukket) af en anden person på en seksuel og/eller romantisk måde"¹³⁴. "Dette omfatter emotionel, følelsesmæssig og seksuel tiltrækning af og intime og seksuelle forhold med personer af det andet køn, af det samme køn eller af mere end ét køn"¹³⁵.

Forskning viser, at personer er villige til at oplyse deres seksuelle orientering i undersøgelser¹³⁶. Der er øjensynligt flere faktorer, der kan påvirke denne vilje positivt og øge svarprocenten. En central faktor er respondenternes tillid til, at svarene er fortrolige¹³⁷. Hvis stigmatiserende formuleringer undgås, og der gives klare definitioner, har det også en positiv indvirkning på svarprocenten^{138, 139}. Korte, enkle spørgsmål og

¹³³ "Routing" er, når respondenterne i undersøgelsen besvarer et spørgsmål i en undersøgelse og derefter får stillet andre spørgsmål på baggrund af dette svar, som de ikke var blevet stillet, hvis de havde givet et andet svar.

¹³⁴ Europa-Parlamentet (2020), [Glossary of Sensitive Language for Internal and External Communications](#), s. 12.

¹³⁵ Den Internationale Juristkommission (2007), [Yogyakarta principles: principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity](#), s. 8.

¹³⁶ Europa-Kommissionen (2015), [Special Eurobarometer 437: Discrimination in the EU in 2015](#), Den Europæiske Union, s. 99.

¹³⁷ Saewyc, E. M. et al. (2004). [Measuring sexual orientation in adolescent health surveys: Evaluation of eight school-based surveys](#). *Journal of Adolescent Health*, 35(4), s. 345.

¹³⁸ Hayes, J. et al. (2012). [Prevalence of Same-Sex Behaviour and Orientation in England: Results from a National Survey](#). *Archives of Sexual Behaviour*, 41(3), s. 631.

¹³⁹ Saewyc, E. M. et al. (2004). [Measuring sexual orientation in adolescent health surveys: Evaluation of eight school-based surveys](#). *Journal of Adolescent Health*, 35(4), s. 345.

færre svarkategorier reducerer angiveligt bortfaldsprocenten, mens komplekse spørgsmål, navnlig spørgsmål, der kombinerer flere dimensioner, ofte springes over. Placeringen af spørgsmål har også betydning. Generelt er bortfaldsprocenten højere for følsomme spørgsmål, hvis de stilles direkte i begyndelsen af en undersøgelse, og bortfaldsprocenten stiger generelt, jo senere spørgsmål stilles i undersøgelsen. Spørgsmål, der stilles direkte efter et følsomt spørgsmål, f.eks. om seksuel eller kriminel adfærd, springes også ofte over¹⁴⁰.

I forskellige kulturer og sammenhænge findes der forskellige begreber og etiketter til at beskrive en persons seksuelle og/eller romantiske orientering, men begreber som f.eks. heteroseksuel, bøsse, lesbisk, biseksuel, panseksuel og aseksuel er de mest almindelige på mange sprog. Personer, der ikke identificerer sig som heteroseksuelle, betegnes ofte som personer af "ikke-heteroseksuel orientering"¹⁴¹.

Ved indsamlingen af data er det vigtigt ikke kun at fokusere på minoritetsgrupper som f.eks. LGB+-personer¹⁴². Seksuel orientering er en del af *enhver persons* menneskelige tilstand og kan udløse positive og negative oplevelser. En indikator for seksuel orientering bør derfor gøre det muligt at dække grupper, der tilhører det seksuelle flertal, og grupper, der tilhører seksuelle mindretal.

Seksuel orientering er en flerdimensionel konstruktion, der omfatter 1) følelsesmæssig, romantisk og seksuel tiltrækning, 2) identitet og 3) adfærd¹⁴³.

1. *Tiltrækning* henviser til det eller de køn, som en person følelsesmæssigt, romantisk eller seksuelt tiltrækkes af, og styrken af denne tiltrækningskraft, herunder om en person overhovedet føler sig tiltrukket.
2. *Identitet* henviser til en persons centrale indre følelse af seksualitet, herunder hvordan en person tænker på sig selv, og hvordan vedkommende ønsker at blive set af andre.
3. *Adfærd* henviser til seksuelle partners køn, og hvordan en person interagerer romantisk og/eller seksuelt med andre.

¹⁴⁰ Saewyc, E. M. et al. (2004). [Measuring sexual orientation in adolescent health surveys: Evaluation of eight school-based surveys](#). *Journal of Adolescent Health*, 35(4), s. 345.

¹⁴¹ Rieger, G. og Savin-Williams, R. C. (2012). [Gender Nonconformity, Sexual Orientation, and Psychological Well-Being](#). *Archives of Sexual Behaviour*, 41(3), s. 611, og Coleman, E. (1990). Towards a synthetic understanding of sexual orientation, i D. P. McWhirther, S. A. Sanders, og R. J. Machover (red.), *Homosexuality/Heterosexuality*. Oxford University Press, Oxford.

¹⁴² Dean, J. J. (2011). [The Cultural Construction of Heterosexual Identities](#). *Sociology Compass*, 5(8), s. 679.

¹⁴³ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 5.

Seksuel orientering defineres ofte på grundlag af en persons ønskede eller faktiske partners køn sammenlignet med deres eget køn. De tre dimensioner af seksualitet — tiltrækning, identitet og adfærd — svarer muligvis ikke til hinanden^{144,145}. En person kan f.eks. være tiltrukket af samme køn, men udelukkende deltage i seksuel adfærd med personer af det modsatte køn, eller kan have seksuelle oplevelser med en person af samme køn, men stadig identificere sig som heteroseksuel.

Identitet med hensyn til seksuel orientering er det kognitive (dvs. hvordan en respondent ser eller tænker på sig selv) og sociale udtryk (dvs. de "etiketter", der afspejler en social status eller gruppe) af en persons seksuelle orientering. Identiteten med hensyn til seksuel orientering er således den dimension, der oftest er knyttet til erfaringer med de hyppigste former for forskelsbehandling, og som nævnes udtrykkeligt i love og politikker, der har til formål at beskytte eller skade seksuelle mindretal¹⁴⁶. Det er også den dimension, der hyppigst anvendes i befolkningsbaserede dataindsamlinger til at tælle og skelne mellem voksne grupper, der tilhører det seksuelle flertal, og grupper, der tilhører seksuelle mindretal. Når der indsamles data om unge, kan tiltrækningskraft være et mere pålideligt mål, da mange unge endnu ikke er afklarede med hensyn til deres identitet.

Identiteter med hensyn til seksuel orientering kan kategoriseres som anført i nedenstående punkter (se også [ordlisten i bilaget](#)).

- **Heteroseksuel:** "En person, som romantisk, følelsesmæssigt og/eller fysisk er tiltrukket af personer af et andet køn"¹⁴⁷.
- **Gay (bøsse):** "En person, som romantisk, følelsesmæssigt og/eller fysisk er tiltrukket af personer af samme køn. Gay henviser traditionelt til mænd (bøsse), men andre personer, der er tiltrukket af samme køn eller flere køn, kan også definere sig selv som gay"¹⁴⁸.
- **Lesbisk:** "En kvinde, der har en romantisk og/eller seksuel orientering mod kvinder. Nogle ikkebinære personer kan også identificere sig med denne betegnelse"¹⁴⁹.

¹⁴⁴ Laumann, E., Gagnon, J. H., Michael, R. T. og Michaels, S. (1994), *The social organization of sexuality: sexual practices in the United States*, University of Chicago Press, Chicago.

¹⁴⁵ Richters, J. et al. (2014). [Sexual identity, sexual attraction and sexual experience: the Second Australian Study of Health and Relationships](#). *Sexual health*, 11(5), s. 451.

¹⁴⁶ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 75.

¹⁴⁷ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 2.

¹⁴⁸ ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

¹⁴⁹ Stonewall (2022), [List of LGBTQ+ terms](#).

- **Biseksuel:** "En paraplybetegnelse, der anvendes til at beskrive en romantisk og/eller seksuel orientering mod mere end ét køn"¹⁵⁰.
- **Queer:** En paraplybetegnelse for tilhørsforhold til LGBTIQ-samfundet, som kan henvise til nogle eller alle SOGIESC-elementer. Queer, der tidligere blev anvendt som en nedsættende betegnelse for LGBTIQ-personer på engelsk, anvendes i dag af personer, der identificerer sig ud over traditionelle køns kategorier og heteronormative sociale normer. Afhængigt af konteksten opfatter nogle mennesker dog stadig betegnelsen som krænkende¹⁵¹.
- **Panseksuel:** En person, der følelsesmæssigt og/eller seksuelt er tiltrukket af mennesker uanset deres køn¹⁵².
- **Aseksuel:** En person, der oplever lille eller ingen seksuel tiltrækning, men som kan opleve romantisk tiltrækning¹⁵³.

4.1.2. Vejledning

Medlemsstaterne opfordres til at gøre følgende.

- De bør anvende en præcis terminologi, som afspejler de undersøgte begreber. Udtrykket "seksuel orientering" bør defineres/forklares klart. En infoknap med en definition kan hjælpe respondenterne i spørgeundersøgelser med at forstå begrebet.
- De bør undgå at sammenblende tiltrækning, identitet og/eller adfærd, når seksuel orientering undersøges. Da seksuel orientering er en flerdimensionel konstruktion, bør det klart fremgå af spørgsmålene, hvilken eller hvilke komponenter af seksuel orientering der undersøges. Afhængigt af den dimension, der undersøges (tiltrækning, identitet og adfærd), kan definitionen variere.
- De bør udvikle definitioner i tæt samråd med LGBTIQ-civilsamfundsorganisationer og med fokus på lokal kulturel terminologi.
- Når de indsamler data, bør de give respondenterne mulighed for at identificere sig selv, når det er muligt. Enhver proxyrapportering bør afspejle, hvad man ved om, hvordan en person identificerer sig selv.

¹⁵⁰ Stonewall (2022), [List of LGBTQ+ terms](#).

¹⁵¹ Tilpasset fra ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

¹⁵² ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

¹⁵³ Tilpasset fra IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 2.

- I forbindelse med unge bør dataindsamlingen kun omfatte seksuel tiltrækning, medmindre formålet med undersøgelsen er at måle seksuel adfærd.
- De bør anvende dimensionen "seksuel adfærd", når seksuelle oplevelser/seksuel adfærd er omfattet af spørgsmålet. I forbindelse med hiv-forskning er det f.eks. vigtigere at måle seksuel adfærd end seksuel tiltrækning eller identitet¹⁵⁴. Seksuel adfærd vil også identificere personer, der ikke identificerer sig som LGB+, men som interagerer romantisk og/eller seksuelt med personer af samme køn/kønsidentitet.
- De bør anvende en klar tidsramme (i løbet af respondentens levetid, i løbet af de seneste fem år af respondentens liv, sidste år og i øjeblikket), når de spørger om seksuel orientering. Svar på et spørgsmål om seksuel orientering er en subjektiv opfattelse af sig selv og kan ændre sig i løbet af en persons liv og afhængigt af konteksten.
- De bør anvende den terminologi, der accepteres af de relevante grupper, og sikre, at svarmulighederne omfatter de forskellige undergrupper, der er omfattet af undersøgelsen.
- Når de stiller et spørgsmål om romantiske og/eller seksuelle partnere, bør de tage hensyn til, at respondenterne kan have mere end én partner.

4.1.3. Eksempler på måling af seksuel orientering

4.1.3.1. Eksempel på spørgsmål om seksuel identitet

Følgende eksempel fra **Belgien**¹⁵⁵ viser, at en persons seksuelle orientering kan ændre sig i løbet af livet.

Spørgsmål: Hvordan vil du beskrive din seksuelle orientering i dag?

- Heteroseksuel
- Bøsse/gay
- Lesbisk
- Biseksuel
- Aseksuel
- Andet: ...

¹⁵⁴ Badgett, M. (2009). [Best Practices for Asking Questions about Sexual Orientation on Surveys](#). The Williams Institute, Los Angeles.

¹⁵⁵ Burgwal, A. og Motmans, J. (endnu ikke offentliggjort). *Enough: research into the experiences with violence of LGBTI people in Flanders, Belgium*. I oversættelsen af artiklen anvendes udtrykkene "heteroseksuel" og "homoseksuel".

- Ved ikke
- Ønsker ikke at oplyse

Bemærkninger til overvejelse

Ved at medtage en tidsramme tager dette spørgsmål mere præcist hensyn til respondentens oplevelse. Det er imidlertid vigtigt at sikre, at en respondent kan vælge flere muligheder, da en asexuel person også kan identificere sig med en hvilken som helst af de andre orienteringer.

4.1.3.2. Eksempel på spørgsmål om seksuel tiltrækning – befolkningsundersøgelse om seksualitet gennemført i Belgien

I en igangværende **belgisk** befolkningsundersøgelse om seksualitet blev respondenterne bedt om at oplyse, hvem de tiltrækkes seksuelt af¹⁵⁶. Dette eksempel er problematisk, da det placerer alle transpersoner i én gruppe. Det ville være bedre at anvende de kategorier, der anvendes i samme undersøgelse for seksuel adfærd ([nedenfor](#)).

Spørgsmål: Vi vil gerne vide, hvem du i øjeblikket er seksuelt/romantisk tiltrukket af. Jeg er tiltrukket af... (vælg alt, hvad der gælder for dig).

- (Ciskønnede) mænd
- (Ciskønnede) kvinder
- Transkønnede og/eller ikkebinære personer
- Ingen
- Jeg interesserer mig ikke for køn
- Ønsker ikke at oplyse
- Andet (uddybes): (tekstboks)

Bemærkninger til overvejelse

Hvis der kan gives flere svar, bliver dette et mere fleksibelt spørgsmål. Når alle transpersoner samles i én kategori, tages der ikke højde for oplevelsen hos en

¹⁵⁶ De Brier, N., et. al. (2022). [Prevalence and associated risk factors of HIV infections in a representative transgender and non-binary population in Flanders and Brussels \(Belgium\): Protocol for a community-based, cross-sectional study using time-location sampling](#). *PLoS ONE*, 17(4), s. 1, De Brier, N., et. al. (2022). [Prevalence and associated risk factors of HIV infections in a representative transgender and non-binary population in Flanders and Brussels \(Belgium\): Protocol for a community-based, cross-sectional study using time-location sampling](#). *PLoS ONE*, 17(4), s. 1-22.

respondent, som f.eks. er tiltrukket af kvinder (både cis og trans), men ikke af andre køn. Afhængigt af målgruppen kan brugen af udtrykket "ciskønnet" også være forvirrende, da udtrykket ikke er almindeligt kendt uden for LGBTIQ-samfund. En kort præcisering (f.eks. "ciskønnet betyder ikke transkønnet") ville være nyttig. Sondringen mellem ciskønnede og transkønnede kan desuden udelukke interkønnede personer.

4.1.3.3. Eksempel på spørgsmål om seksuel adfærd — befolkningsundersøgelse om seksualitet gennemført i Belgien

I den samme undersøgelse måles seksuel adfærd på en måde, der udelukker binære svarmuligheder og giver mulighed for flere svar, idet der skelnes mellem ciskønnede og transkønnede seksuelle partnere. Dette blev gjort med nedenstående spørgsmål¹⁵⁷.

Spørgsmål: Hvem har du haft seksuel kontakt med inden for de seneste 12 måneder? (Der kan vælges flere svar)

- En eller flere ciskønnede mænd
- En eller flere ciskønnede kvinder
- En eller flere transkønnede mænd
- En eller flere transkønnede kvinder
- En eller flere ikkebinære personer
- Ved ikke

Tidligere i spørgeskemaet blev respondenterne spurgt, om de havde haft seksuel kontakt med mindst én person inden for de seneste 12 måneder. For at måle seksuelle oplevelser (seksuel adfærd) skal udtrykket "seksuel kontakt" defineres, så respondenterne kan forstå, hvad forskerne mener. I dette spørgeskema blev seksuel kontakt defineret som "enhver form for kropsligt samvær, der involverer kønslig kontakt, dvs. hvor andres kønsorganer berøres oralt, vaginalt eller analt"¹⁵⁸.

Bemærkninger til overvejelse

I dette eksempel anvendes inklusive responskategorier (som foretrækkes frem for kategorierne i eksemplet om seksuel tiltrækning ovenfor), og med muligheden for at vælge flere svar kan respondenterne beskrive deres seksuelle adfærd mere præcist.

¹⁵⁷ De Brier, N., et. al. (2022). [Prevalence and associated risk factors of HIV infections in a representative transgender and non-binary population in Flanders and Brussels \(Belgium\): Protocol for a community-based, cross-sectional study using time-location sampling](#). *PLoS ONE*, 17(4), s. 1.

¹⁵⁸ De Brier, N., et. al. (2022). [Prevalence and associated risk factors of HIV infections in a representative transgender and non-binary population in Flanders and Brussels \(Belgium\): Protocol for a community-based, cross-sectional study using time-location sampling](#). *PLoS ONE*, 17(4), s. 1.

Som i eksemplet ovenfor kan brugen af udtrykket "ciskønnet" være forvirrende afhængigt af målgruppen, da udtrykket ikke er almindeligt kendt uden for LGBTIQ-samfund. Sondringen mellem ciskønnede og transkønnede kan desuden udelukke interkønnede personer.

4.2. Sådan indsamles data om kønsidentitet

4.2.1. Begrundelse

Ved indsamlingen af data sammenblandes biologisk køn, en biologisk variabel, ofte med køn eller kønsidentitet, en socialt defineret variabel. I nogle tilfælde behandles de respektive begreber som synonymmer. Data indsamles ofte kun om juridisk køn uden mulighed for selvidentificering. Nogle gange bruges målet om at ekstrapolere data på tværs af undersøgelser eller behovet for sammenligninger over tid som argumenter for ikke at tilpasse allerede eksisterende spørgeskemaer/variabler ved at tilføje nye spørgsmål eller revidere allerede anvendte betegnelser/kategoriseringer. For at bevare historisk kontinuitet i oplysningerne beholder nogle lande f.eks. en sammenblandet kategori af køn og kønsidentitet og anvender ikke en revideret version (som skelner mellem køn tildelt ved fødslen og kønsidentitet).

Et spørgsmål om kønsidentitet måler imidlertid *andre* oplysninger end et spørgsmål om køn eller et spørgsmål om juridisk køn¹⁵⁹, og begreberne svarer ikke altid til hinanden. Et spørgsmål om køn er ofte vanskeligt at besvare for transpersoner og interkønnede personer, som kan være usikre på, om de skal svare med det køn, de blev tildelt ved fødslen, eller deres kønsidentitet. Juridisk køn/kønsidentitet tager heller ikke højde for mange transkønnede personers oplevelser. Det er ikke alle transpersoner, der ønsker eller kan opnå juridisk anerkendelse af køn. Det kan der være mange grunde til. Nogle kønsidentiteter kan f.eks. ikke omsættes til juridiske muligheder (f.eks. ikkebinære identiteter), og nogle personer har måske ikke adgang til forskellige juridiske køn/kønsidentiteter på grund af lovgivningen i et bestemt land (f.eks. begrænsninger som følge af medicinske kriterier eller en minimumsalder for juridisk anerkendelse af køn). Dette resulterer i, at kønsidentiteten ikke måles korrekt, når juridiske køn/kønsidentiteter vurderes.

¹⁵⁹ Juridisk køn henviser til det køn, der i øjeblikket er anerkendt ved lov. Mange medlemsstater anerkender kun mandlige og kvindelige køn, og andre identiteter som f.eks. ikkebinære kan derfor ikke registreres på officielle dokumenter, f.eks. pas.

Da **køn** og **kønsidentitet** ikke måler det samme underliggende begreb, bør de adskilles og vurderes særskilt^{160,161,162,163}. Der kan skelnes mellem køn tildelt ved fødslen, køn og kønsidentitet. Med henblik herpå er det nødvendigt at præcisere og nå til enighed om de definitioner, der ligger til grund for disse forskellige begreber.

Ifølge en rapport udarbejdet af FN's Økonomiske Kommission for Europa (UNECE) om måling af kønsidentitet er en af de største udfordringer, der skal tages i betragtning, når der indsamles oplysninger om kønsidentitet, **sprog**. I rapporten hedder det:

På nogle sprog (f.eks. græsk) er sproget baseret på en binær kønsramme, hvor termerne er forskellige, alt efter om en mand eller kvinde taler, eller om en mand eller kvinde tales til. Nogle sprog [...] har ikke forskellige ord for de engelske ord "sex" og "gender" (f.eks. rumænsk, græsk og dansk). Den rumænske oversættelse af det engelske "gender" er "gen", som også betyder "art". På rumænsk anvendes "sex" — og også "identitat sexuala" — derfor for både kønsidentitet og seksuel identitet¹⁶⁴.

Tildelt køn (engelsk: sex) er "en flerdimensionel konstruktion baseret på en klynge af anatomiske og fysiologiske træk (**kønsskarakteristika**), som omfatter ydre kønsorganer, sekundære kønsskarakteristika, gonader, kromosomer og hormoner. Det betegnes normalt som kvindeligt eller mandligt og bestemmes oftest ved fødslen på grundlag af en visuel inspektion af de ydre kønsorganer"¹⁶⁵. Når udtrykket konstrueres efter en binær model med mandligt og kvindeligt køn, kan eksistensen af interkønnede personer udelukkes. For mange transpersoner er tildelt køn ikke et problemfrit begreb.

Køn tildelt ved fødslen henviser til "det køn, der tildeles en person ved fødslen, typisk baseret på barnets ydre anatomi"¹⁶⁶.

Socialt køn (engelsk: gender) er "en flerdimensionel konstruktion, der forbinder kønsidentitet (et centralt element i en persons individuelle opfattelse af sig selv), kønsudtryk og sociale og kulturelle forventninger til status, karakteristika og adfærd, der er forbundet med kønstræk"¹⁶⁷. "Socialt køn henviser traditionelt til en social og kulturel

¹⁶⁰ Angus, J. (2012). [Gender, Sex, and Health Research: Developments and Challenges](#). *Canadian Journal of Nursing Research*, 44(3), s. 3.

¹⁶¹ Lorber, J. (2006). [Shifting Paradigms and Challenging Categories](#). *Social Problems*, 53(4).

¹⁶² Ritz, S. A. et al. (2017). [First steps for integrating sex and gender considerations into basic experimental biomedical research](#). *the FASEB Journal*, 28(1), s. 4.

¹⁶³ Westbrook, L. og Saperstein, A. (2015). [New categories are not enough: rethinking the measurement of sex and gender in social surveys](#). *Gender & Society*, 29(4), s. 534.

¹⁶⁴ UNECE (2019), [In-Depth Review of Measuring Gender Identity](#). Conference of European Statisticians, Paris.

¹⁶⁵ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 3.

¹⁶⁶ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 7.

¹⁶⁷ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 4.

konstruktion af at være mand eller kvinde. Nogle personer identificerer sig imidlertid ikke inden for de binære køn mand/kvinde. Socialt køn eksisterer uafhængigt af tildelt køn, og en persons sociale køn svarer ikke altid til det køn, personen blev tildelt ved fødslen"^{168, , 169}.

Kønsidentitet henviser til "den enkelte persons dybt opfattede interne og individuelle kønsoplevelse, som svarer eller ikke svarer til det køn, der blev tildelt ved fødslen, herunder den personlige kropsfølelse (som kan indebære ændring af kroppens fysiske udseende eller funktion ved hjælp af medicinske, kirurgiske eller andre midler, hvis det kan vælges frit) og andre kønsudtryk, herunder påklædning, tale og mannerismer"¹⁷⁰.

Kønsdivers henviser til den iboende mangfoldighed i mulige kønsoplevelser og er derfor bredere end ciskønnet eller transkønnet. Kønsdivers er en paraplybetegnelse for mange mulige kønsidentifikationer, f.eks. genderfluid, kønsfri, akønnet, dobbeltkønnet osv.¹⁷¹

Ikkebinær: "Et adjektiv, der beskriver personer, hvis kønsidentitet falder uden for de binære begreber mandlig/kvindelig. Ikkebinær er en paraplybetegnelse, der omfatter en bred vifte af kønsoplevelser, herunder personer med en specifik kønsidentitet, som ikke er mand eller kvinde, personer, der identificerer sig som to eller flere køn (dobbeltkønnet, pankønnet eller polykønnet), og personer, der ikke identificerer sig med noget køn (akønnet)"¹⁷².

Juridisk anerkendelse af køn er en proces, hvor en transperson og/eller interkønnet persons køn anerkendes juridisk, eller hvor processen er opnået¹⁷³.

Ciskønnet: "En person, hvis nuværende kønsidentitet svarer til det køn, vedkommende blev tildelt ved fødslen"¹⁷⁴.

Transperson: "En paraplybetegnelse for personer, hvis køn ikke er det samme som eller ikke passer godt sammen med det køn, de blev tildelt ved fødslen"¹⁷⁵.

¹⁶⁸ TGEU (2016), [Glossary](#).

¹⁶⁹ Se også [EU's strategi for ligestilling mellem mænd og kvinder 2020-2025](#), der [definerer](#) køn som "de socialt konstruerede roller, adfærdsmønstre, aktiviteter og egenskaber, som et givent samfund anser for at være passende for kvinder og mænd". Denne definition anvendes almindeligvis af EU-institutionerne, herunder Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE).

¹⁷⁰ Den Internationale Juristkommission (2007), [Yogyakarta principles: principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity](#), s. 8.

¹⁷¹ Se f.eks. fordelingen af kønsidentiteter i [FRA's LGBTI II-undersøgelse](#) (FRA (2020), [A long way to go for LGBTI equality](#), Publikationskontoret, Luxembourg, Europa-Kommissionen (2019).

¹⁷² IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 5.

¹⁷³ ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

¹⁷⁴ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 4.

¹⁷⁵ Stonewall (2022), [List of LGBTQ+ terms](#).

Endokønnet: "En betegnelse for en person, der er født med køns karakteristika, der passer til de typiske binære begreber mandlig/kvindelig. En endokønnet person kan identificere sig med enhver kønsidentitet eller seksuel orientering"¹⁷⁶. Se også **interkønnet**.

Interkønnede personer eller personer med en variation i køns karakteristika er født med køns karakteristika (seksuel anatomi, forplantningsorganer, hormonstruktur og/eller -niveauer og/eller kromosommønstre), som ikke svarer til den typiske samfundsmæssige definition af mænd eller kvinder (se retningslinje 4.4 i denne vejledning).

Med hensyn til kønsidentiteter er det vigtigt at anerkende den mangfoldighed, der findes. Mange mennesker identificerer sig uden for de binære mandlige og kvindelige identiteter. Personer, hvis kønsidentitet og køn tildelt ved fødslen ikke matcher — eller ikke matcher fuldstændigt — grupperes normalt under begrebet "**transkønnet og kønsdivers/ikkebinær**"¹⁷⁷. Denne standardgruppering indebærer en risiko for ukorrekt at medtage interkønnede personer, som måske ikke identificerer sig med det køn, de blev tildelt ved fødslen, men som ikke ville identificere sig som transpersoner. Omvendt risikerer det også at udelukke interkønnede personer, der identificerer sig som transkønnede, men hvis kønsidentitet er i overensstemmelse med det køn, de blev tildelt ved fødslen.

"Kønsdivers" er også en paraplybetegnelse for mange mulige kønsidentifikationer, f.eks. genderfluid, kønsfri, akønnet, dobbeltkønnet osv. (se f.eks. fordelingen af kønsidentiteter i [FRA's LGBTI II-undersøgelse](#) og i [ordlisten i bilaget](#) til denne [vejledning](#)). Mange kønsdiverse personer identificerer sig som transkønnede, men det gælder ikke alle.

Spørgsmål om tildelt køn og køn, der er tildelt ved fødslen, kan være meget følsomme og betragtes som påtrængende. Hvis man ved dataindsamlingen kun søger at indsamle oplysninger om respondenternes sociale køn, er et spørgsmål om kønsidentitet derfor tilstrækkeligt. Hvis dataindsamlingen specifikt har til formål at opdele transrespondenter, kan disse oplysninger imidlertid ikke indsamles med et spørgsmål om kønsidentitet. Mange transpersoner identificerer sig inden for den binære ramme. Både en transperson og en ciskvinde ville f.eks. vælge "kvinde" som deres kønsidentitet, hvilket ikke giver mulighed for opdeling¹⁷⁸.

¹⁷⁶ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 7.

¹⁷⁷ Motmans, J., Nieder, T. O. og Bouman, W. P. (red.). (2020). [Non-binary and genderqueer genders](#). Routledge, Oxon.

¹⁷⁸ Schilt, K. og Bratter, J. (2015). [From multiracial to transgender? Assessing attitudes toward expanding gender options on the US census](#). *Transgender Studies Quarterly*, 2(1), s. 77.

Der er flere mulige tilgange til indsamling af data om transrespondenter. Respondenterne kan spørges direkte, om de identificerer sig som transpersoner. Der kan også benyttes en tilgang i to trin, hvor der først spørges om kønsidentitet og derefter om, hvorvidt respondentens kønsidentitet adskiller sig fra det køn, de blev tildelt ved fødslen. Ved en alternativ tilgang i to trin spørges der først om kønsidentitet og tildelt køn ved fødslen (i modsætning til det første spørgsmål i to trin henviser dette alternativ ikke udtrykkeligt til, om respondentens kønsidentitet adskiller sig fra det køn, de blev tildelt ved fødslen). De to sidstnævnte tilgange indebærer en risiko for falsk klassificering af interkønnede respondenter (bemærk, at disse spørgsmål ikke vurderer, om en person er interkønnet/har en variation i køns karakteristika. Dette bør derfor vurderes i et særskilt spørgsmål (se retningslinje 4.4 i denne vejledning)).

4.2.2. Vejledning

Medlemsstaterne og alle andre relevante institutioner og aktører, der er involveret i — eller ansvarlige for — indsamlingen af SOGIESC-data, opfordres til at træffe de foranstaltninger, der er beskrevet i følgende punkter.

- De bør udforme spørgsmål med præcis terminologi og sikre gyldigheden af konstruktionerne i disse spørgsmål ved klart at sondre mellem målinger af "kønsidentitet" og målinger af "køn". Udtrykket "kønsidentitet" bør klart skelnes fra eller forstås som forskelligt fra udtrykket "køn tildelt ved fødslen" og fra en (mulig ændring i) juridisk kønsregistrering eller kønsskiftebehandling.
- De anvendte betegnelser (f.eks. "kønsidentitet", "køn" og "køn tildelt ved fødslen") bør defineres/forklares klart (se [ordlisten i bilaget](#) til [denne vejledning](#)).
- De bør udvikle definitioner i tæt samråd med civilsamfundsorganisationer for transpersoner og interkønnede personer og med fokus på lokal kulturel terminologi.
- De bør så vidt muligt undgå at indsamle oplysninger om "køn tildelt ved fødslen" som et selvstændigt element i dataindsamlinger. "Køn" som et særskilt kriterium bør kun måles, når det har en analytisk værdi.
- De bør anvende inkluderende kønsrelaterede målinger, som omfatter følgende:
 - Målinger i et trin: forsøg på at identificere transrespondenter ved hjælp af et enkelt spørgsmål (f.eks. "Identificerer du dig som transperson?").
 - Målinger i to trin: en bredere tilgang, der forsøger at tælle personer, der ikke identificerer sig med det køn, de blev tildelt ved fødslen (f.eks. transpersoner

og visse interkønnede personer), og personer, der gør det. Tilgangen består af to spørgsmål — hvor personen almindeligvis anmodes om at oplyse 1) det nuværende køn, og 2) hvorvidt respondentens køn adskiller sig fra det køn, vedkommende blev tildelt ved fødslen, eller 1) nuværende køn og 2) køn tildelt ved fødslen. Når målinger i to trin krydstabuleres, kan de give omtrentlige tal for ciskønnede kvinder og mænd, transkønnede kvinder og mænd samt personer, der identificerer sig med betegnelser, der ligger uden for de binære kønsidentiteter, f.eks. ikkebinær eller genderqueer.

- Hvor det er muligt, bør begge spørgsmål præsenteres på samme side. Det kan være en fordel at spørge om kønsidentitet, **inden** man spørger om køn tildelt ved fødslen. Nogle transpersoner føler angiveligt ubehag ved at blive spurgt om køn tildelt ved fødslen¹⁷⁹.
 - Hvis der først spørges om køn tildelt ved fødslen, i en totrinstilgang, bør det præciseres, at der vil blive stillet et yderligere spørgsmål om kønsidentitet, som giver respondenterne mulighed for at identificere sig selv.
- Når de henvender sig til unge eller børn, bør de tilpasse spørgsmålenes ordlyd i overensstemmelse hermed for at gøre undersøgelsen mere forståelig for målgruppen¹⁸⁰.
 - For så vidt angår den specifikke del om "køn tildelt ved fødslen", og hvis det er tilladt at registrere en tredje kategori i et officielt regeringscertifikat, bør der tilføjes en tredje svarkategori (som besvares i fri tekst) til den binære mulighed (kvinde/mand) for at give mulighed herfor. I lande, hvor en tredje mulighed ikke er mulig i juridiske dokumenter, kan dette muligvis udelades, selv om personer født i udlandet kan have brug for en tredje kategori.
 - I situationer, hvor indsamling af status som transperson ikke er et vigtigt mål, er det tilstrækkeligt med et enkelt spørgsmål om køn, som har svarmulighederne mand, kvinde og "Andet". Et spørgsmål bør dog ikke have "transkønnet" som den tredje kategori. Da mange transpersoner identificerer sig som mand eller kvinde,

¹⁷⁹ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 119.

¹⁸⁰ SOGIESC-data om unge indsamles allerede i nogle lande. Det kan dog være nødvendigt at omformulere spørgsmålene. En simpel sætning som "I hvilket omfang føler du dig som en dreng/pige?" er f.eks. lettere at forstå for unge. Der bør ikke anvendes betegnelser som "100 %" og "rigtig dreng" ifølge de gældende sproglige retningslinjer inden for forskning. National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 132.

kan en sådan måling være ugyldig og identificerer ikke transpersoner i korrekt omfang¹⁸¹.

- De bør regelmæssigt revurdere og udvide svarmulighederne over tid og på tværs af forskellige situationer, navnlig for svar (og især for skriftlige svar) fra personer, der identificerer sig selv uden for de binære kønsnormer.
- De bør regelmæssigt vurdere resultaterne på tværs af forskellige undersøgelsesmetoder, herunder proxyrapportering, på andre sprog end det nationale sprog¹⁸²: i) for forskellige sociale, demografiske og etniske minoritetsgrupper, ii) for personer med indvandrerbaggrund og iii) blandt unge.
- Som anbefalet i [UNECE's undersøgelse af kønsidentitet fra 2019](#) kan sproglige problemer løses med definitioner og vejledning online eller via en interviewer på sprog, hvor begrebet socialt køn ikke er veletableret. Forskellige sprog kan kræve forskellige nuancerede oversættelser. Det anbefales at teste spørgsmål for at sikre, at respondenterne forstår, hvad de spørges om. En sådan test skal gentages jævnligt, efterhånden som den offentlige forståelse ændrer sig¹⁸³.

4.2.3. Sådan indsamles data om køn og kønsidentitet — eksempler

4.2.3.1. Eksempel fra FRA's LGBTIQ-undersøgelse:

Spørgsmål 1: Hvordan vil du beskrive dig selv i dag?

Svarmulighederne "Kvinde" og "Mand" omfatter transkvinder og transmænd.

Ét svar

- Kvinde
- Mand
- Ikkebinær eller genderqueer eller akønnet eller polykønnet eller genderfluid
- Angiv, hvordan du identificerer dig, hvis du ikke identificerer dig som kvinde, mand eller ikkebinær:...
- Ønsker ikke at oplyse

¹⁸¹ Schilt, K. og Bratter, J. (2015). [From multiracial to transgender? Assessing attitudes toward expanding gender options on the US census](#). *Transgender Studies Quarterly*, 2(1), s. 77.

¹⁸² En almindeligt nævnt udfordring i forbindelse med fastsættelsen af internationale standarder for dataindsamling i to trin er manglen på ord, der skelner mellem "tildelt køn" (engelsk: sex) og "socialt køn" (engelsk: gender) på nogle sprog (UNECE (2019), [In-Depth Review of Measuring Gender Identity](#)). Conference of European Statisticians, Paris).

¹⁸³ UNECE (2019), [In-Depth Review of Measuring Gender Identity](#). Conference of European Statisticians, Paris.

- Forstår ikke spørgsmålet
- Ved ikke

Spørgsmål 2: Er/var du transperson?

(Spørg, hvis svar på spørgsmål 1 er "Kvinde", "Mand" eller "Angiv, hvordan du identificerer dig, hvis du ikke identificerer dig som kvinde, mand eller ikkebinær")

Betegnelsen "transperson" anvendes i denne undersøgelse som et bredt paraplybegreb, der omfatter alle personer, der er transkønnede, ikkebinære, kønsvarianter, polykønnede, akønnede, genderfluid, crossdressere, transseksuelle eller mænd og kvinder med en transseksuel fortid og andre betegnelser.

- Ja
- Nej
- Ønsker ikke at oplyse
- Forstår ikke spørgsmålet
- Ved ikke

Spørgsmål 3: Hvilket køn blev du tildelt ved fødslen?

[INFOKNAP: Køn tildelt ved fødslen er klassificeringen af personer som mænd, kvinder, interkønnede eller et andet køn tildelt ved fødslen, ofte baseret på fysisk anatomi. Det køn, der blev tildelt ved fødslen, blev registreret i din fødselsattest, da du blev født.]

Ét svar

- Kvinde
- Mand
- Andet (angiv nærmere...)
- Ønsker ikke at oplyse

Sådan tælles de indsamlede data:

- Transkvinde: Spørgsmål 1 = Kvinde og Spørgsmål 2 = Ja
- Transmand: Spørgsmål 1 = Mand og Spørgsmål 2 = Ja
- Kønsdivers: Spørgsmål 1 = Ikkebinær eller genderqueer eller akønnet eller polykønnet eller genderfluid

Bemærkninger til overvejelse

Denne tilgang er baseret på selvidentificering, der gør det muligt for respondenterne selv at angive, om de er transpersoner. Eftersom det køn, der er tildelt ved fødslen, ikke anvendes som grundlag for klassificeringen af respondenter, indebærer tilgangen ikke den ovenfor beskrevne risiko for ukorrekt klassificering af interkønnede respondenter. Køn tildelt ved fødslen registreres i stedet som yderligere oplysninger, der kan danne grundlag for analysen. Spørgsmålet stilles efter spørgsmålet om det aktuelle køn. Dette er vigtigt, da kvalitativ forskning viser, at nogle transpersoner føler ubehag ved at blive spurgt om køn tildelt ved fødslen, før de bliver spurgt om deres

nuværende køn¹⁸⁴. Dette er i overensstemmelse med erfaringerne fra de civilsamfundsorganisationer, der blev hørt i forbindelse med udarbejdelsen af denne vejledning. En begrænsning af dette spørgsmål er kategorien "Ikkebinær eller genderqueer eller akønnet eller polykønnet eller genderfluid", som ikke omfatter alle køn uden for det binære. Tilgangen ved tælling forudsætter også, at alle disse respondenter identificerer sig som transpersoner, hvilket måske ikke er tilfældet for alle. Spørgsmålet giver ingen oplysninger om interkønnede respondenter, som i de fleste tilfælde blev registreret som mand eller kvinde ved fødslen. For at registrere disse oplysninger på passende vis er det vigtigt at stille et særskilt spørgsmål om, hvorvidt respondenterne er interkønnede/har forskellige køns karakteristika (se retningslinje 4.4 i denne vejledning).

4.2.3.2. Eksempel på spørgsmål om kønsmatchende køn tildelt ved fødslen — Australian Bureau of Statistics

Når der ikke nødvendigvis er behov for et spørgsmål om køn tildelt ved fødslen, anbefales en tottrinstilgang, hvor man spørger, om en persons kønsidentitet stemmer overens med det køn, der er tildelt ved fødslen. Dette gør det muligt at opdele data om transpersoner, hvilket ikke er muligt, hvis der kun stilles ét spørgsmål om kønsidentitet. Som nævnt ovenfor indebærer denne gruppering af spørgsmål i to trin imidlertid en risiko for ukorrekt klassificering af interkønnede respondenter. Australian Bureau of Statistics benytter denne tottrinstilgang og medtager også et spørgsmål om juridisk kønsregistrering.

Spørgsmål 1: Hvordan beskriver [du/persons navn/de] [dit/sit/deres] køn¹⁸⁵?

[INFOKNAP: Køn henviser til det nuværende køn, som kan være forskelligt fra det køn, der blev tildelt ved fødslen, og kan være anderledes end det, der er angivet i juridiske dokumenter.] ÉT SVAR

- Mand
- Kvinde
- Ikkebinær
- [Jeg/de] anvender en anden betegnelse (angiv nærmere)
- Ønsker ikke at oplyse

Spørgsmål 2: Er dit køn det samme som det køn, du blev tildelt ved fødslen?

¹⁸⁴ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 119.

¹⁸⁵ Australian Bureau of Statistics (2020), [Standard for Sex, Gender, Variations of Sex Characteristics and Sexual Orientation Variables](#), ABS.

- Ja
- Nej (angiv køn):

Spørgsmål 3: Har du fået ændret din kønsregistrering i officielle dokumenter?

- Ja
- Nej

Sådan tælles de indsamlede data

I den vejledning, der er offentliggjort online, gives der kun nærmere oplysninger om, hvordan det første spørgsmål blev talt med¹⁸⁶. I boksen nedenfor vises, hvordan spørgsmålet blev talt med.

Foretrukket kode	Alternativ kode	Tekst	Definition
1	M	Mand	Personer, der beskrev deres køn som mand
2	F	Kvinde	Personer, der beskrev deres køn som kvinde
3	X	Ikkebinær	Personer, der beskrev deres køn som ikkebinært
4	T	Anden betegnelse	Personer, der beskrev deres køn med en anden betegnelse end mand, kvinde eller ikkebinær *
5	Z	Ønsker ikke at oplyse	Personer, der ikke ønskede at oplyse, hvordan de beskriver deres køn

* Medmindre det skriftlige svar på "Anden betegnelse" angiver en ændring af "Mand", "Kvinde" eller "Ikkebinær", hvor dette svar vil blive knyttet til den pågældende tekst.

Antallet af transkønnede og ikkebinære respondenter kan udledes som følger:

- Transmand: Spørgsmål 1 = "Mand" OG spørgsmål 2 = Nej
- Transkvinde: Spørgsmål 1 = "Kvinde" OG spørgsmål 2 = Nej
- Ikkebinær: Spørgsmål 1 = "Ikkebinær"

Bemærkninger til overvejelse

Den australske tretrinstilgang omfatter mulighed for personer, der blev registreret som andet end mand eller kvinde ved fødslen, og svarene udelukker gensidigt hinanden og er gensidigt udtømmende. Spørgsmålet om kønsregistrering er også en

¹⁸⁶ Australian Bureau of Statistics (2020), [Standard for Sex, Gender, Variations of Sex Characteristics and Sexual Orientation Variables](#), ABS.

fordel, da lave procentsatser for dette spørgsmål kan være tegn på problemer med den juridiske procedure (selv om ikke alle transpersoner ønsker at få anerkendt deres køn juridisk). Det er imidlertid alt for forenklet kun at give respondenterne mulighed for at vælge "ja" og "nej". Krav og omkostninger kan variere i forbindelse med forskellige dokumenter. En respondent kan f.eks. ajourføre sit pas uden at ajourføre fødselsattest, hvilket ikke vil fremgå af spørgsmålet i dets nuværende form. I spørgsmålet nævnes andre kønsidentiteter end mænd, kvinder og ikkebinære ikke udtrykkeligt, selv om disse er omfattet af valgmuligheden "[Jeg/de] anvender en anden betegnelse". Denne tilgang indebærer en risiko for ukorrekt at medtage interkønnede personer, som måske ikke identificerer sig med det køn, de blev tildelt ved fødslen, men som ikke ville identificere sig som transpersoner. Omvendt risikerer det også at udelukke interkønnede personer, der identificerer sig som transkønnede, men hvis kønsidentitet er i overensstemmelse med det køn, de blev tildelt ved fødslen. Endelig er det uklart, om respondenterne skal skrive på deres nuværende køn eller det køn, de blev tildelt ved fødslen, i spørgsmål 2.

4.2.3.3. Eksempel på lukkede lister over køns kategorier — undersøgelsen "Being Transgender in Belgium"

I de fleste tilfælde, hvor måling af kønsidentitet i videst muligt omfang ikke er formålet med dataindsamlingen, er det tilstrækkeligt at tilbyde **en lukket liste over køns kategorier**, hvor respondenterne anmodes om at vælge den mulighed, der passer bedst på nuværende tidspunkt. Denne tilgang er velegnet i tilfælde, hvor hverken respondenterens køn tildelt ved fødslen eller vedkommendes transstatus er relevant for dataindsamlingen.

Et eksempel på denne tilgang er spørgsmålet nedenfor.

Spørgsmål 1: Hvordan vil du beskrive din kønsidentitet? I dine følelser og tanker er du (flere muligheder):

- Mand
- Kvinde
- Mand med fortid som transperson
- Kvinde med fortid som transperson
- Mand, der er crossdresser
- Kvinde, der er crossdresser
- Transmand: en person, der er født kvinde, men som har en mandlig kønsidentitet
- Transkvinde: en person, der er født mand, men som har en kvindelig kønsidentitet
- Genderqueer
- Ikkebinær
- Polykønnet

- Genderfluid
- Andet: (udfyldes)...
- Ønsker ikke at oplyse

Spørgsmål 2: For at kunne analysere dataene fra denne undersøgelse kan vi kun anvende en begrænset kategori af ovennævnte kategorier. Vi vil gerne spørge dig, hvilken gruppe der passer bedst til din nuværende kønsidentitet? Sæt kryds ud for det svar, der passer bedst til dig på nuværende tidspunkt. Jeg foretrækker at blive klassificeret som:

- (Trans)mand:
- (Trans)kvinde
- Crossdresser
- Genderqueer/akønnet/polykønnet/genderfluid/ikkebinær
- Ved ikke, har ingen præference

Bemærkninger til overvejelse

Denne tilgang giver respondenterne mulighed for selv at afgøre, hvilken gruppe de klassificeres i med henblik på undersøgelsen. Kategorierne mand/kvinde med fortid som transperson kan imidlertid være forvirrende for respondenterne. Ikke alle personer, der er crossdressere, opfatter sig selv som transpersoner, så det kan også skabe forvirring at medtage denne som en kategori. Spørgsmålet vil måske ikke omfatte alle transpersoner, da nogle måske kun vælger kategorierne "mand" og "kvinde" i spørgsmål 1.

4.3. Sådan indsamles data om kønsudtryk

4.3.1. Begrundelse

Kønsudtryk henviser til "en persons præsentation af personens køn gennem fysisk udseende — herunder tøj, frisure, tilbehør og makeup — og mannerismer, tale, adfærdsmønstre, navne og personlige referencer. Kønsudtryk kan være i overensstemmelse med en persons kønsidentitet"¹⁸⁷.

¹⁸⁷ Den Internationale Juristkommission (2017), [The Yogyakarta Principles Plus 10 — Additional Principles and State Obligation on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation, Gender Expression and Sex Characteristics to Complement the Yogyakarta Principles](#), s. 6.

Nonkonform: "En bred betegnelse, der henviser til personer, der ikke opfører sig på en måde, der er i overensstemmelse med de traditionelle forventninger til deres køn, eller hvis kønsudtryk ikke passer godt ind i en kategori. Mange nonkonforme personer identificerer sig som transpersoner, men ikke alle"¹⁸⁸.

Kønsudtryk er en nyttig variabel med hensyn til at afgøre, om nonkonforme personer (uafhængigt af personens seksuelle orientering, kønsidentitet eller køns karakteristika), behandles forskelligt, alt efter i hvor høj grad deres kønsudtryk er i overensstemmelse med det køn, som andre tillægger dem.

Spørgsmål om kønsudtryk kan indebære: i) kontinuummåling af femininitet og maskulinitet eller ii) spørgsmål om andres opfattelse af kønskonformitet. Hver tilgang kan være nyttig afhængigt af undersøgelsens formål.

Tilgangen med kontinuummåling bygger på veletableret psykologisk forskning, som viser, at femininitet og maskulinitet ikke bør betragtes som polare modsætninger, da personer kan befinde sig lavt på begge skalaer, højt på begge skalaer, et sted mellem eller uden for skalaerne^{189,190}. Kognitive interviews med queerkvinder viser også, at en bipolar måling, der opfordrer respondenterne til at placere sig på en skala fra meget maskuline til meget feminine, er begrebsmæssigt og empirisk problematisk¹⁹¹. Det har også vist sig, at unipolare målinger, hvor der spørges særskilt om femininitet og maskulinitet, er mere pålidelige med hensyn til at indhente nuancerede svar fra især transkønnede respondenter sammenlignet med bipolare målinger¹⁹².

Der kan spørges om kønsudtryk ved hjælp af selvvurdering (hvordan respondenterne opfatter sit eget kønsudtryk) og ved hjælp af en reflekteret vurdering (ved at spørge respondenterne, hvordan andre opfatter dem). Selv om svar på selvvurdering og reflekteret vurdering ofte overlapper hinanden, er det nyttigt at måle uoverensstemmelsen mellem disse, da denne forskel forbindes med ringe

¹⁸⁸ Human Rights Campaign (2022), [Glossary of Terms](#).

¹⁸⁹ Garbarski, D. (2023), [The measurement of gender expression in survey research](#), *Social Science Research* 110, s. 2.

¹⁹⁰ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 104.

¹⁹¹ Garbarski, D., LaVergne, D. (2020). [The Measurement of Sexual Attraction and Gender Expression: Cognitive Interviews with Queer Women](#). I: Brenner, P.S. (red.) *Understanding Survey Methodology*. Frontiers in Sociology and Social Research, vol. 4. Springer, Cham.

¹⁹² Garbarski, D. (2023), [The measurement of gender expression in survey research](#), *Social Science Research* 110, s. 9.

sundhedsresultater¹⁹³. Kvalitativ forskning viser, at spørgsmål om selvvurdering bør stilles før spørgsmål om reflekteret vurdering¹⁹⁴.

Den anden tilgang med at spørge om opfattet konformitet, er lettere at anvende i undersøgelser og kan anvendes sammen med spørgsmål om forskelsbehandling, chikane og vold, da personer, der er mindre kønskonforme, oftere oplever disse problemer. Dette er mere hensigtsmæssigt i en LGBTIQ-specifik undersøgelse end i en generel befolkningsundersøgelse.

4.3.2. Vejledning

Medlemsstaterne og alle andre relevante institutioner og aktører, der er involveret i — eller ansvarlige for — indsamlingen af SOGIESC-data, opfordres til at træffe de foranstaltninger, der er beskrevet i følgende punkter.

- De bør anvende kontinuumskalaer (to Likertskalaer til måling af maskuline kønsudtryk og feminine kønsudtryk) i overensstemmelse med respondentens egne tilkendegivelser.
- Hvis det er muligt, bør der stilles spørgsmål om både respondenternes subjektive vurdering af deres kønsudtryk og om, hvordan andre vurderer deres kønsudtryk. Hvis der er begrænset plads, bør de spørge om sidstnævnte (reflekteret vurdering)¹⁹⁵.
- De bør tage hensyn til, at kønsudtryk kan variere på tværs af forskellige sammenhænge på grundlag af respondenternes tryghed og sikkerhed. Respondenterne er måske ikke i stand til at udtrykke sig på en måde, der er i overensstemmelse med deres ønsker.
- Hvis formålet med spørgsmålet i en LGBTIQ-specifik undersøgelse er at vurdere, hvordan andre opfatter respondenterne for at finde ud af, hvordan dette vil påvirke respondentens oplevelser, er det mest hensigtsmæssigt at spørge om opfattet konformitet.

¹⁹³ Hart, CG, Saperstein, A, Magliozzi, D og Westbrook, L. (2019), [Gender and health: beyond binary categorical measurement](#), *Journal of Health and Social Behavior*, 60 (1), s. 109.

¹⁹⁴ Garbarski, D. (2023), [The measurement of gender expression in survey research](#), *Social Science Research* 110, s. 2.

¹⁹⁵ Garbarski, D. (2023), [The measurement of gender expression in survey research](#), *Social Science Research* 110, s. 13.

4.3.3. Eksempler på måling af kønsudtryk

4.3.3.1. Eksempel på en kontinuums-tilgang¹⁹⁶

Spørgsmål 1. Hvordan vil du generelt beskrive dit udseende, din stil og dit tøj?

Slet ikke feminin	Lidt feminin	Til dels feminin	Meget feminin	Ekstremt feminin
☐	☐	☐	☐	☐
Slet ikke maskulin	Lidt maskulin	Til dels maskulin	Meget maskulin	Ekstremt maskulin
☐	☐	☐	☐	☐

Spørgsmål 2. Hvordan tror du, andre personer generelt vil beskrive dit udseende, din stil og dit tøj?

Slet ikke feminin	Lidt feminin	Til dels feminin	Meget feminin	Ekstremt feminin
☐	☐	☐	☐	☐
Slet ikke maskulin	Lidt maskulin	Til dels maskulin	Meget maskulin	Ekstremt maskulin
☐	☐	☐	☐	☐

Spørgsmål 3. Hvordan vil du generelt beskrive den måde, hvorpå du går, taler, sidder, sidder, står og gestikulerer?

Slet ikke feminin	Lidt feminin	Til dels feminin	Meget feminin	Ekstremt feminin
☐	☐	☐	☐	☐
Slet ikke maskulin	Lidt maskulin	Til dels maskulin	Meget maskulin	Ekstremt maskulin

¹⁹⁶ Garbarski, D. (2023), [The measurement of gender expression in survey research](#), *Social Science Research* 110.

☐	☐	☐	☐	☐
-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------	-----------------------

Spørgsmål 4. Hvordan tror du, andre personer generelt vil beskrive den måde, hvorpå du går, taler, sidder, står og gestikulerer?

Slet ikke feminin	Lidt feminin	Til dels feminin	Meget feminin	Ekstremt feminin
☐	☐	☐	☐	☐
Slet ikke maskulin	Lidt maskulin	Til dels maskulin	Meget maskulin	Ekstremt maskulin
☐	☐	☐	☐	☐

Bemærkninger til overvejelse

I dette eksempel anvendes der unipolare målinger af maskulinitet og femininitet, og det undgås derfor, at målene opstilles som polare modsætninger. Eksemplet omfatter både udseende og adfærd. Der er behov for mere forskning i, om rækkefølgen af spørgsmål om udseende og adfærd har en betydelig indvirkning, og om disse undersøgelsesspørgsmål kan kombineres¹⁹⁷. En ulempe ved denne tilgang er, at det antages, at de adspurgte forstår deres kønsudtryk i form af maskulinitet og femininitet, hvilket måske ikke er tilfældet, navnlig ikke for respondenterne. Det ville derfor være nyttigt at tilføje en mulighed "Ingen steder på denne skala". En anden begrænsning i eksemplet er, at det ikke giver respondenterne mulighed for at svare "Ved ikke" eller "Ønsker ikke at svare", hvilket er vigtigt ud fra et etisk perspektiv (se afsnit 2.3 i denne vejledning).

4.3.3.2. Eksempel på spørgsmål om opfattet konformitet¹⁹⁸

Andre personer opfatter, at jeg er transkønnet/nonkonform, selv om jeg ikke fortæller dem det.

- Altid

¹⁹⁷ Garbarski, D. (2023), [The measurement of gender expression in survey research](#), *Social Science Research* 110, s. 14.

¹⁹⁸ Jaime, G., Mottet, L., Tanis, J., Harrison, J., Herman, J. og Keisling, M. (2011), [Injustice at Every Turn: A Report of the National Transgender Discrimination Survey](#), National Center for Transgender Equality and National Gay and Lesbian Task Force, Washington DC, s. 184.

- Det meste af tiden
- Nogle gange
- Af og til
- Aldrig

Bemærkninger til overvejelse

Dette er et eksempel fra en undersøgelse specifikt vedrørende transpersoner. Med spørgsmålet undersøges omfanget af respondentens opfattede visuelle konformitet med traditionelle kønsidentitetsudtryk, som kan analyseres sammen med graden af forskelsbehandling, vold og chikane. Selv om dette spørgsmål kun er rettet mod respondenter, der er transpersoner og nonkonforme personer, kan et lignende spørgsmål stilles andre LGBTIQ-respondenter. I Generations Survey, som fokuserede på LGB-respondenter, blev følgende spørgsmål eksempelvis stillet: "Hvor ofte, om nogensinde, opfatter andre personer, at du er LGB, selv om du ikke fortæller dem det?" Undersøgelsen havde de samme svarmuligheder: "Altid", "Det meste af tiden", "Nogle gange", "Af og til" og "Aldrig"¹⁹⁹. Som nævnt ovenfor mangler svarmulighederne "Ved ikke" og "Ønsker ikke at oplyse" også ved dette spørgsmål, hvilket er vigtigt ud fra et etisk perspektiv (se afsnit 2.3 i denne vejledning).

4.4. Sådan indsamles data om kønskarakteristika

4.4.1. Begrundelse

Kønskarakteristika "henviser en persons fysiske karakteristika vedrørende køn, herunder genitalier og anden seksuel og reproduktiv anatomi, kromosomer, hormoner og sekundære fysiske træk efter puberteten"²⁰⁰.

Interkønnede personer eller personer med en variation i kønskarakteristika er født med kønskarakteristika (seksuel anatomi, forplantningsorganer, hormonstruktur og/eller -niveauer og/eller kromosommønstre), som ikke svarer til den typiske

¹⁹⁹ Krueger, E. A., Lin, A., Kittle, K. R., & Meyer, I. H. (2020), [Generations — A Study of the Life and Health of LGB People in a Changing Society \(Methodology and Technical Notes, Gallup Quantitative Survey\)](#), The Williams Institute, Los Angeles.

²⁰⁰ Den Internationale Juristkommission (2017), [The Yogyakarta Principles Plus 10 — Additional Principles and State Obligation on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation, Gender Expression and Sex Characteristics to Complement the Yogyakarta Principles](#), s. 6.

samfundsmæssige definition af mænd eller kvinder. Ofte identificeres variationen i kønskarakteristika først senere i livet²⁰¹.

Det at **være interkønnet/have forskellige kønskarakteristika** er et vigtigt element i den demografiske status og fortrolige lægelige oplysninger. Det kan også være et aspekt af identitet, selv om ikke alle personer med forskellige kønskarakteristika identificerer sig som interkønnede eller opfatter sig selv som en del af LGBTIQ-samfundet²⁰².

Endokønnet: "En betegnelse for en person, der er født med kønskarakteristika, der passer til de typiske binære begreber mandlig/kvindelig. En endokønnet person kan identificere sig med enhver kønsidentitet eller seksuel orientering"²⁰³.

Der er stadig kun begrænset forskning om interkønnede uden for de kliniske rammer, men metoderne til forskning i bedste praksis drøftes i stigende grad²⁰⁴. I den akademiske litteratur anvendes forskellige betegnelser til at beskrive personer med variationer i kønskarakteristika. Den terminologi, der anvendes til at beskrive denne gruppe, er formet af sociale synspunkter om køn som et binært begreb, som også i vid udstrækning er blevet anvendt af sundhedspersonale og politiske beslutningstagere.

Ved at medtage et spørgsmål om kønskarakteristika gøres interkønnede personer/personer med variationer i kønskarakteristika synlige i de indsamlede data. Det er vigtigt ikke at sammenblende det at have variationer i kønskarakteristika med det at have en bestemt (køns)identitet, og det er vigtigt at forstå det at være interkønnet som en oplevelse. De fleste personer med variationer i kønskarakteristika identificerer sig enten som mand eller som kvinde, selv om det altid bør være muligt at vælge/selv identificere sig som interkønnet og/eller kønsdivers (f.eks. ikkebinær/genderqueer), når der indsamles data²⁰⁵.

Forskerne bør være opmærksomme på, at begrebet "at være interkønnet" ikke er almindeligt kendt i gruppen af interkønnede, da mange personer med variationer i kønskarakteristika ofte tildeles andre betegnelser/diagnoser²⁰⁶, f.eks. androgen

²⁰¹ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 139.

²⁰² National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 141.

²⁰³ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 7.

²⁰⁴ Park, A. (2016), [Reachable: Data collection methods for sexual orientation and gender identity](#), The Williams Institute, Los Angeles.

²⁰⁵ Jones, T., Hart, B., Carpenter, M., Ansara, G., Leonard, W., & Lucke, J. (2016), [Intersex. Stories and Statistics from Australia](#), Open Book Publishers, Cambridge.

²⁰⁶ van Ditzhuijzen, J., & Motmans, J. (2020), [Kennis En Opvattingen over Intersekse: Een Nulmeting in Nederland En Vlaanderen](#), Rutgers og UZ Gent, Utrecht og Ghent.

insensitivitetssyndrom, adrenogenitalt, Klinefelter syndrom eller Turner-syndrom²⁰⁷. I betragtning af de mange forskellige betegnelser, der anvendes, og den forskelligartede viden om terminologi er det meget vigtigt at give respondenterne en klar og omfattende definition.

4.4.2. Vejledning

Medlemsstaterne opfordres til at gøre følgende.

- De bør medtage mindst ét spørgsmål, som giver for personer med variationer i kønskarakteristika mulighed for at identificere sig selv.
- De bør bruge en særskilt måling til at spørge respondenterne om, hvorvidt de er interkønnede/har en variation i kønskarakteristika eller ej (endokønnet). Spørgsmålet bør ikke tilføjes som en tredje svarmulighed for "køn" eller "køn tildelt ved fødslen", da interkønnede som hovedregel betegnes kvinder eller mænd. Der bør dog være et åbent felt, hvor respondenterne kan medtage særlige nationale forhold, som f.eks. det tomme felt, der anvendes i den tyske undersøgelse²⁰⁸.
- At være interkønnet bør ikke sammenblandes med at være transperson eller med seksuel orientering.
- De bør tage hensyn til, at interkønnede personer kan have en anden kønsidentitet end den, de blev tildelt ved fødslen. Nogle interkønnede personer identificerer sig som transpersoner, mens andre føler, at betegnelsen ikke dækker deres særlige situation som interkønnede i et overvejende endokønnet samfund.
- De bør tilføje en klar definition af begrebet interkønnet eller af, hvad der udgør en variation i kønskarakteristika, med tilstrækkelige eksempler på paraplybegrebet interkønnet.
- De bør udvikle definitioner i tæt samråd med civilsamfundsorganisationer for interkønnede og med fokus på lokal kulturel terminologi.
- Ud over en forklaring/definition af begrebet bør de tilføje et åbent opfølgende spørgsmål til de respondenter, der angiver, at de er interkønnede/har en variation i kønskarakteristika, så respondenterne i forbindelse med undersøgelsen kan

²⁰⁷ Randjelovic, R. et. al. (2018), [Intersex Research Study](#), UNDP, s. 46.

²⁰⁸ Statistische Ämter des Bundes und der Länder (2022), Zensus 2022.

beskrive de oplevelser og behov, der er forbundet med deres variation, i det omfang de er villige til at gøre det.

4.4.3. Eksempler på undersøgelser af interkønnede

4.4.3.1. Viden om og opfattelser af interkønnede personer: en basisundersøgelse i Nederlandene og Flandern

Det er vigtigt at definere interkønnet, da det kan påvirke responsraten på undersøgelser betydeligt. Et nyligt eksempel kommer fra en **repræsentativ panelundersøgelse** udført i **Belgien** og **Nederlandene**²⁰⁹. Vilkaørligt udvalgte deltagere blev spurgt, om de var interkønnede, på to forskellige måder. Det påvirkede forekomsten/synligheden af interkønnede personer i undersøgelsesresultaterne. Den første gang, interkønnede blev vurderet i panelundersøgelsen, var, inden der blev givet en definition, og respondenterne kunne sætte kryds ud for punktet "Interkønnet", der var gældende for dem (blandt andre muligheder). I alt valgte ni personer denne mulighed (0,4 %). Efter at respondenterne havde fået en definition, blev en anden gruppe deltagere spurgt, om de var interkønnede eller havde en vis interkønnet tilstand. Nu angav 28 personer, at de identificerede sig selv som interkønnede, eller at de havde en interkønnet tilstand (1,6 %). Det forekommer derfor vigtigt at medtage en definition af interkønnet, inden det vurderes, om respondenterne er interkønnede eller har en variation i køns karakteristika.

Det er også vigtigt at skelne mellem spørgsmål om, hvorvidt respondenterne har en variation i køns karakteristika, og spørgsmål om, hvorvidt vedkommende har fået en diagnose i forbindelse med en sådan variation, som det fremgår af de følgende to eksempler. Medmindre undersøgelsen specifikt vedrører sundhed, foretrækkes førstnævnte tilgang.

4.4.3.2. Eksempel, hvor respondenterne spørges, om de har en variation i køns karakteristika: FRA's LGBTI II-undersøgelse (online)

FRA's LGBTI II-undersøgelse fra 2019 omfattede for første gang interkønnede personers oplevelser.

FRA anvendte følgende spørgsmål.

²⁰⁹ van Ditzhuijzen, J., & Motmans, J. (2020), [Kennis En Opvattingen over Intersekse: Een Nulmeting in Nederland En Vlaanderen](#), Rutgers og UZ Gent, Utrecht og Ghent.

Spørgsmål: Nogle personer fødes med kønskarakteristika (f.eks. seksuel anatomi, reproduktionsorganer og/eller kromosommønstre), som ikke udelukkende tilhører mandlige eller kvindelige kategorier, eller som tilhører begge kategorier samtidig. Dette kaldes "interkønnet". Vil du beskrive dig selv som interkønnet?

- Ja
- Nej

[**INFOKNAP:** Variationer i kønskarakteristika kan forekomme prænatalt og ved fødslen, men også opstå i løbet af opvæksten, ved puberteten eller i voksenalderen. Du kan have bemærket en variation i dine kønskarakteristika i en meget tidlig alder eller senere i livet, og du kan have haft kirurgisk eller medicinsk behandling for at ændre dem.]

Bemærkninger til overvejelse

Spørgsmålet giver en forklarende definition og giver respondenterne mulighed for at identificere sig selv. Det giver dog ikke respondenterne mulighed for at beskrive deres variationer med deres egne ord og omfatter ikke valgmulighederne "Ved ikke" eller "Ønsker ikke at oplyse" (se afsnit 2.3 i denne vejledning).

4.4.3.3. Eksempel, hvor respondenterne spørges, om de er blevet diagnosticeret med en variation i kønskarakteristika — undersøgelse af LGBTI-personers oplevelser af vold i Flandern, Belgien

I en igangværende LGBTI-undersøgelse om vold i **Belgien** anvendes følgende tilgang, hvor der specifikt spørges om en diagnose²¹⁰.

Spørgsmål: Nogle mennesker fødes med en krop, der ikke er i overensstemmelse med de normative definitioner af mand og kvinde. Personer, der er født med en sådan krop, betegnes "interkønnede". Er du nogensinde blevet diagnosticeret med en form for interkøn ved fødslen eller på et senere tidspunkt?

- Ja
- Nej
- Ved ikke
- Ønsker ikke at oplyse

[POP-UP-BEMÆRKNING: Interkønnede henviser til oplevelser hos personer født med kroppe, der ikke er i overensstemmelse med de normative definitioner af mænd og kvinder. Interkønnet er meget forskelligartet og handler ikke altid om eksterne

²¹⁰ Burgwal, A. og Motmans, J. (endnu ikke offentliggjort). Enough: research into the experiences with violence of LGBTI people in Flanders, Belgium.

kønsskarakteristika/kønnsorganer. Kønsskarakteristika er ikke kun kønsorganerne (penis/vagina), men også kromosomer, hormoner eller indre kønsorganer (livmoder og hormankirtler). Det omfatter f.eks. en person født med en kvindekrop, men med XY-kromosomer, og en person født med en penis og en livmoder. Du genkender måske dig selv i denne beskrivelse, men har aldrig hørt ordet interkønnet. Læger og sundhedspersonale anvender ofte medicinske udtryk som f.eks. "pseudo-hermafrodit", C) AIS, Klinefelter, AGS/CAH, 17-, Alpha/5-, Beta/5-, Alpha redutase og hypospadias, MRKH, Turner eller kønsudviklingsforstyrrelse (DSD)].

Bemærkninger til overvejelse

I spørgsmålet gives der en omfattende definition i pop-up-bemærkningen, som også indeholder eksempler. Spørgsmålet anmoder imidlertid ikke om respondentens selvidentificering, men om en diagnose. Denne medicinske tilgang kan være vanskelig for interkønnede, som er traumatiserede i medicinske sammenhænge. Det kan også udelukke respondenter, der selv er blevet opmærksomme på deres variationer i kønsskarakteristika, og som ikke har fået en formel diagnose. Udtrykket "kvindelig krop" i den forklarende tekst styrker også de normative antagelser om, hvad der er "mandligt" og "kvindeligt". Dette kan f.eks. omformuleres til "ydre kønsorganer, der opfattes som "kvindelige"(f.eks. labia, vulva og klitoris)". I teksten henvises der også til diagnosen "pseudohermafrodit". Selv om dette udtryk stadig anvendes i medicinske kredse, betragtes "hermafrodit" som nedsættende og bør derfor enten undgås eller anerkendes som en betegnelse, der ofte anvendes nedsættende²¹¹. Endelig er "kønsskarakteristika" et mere passende udtryk end "seksuelle karakteristika".

²¹¹ Yderligere oplysninger om betegnelser, der bør anvendes og undgås, kan findes i Europa-Parlamentet (2020), [Glossary of Sensitive Language for Internal and External Communications](#).

Bilag: Ordliste

Akønnet: "En betegnelse for personer, der ikke identificerer sig med noget køn. Denne betegnelse kan også omfatte personer, der oplever mangel på køn, og personer, hvis køn er neutralt. Akønnede personer har en række seksuelle retninger, kønsudtryk og kønskarakteristika"²¹².

Alloseksuel/-romantisk: "Alloseksuelle/-romantiske personer oplever seksuel og romantisk tiltrækning og identificerer sig ikke som værende på det aseksuelle eller det aromantiske spektrum. Alloseksuel/-romantisk er for identiteter på det aseksuelle og det aromantiske spektrum, hvad heteroseksuel er for identiteter på LGB+-spektret. Det er vigtigt at bruge ord, der egaliserer oplevelsen. Ellers bliver det modsatte af aseksuel og aromantisk "normal", hvilket er stigmatiserende"²¹³.

Aseksuel: "En person, der kan opleve romantisk eller følelsesmæssig tiltrækning, men som generelt ikke oplever seksuel tiltrækning. Demiseksuel og greysexual/grey-aseksual beskriver personer med forskellige grader af seksuel tiltrækning. Aseksuel kan anvendes som en paraplybetegnelse, der omfatter demiseksuel, greysexual og andre betegnelser"²¹⁴. Aseksuelle personer kan identificere sig som aromantiske, bøsser, lesbiske, biseksuelle, panseksuelle osv.

Aromantisk: "En person, der ikke oplever romantisk tiltrækning. Nogle aromantiske mennesker oplever seksuel tiltrækning, mens andre ikke gør det. Aromantiske personer, der oplever seksuel tiltrækning eller lejlighedsvis romantisk tiltrækning, kan også anvende betegnelser som bøsse, biseksuel, lesbisk, heteroseksuel og queer sammen med aseksuel til at beskrive, hvad de tiltrækkes af"²¹⁵.

Biseksuel (bi+): "Biseksuel er en paraplybetegnelse, der anvendes til at beskrive en romantisk og/eller seksuel orientering mod mere end ét køn. Bipersoner kan beskrive sig selv med en eller flere af en lang række betegnelser, herunder bl.a. biseksuel, panseksuel, queer og andre ikkemonoseksuelle og ikkemonoromantiske identiteter"²¹⁶.

Ciskønnet: "En person, hvis nuværende kønsidentitet svarer til det køn, vedkommende blev tildelt ved fødslen"²¹⁷.

²¹² IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 5.

²¹³ Stonewall (2022), [List of LGBTQ+ terms](#).

²¹⁴ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 2.

²¹⁵ Stonewall (2022), [List of LGBTQ+ terms](#).

²¹⁶ Stonewall (2022), [List of LGBTQ+ terms](#).

²¹⁷ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 4.

Endokønnet: "En betegnelse for en person, der er født med køns karakteristika, der passer til de typiske binære begreber mandlig/kvindelig. En endokønnet person kan identificere sig med enhver kønsidentitet eller seksuel orientering"²¹⁸. Se også **interkønnet**.

Gay (bøsse) er "en person, som romantisk, følelsesmæssigt og/eller fysisk er tiltrukket af personer af samme køn. Gay henviser traditionelt til mænd (bøsse), men andre personer, der er tiltrukket af samme køn eller flere køn, kan også definere sig selv som gay"²¹⁹.

Socialt køn (engelsk: gender) er "en flerdimensionel konstruktion, der forbinder kønsidentitet (et centralt element i en persons individuelle opfattelse af sig selv), kønsudtryk og sociale og kulturelle forventninger til status, karakteristika og adfærd, der er forbundet med kønstræk"²²⁰. "Socialt køn henviser traditionelt til en social og kulturel konstruktion af at være mand eller kvinde. Nogle personer identificerer sig imidlertid ikke inden for de binære køn mand/kvinde. Socialt køn eksisterer uafhængigt af tildelt køn, og en persons sociale køn svarer ikke altid til det køn, personen blev tildelt ved fødslen"²²¹.

Kønsdivers henviser til den iboende mangfoldighed i mulige kønsoplevelser og er derfor bredere end ciskønnet eller transkønnet. Kønsdivers er en paraplybetegnelse for mange mulige kønsidentifikationer, f.eks. genderfluid, kønsfri, akønnet, dobbeltkønnet osv.²²²

Kønsudtryk henviser til "en persons præsentation af personens køn gennem fysisk udseende — herunder tøj, frisure, tilbehør og makeup — og mannerismer, tale, adfærdsmønstre, navne og personlige referencer. Kønsudtryk kan være i overensstemmelse med en persons kønsidentitet"²²³. "Kønsudtryk adskiller sig fra kønsidentitet, da både ciskønnede og transkønnede mænd f.eks. kan udvise kønsstereotyp maskulin adfærd og kønsstereotype maskuline udtryk. Selv om der er variationer i, hvordan kønsudtryk (ofte defineret som forskellige former for femininitet og maskulinitet) defineres og udtrykkes både på tværs af kulturelle grupper og over tid, er kernen i det dominerende system for kønsudtryk forventningen om, at personer, der blev tildelt kønnet kvinde ved fødslen, bør have et "feminint" kønsudtryk, og at

²¹⁸ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 7.

²¹⁹ ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

²²⁰ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 4.

²²¹ TGEU (2016), [Glossary](#).

²²² Se f.eks. fordelingen af kønsidentiteter i [FRA's LGBTI II-undersøgelse](#) (FRA (2020), [A long way to go for LGBTI equality](#), Publikationskontoret, Luxembourg,

²²³ Den Internationale Juristkommission (2017) [The Yogyakarta Principles Plus 10 — Additional Principles and State Obligation on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation, Gender Expression and Sex Characteristics to Complement the Yogyakarta Principles](#), s. 6

personer, der blev tildelt kønnet mand ved fødslen, bør have et "maskulint" kønsudtryk"²²⁴.

Genderfluid: "En person, der ikke identificerer sig med et enkelt fast køn, eller som har en flydende eller foranderlig kønsidentitet"²²⁵.

Kønsidentitet henviser til "den enkelte persons dybt opfattede interne og individuelle kønsoplevelse, som svarer eller ikke svarer til det køn, der blev tildelt ved fødslen, herunder den personlige kropsfølelse (som kan indebære ændring af kroppens fysiske udseende eller funktion ved hjælp af medicinske, kirurgiske eller andre midler, hvis det kan vælges frit) og andre kønsudtryk, herunder påklædning, tale og mannerismer"²²⁶.

Genderqueer: "En person, der identificerer sig som hverken mand eller kvinde, både mand og kvinde eller en kombination af køn"²²⁷.

Nonkonform: "En bred betegnelse, der henviser til personer, der ikke opfører sig på en måde, der er i overensstemmelse med de traditionelle forventninger til deres køn, eller hvis kønsudtryk ikke passer godt ind i en kategori. Mange nonkonforme personer identificerer sig som transpersoner, men ikke alle"²²⁸.

Heteroseksuel: "En person, som romantisk, følelsesmæssigt og/eller fysisk er tiltrukket af personer af et andet køn"²²⁹.

Homoseksuel: "En person, som seksuelt og/eller følelsesmæssigt er tiltrukket af personer af samme, sædvanligvis binære, køn. Det anbefales at anvende betegnelserne lesbiske og bøsser i stedet for homoseksuelle. Betegnelserne lesbisk og bøsse betragtes som neutrale og positive, og der fokuseres på personens identitet i stedet for personens seksualitet eller patologi"²³⁰.

Interkønnet: "Interkønnede personer er født med køns karakteristika (seksuel anatomi, forplantningsorganer, hormonstruktur og/eller -niveauer og/eller kromosommønstre), som ikke svarer til den typiske samfundsmæssige definition af mænd eller kvinder. Betegnelsen "interkønnet" er en paraplybetegnelse for spektret af variationer i køns karakteristika, der forekommer naturligt hos mennesker. Betegnelsen interkønnet

²²⁴ West C, Zimmerman DH. (1987), [Doing Gender](#). *Gender and Society* 1(2), s. 125.

²²⁵ Human Rights Campaign (2022), [Glossary of Terms](#).

²²⁶ Den Internationale Juristkommission (2007), [Yogyakarta principles: principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity](#), s. 8.

²²⁷ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 5.

²²⁸ Human Rights Campaign (2022), [Glossary of Terms](#).

²²⁹ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 2.

²³⁰ ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

anerkender, at køn fysisk er et spektrum, og at der findes personer med andre køns karakteristika end mænd eller kvinder"²³¹.

Juridisk anerkendelse af køn: "En proces, hvor en transperson og/eller interkønnet persons køn anerkendes juridisk, eller hvor processen er opnået"²³².

Lesbisk: Henviser til en kvinde, der har en romantisk og/eller seksuel orientering mod kvinder. Nogle ikkebinære personer kan også identificere sig med denne betegnelse²³³.

LGBTIQ: Akronym for lesbiske, bøsser, biseksuelle, transpersoner, interkønnede og queer/uafklarede. Andre populære varianter tilføjer bogstavet A, hvor A står for asexuel, aromantisk eller akønnet, og "+". Tilføjjelsen af "+" anses generelt for at være mere inklusiv og omfatte andre virkeligheder/identiteter som f.eks. asexuel, panseksuel, nonkonform osv.²³⁴

Ikkebinær: "Et adjektiv, der beskriver personer, hvis kønsidentitet falder uden for de binære begreber mandlig/kvindelig. Ikkebinær er en paraplybetegnelse, der omfatter en bred vifte af kønsoplevelser, herunder personer med en specifik kønsidentitet, som ikke er mand eller kvinde, personer, der identificerer sig som to eller flere køn (dobbeltkønnet, pankønnet eller polykønnet), og personer, der ikke identificerer sig med noget køn (akønnet)"²³⁵. Nogle ikkebinære personer foretrækker et kønsneutralt navn eller kønsneutrale pronomener som f.eks. de/dem i stedet for han/ham eller hun/hende (se Personlige pronomener).

Panseksuel: "En person, der følelsesmæssigt og/eller seksuelt er tiltrukket af mennesker uanset deres køn"²³⁶.

Personlige pronomener: "Pronomener er de stedord, vi bruger til at tale om os selv ("jeg"), til andre ("du") eller om andre ("hun", "han", "den" osv.). På dansk er pronomenerne i tredje person "han" og "hun" kønsspecifikke, mens pronomenet "de" er kønsneutralt. På andre sprog, f.eks. arabisk og koreansk, kan pronomener i anden person ("du") og første person ("jeg") også være kønsspecifikke. Nogle sprog kræver ikke pronomener for at angive køn eller har en kønsneutral mulighed, f.eks. japansk, swahili, svensk og tyrkisk. Sverige har tilføjet det kønsneutrale pronoment "hen" til svensk for at

²³¹ ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#). Dette er en forkortet udgave af den definition, der er udviklet af gruppen af interkønnede og OII Europe (se Dan Christian Ghattas (2015), [Standing up for the Human Rights of Intersex People — How Can You Help?](#), *OII Europe and ILGA Europe*, Bruxelles, s. 9).

²³² ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

²³³ Stonewall (2022), [List of LGBTQ+ terms](#).

²³⁴ Tilpasset fra Europa-Parlamentet (2020), [Glossary of Sensitive Language for Internal and External Communications](#), s. 11. I denne vejledning anvendes akronymet "LGBTIQ" for at tilpasse vejledningen til den terminologi, der anvendes i Kommissionens [strategi for ligestilling af LGBTIQ-personer 2020-2025](#).

²³⁵ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 5.

²³⁶ ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

supplere "han" (han) og "hon" (hun). Andre sprog markerer slet ikke køn, herunder armensk, finsk, ungarsk, persisk og yoruba"²³⁷.

Queer: "Queer har traditionelt været en negativ betegnelse, men anvendes nu af bestemte personer og anses for at omfatte en bred vifte af forskellige former for seksuel orientering, kønsidentitet og kønsudtryk. Queer kan anvendes som en paraplybetegnelse for personer med forskellig SOGIESC eller som et alternativ til betegnelsen "personer med forskellig SOGIESC" eller akronymet LGBT. Queer anvendes af mange personer, der føler, at de ikke er i overensstemmelse med et givent samfunds økonomiske, sociale og politiske normer baseret på deres seksuelle orientering, kønsidentitet og kønsudtryk"²³⁸. "Afhængigt af konteksten opfatter nogle mennesker dog stadig betegnelsen som krænkende"²³⁹.

Tildelt køn (engelsk: sex) er "en flerdimensionel konstruktion baseret på en klynge af anatomiske og fysiologiske træk (**kønsskarakteristika**), som omfatter ydre kønsorganer, sekundære kønsskarakteristika, gonader, kromosomer og hormoner. Det betegnes normalt som kvindeligt eller mandligt og bestemmes oftest ved fødslen på grundlag af en visuel inspektion af de ydre kønsorganer"²⁴⁰.

Køn tildelt ved fødslen "Det køn, der tildeles en person ved fødslen, typisk baseret på barnets ydre anatomi [...]. Udtrykkene "tildelt kønnet kvinde ved fødslen" (AFAB) og "tildelt kønnet mand ved fødslen" (AMAB) henviser til personer med typiske mandlige eller kvindelige kønsskarakteristika, uanset deres kønsidentitet eller kønsudtryk. Udtrykket "tvangsmæssigt tildelt kønnet kvinde [mand] ved fødslen" (CAFAB og CAMAB) henviser til interkønnede personer, der er tildelt et binært køn, ofte via kirurgiske indgreb uden samtykke"²⁴¹.

Kønsskarakteristika "henviser en persons fysiske karakteristika vedrørende køn, herunder genitalier og anden seksuel og reproduktiv anatomi, kromosomer, hormoner og sekundære fysiske træk efter puberteten"²⁴². Personer, der har en variation i kønsskarakteristika, som falder uden for den normative forståelse af kønsspecifikke kroppe, betegnes ofte som interkønnede.

²³⁷ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 5.

²³⁸ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 2.

²³⁹ ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

²⁴⁰ National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 3.

²⁴¹ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 7.

²⁴² Den Internationale Juristkommission (2017) [The Yogyakarta Principles Plus 10 — Additional Principles and State Obligation on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation, Gender Expression and Sex Characteristics to Complement the Yogyakarta Principles](#), s. 6

Seksuel orientering: henviser til, "hvordan man føler sig tiltrukket (eller ikke tiltrukket) af en anden person på en seksuel og/eller romantisk måde"²⁴³. "Dette omfatter emotionel, følelsesmæssig og seksuel tiltrækning af og intime og seksuelle forhold med personer af det andet køn, af det samme køn eller af mere end ét køn"²⁴⁴. De tre aspekter, der oftest måles, når seksuelle orientering identificeres, er seksuel tiltrækning, seksuel adfærd og seksuel identitet²⁴⁵.

SOGIESC: "Et akronym for seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika"²⁴⁶.

Transperson/transkønnet: "En paraplybetegnelse for personer, hvis køn ikke er det samme som eller ikke passer godt sammen med det køn, de blev tildelt ved fødslen. Transpersoner kan beskrive sig selv med en eller flere af en lang række udtryk, herunder (men ikke begrænset til) transkønnet, transseksuel, genderqueer, genderfluid, ikkebinær, kønsvariant, crossdresser, kønsneutral, akønnet, intetkønnet, tredje køn, dobbeltkønnet, transmand, transkvinde, transmaskulin, transfeminin og neutrois"²⁴⁷.

Variationer i kønskarakteristika henviser til "kønskarakteristika (seksuel anatomi, forplantningsorganer, hormonstruktur og/eller -niveauer og/eller kromosommønstre), som ikke svarer til den typiske definition af mænd eller kvinder. Betegnelsen "interkønnet" er en paraplybetegnelse for spektret af variationer i kønskarakteristika, der forekommer naturligt hos mennesker"²⁴⁸. "Nogle af disse variationer træder frem før eller ved fødslen, mens andre først træder frem efter puberteten eller senere, eller træder måske ikke fysisk frem. Der er mere end 40 interkønnede variationer. Eksperter anslår, at mellem 0,5 % og 1,7 % af befolkningen fødes med interkønnede træk"²⁴⁹.

²⁴³ Europa-Parlamentet (2020), [Glossary of Sensitive Language for Internal and External Communications](#), s. 12.

²⁴⁴ Den Internationale Juristkommission (2007), [Yogyakarta principles: principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity](#), s. 8.

²⁴⁵ Tilpasset fra National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2022), [Measuring Sex, Gender Identity, and Sexual Orientation](#), The National Academies Press, Washington DC, s. 5.

²⁴⁶ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 1.

²⁴⁷ Stonewall (2022), [List of LGBTQ+ terms](#).

²⁴⁸ ILGA Europe (2022), [Our Glossary](#).

²⁴⁹ IOM UN Migration (2021), [SOGIESC Glossary of Terms](#), UNHCR, s. 7.